

BDO-BENCHMARK
NEDERLANDSE
GEMEENTEN 2026

Schijn bedriegt

Positieve cijfers verhullen structurele uitdagingen

Interactief

INHOUD

3 Voorwoord

4 Bekijk en vergelijk de scores van gemeenten **online**

5 Feiten & cijfers

12 Conclusies & aanbevelingen

19 **Rondetafeldiscussie**
‘Het onzichtbare gevaar van grote achterstanden’

FINANCIËLE PERFORMANCE

26 Gemeenten met **> 100.000** inwoners

34 Gemeenten met **50.000-100.000** inwoners

42 Gemeenten met **25.000-50.000** inwoners

54 Gemeenten met **< 25.000** inwoners

9 ‘Er is weer een sluitende begroting’

Femke Halsema burgemeester Amsterdam

63 ‘We sparen niet, we investeren’

Peter Heijkoop burgemeester Leiden

65 Aanleiding, aanpak en verantwoording van het onderzoek

70 Branchegroep Overheid van BDO

Deze publicatie is zorgvuldig voorbereid en tot stand gekomen, maar is in algemene bewoordingen gesteld en bevat alleen informatie van algemene aard. De in deze publicatie opgenomen informatie kan komen uit algemeen verkrijgbare bronnen, zodat wij niet kunnen instaan of verantwoordelijk gehouden kunnen worden voor de juistheid, volledigheid en actualiteit van de gebruikte informatie en de wijze waarop deze informatie in de publicatie is verwerkt. Daarbij bevat deze publicatie geen advies voor concrete situaties, zodat uitdrukkelijk wordt afgeraden om zonder advies van een deskundige op basis van de informatie in deze publicatie te handelen, na te laten of besluiten te nemen. Voor het verkrijgen van een advies dat is toegesneden op uw concrete situatie, kunt u zich wenden tot BDO Accountants & Adviseurs of een van haar adviseurs. BDO Accountants & Adviseurs, de met haar gelieerde partijen en haar adviseurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor schade die het gevolg is van handelen, nalaten of het nemen van besluiten op basis van de informatie in deze publicatie. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op enige andere wijze, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

© BDO januari 2026

Houvast gezocht

Gemeenten staan aan de vooravond van een nieuwe bestuursperiode, met onverminderd grote financiële uitdagingen. Op het eerste gezicht laten veel gemeentebegrotingen een gunstiger beeld zien dan vorig jaar. Tekorten lijken kleiner, het ravijn is ogenschijnlijk gedempt en de financiële armslag oogt ruimer.

Maar achter deze cijfers gaat een andere werkelijkheid schuil. Veel gemeenten hebben de afgelopen jaren weliswaar bezuinigingen doorgevoerd, maar de positieve resultaten zijn ook het gevolg van financieel-technische ingrepen in het gemeentefonds en gemeentebegrotingen. De grote opgaven blijven onverminderd bestaan: in het sociaal domein, bij maatschappelijk vastgoed, in de klimaatadaptatie en energietransitie en in de uitvoeringscapaciteit.

Tijdens onze gesprekken met gemeenten, deskundigen en andere betrokken professionals viel op hoezeer iedereen zoekt naar houvast. Wat zeggen de cijfers werkelijk? Welke risico's blijven onder de radar? En waar ligt de grens van wat gemeenten financieel kunnen dragen? Daarbij zien we patronen die al jaren bestaan: onderuitputting door beperkte uitvoeringskracht, uiteenlopende begrotingssystematiek die de vergelijkbaarheid bemoeilijkt en een stelsel waarin verantwoordelijkheden en middelen onvoldoende in balans zijn. Ook de financiering van jeugdzorg blijft een weeffout, die niet wordt opgelost met de incidenteel toegezegde middelen.

Onze benchmark brengt deze inzichten samen. We tonen waar de financiële druk zich daadwerkelijk ophoopt, welke blinde vlekken begrotingen nog bevatten en welke risico's voortkomen uit keuzes die vooral op de korte termijn zijn gericht. Maar we kijken ook vooruit. Gemeenten beschikken over instrumenten, kennis en denkkracht om hun positie te versterken, maar dit vraagt wel om een betere verbinding tussen inzicht, uitvoering en financiële sturing.

Ons doel is helderheid te bieden. Met onze analyses beogen wij gemeenten te ondersteunen bij het maken van eenduidige begrotingen en realistische investeringsagenda's als basis voor gezonde publieke financiën. Alleen zo kunnen gemeenten blijven doen waar het uiteindelijk om draait: waarde creëren voor hun inwoners, nu én in de toekomst.

Marc Steehouwer
partner BDO Audit & Assurance
voorzitter branchegroep Overheid

ONLINE & INTERACTIEF

Bekijk en vergelijk de **scores van gemeenten**

Met de Financiële Gemeente Vergelijker brengt u de Financiële benchmark Nederlandse gemeenten van BDO nóg meer tot leven. Bekijk en vergelijk uw eigen resultaten met die van andere gemeenten, ontdek sterke en zwakke regio's en nog veel meer.

VERGELIJK MET STREEKGENOTEN

VERGELIJK DE SCORES VAN ALLE GEMEENTEN

VERNIEUWDE METHODIEK
Vergelijk meerdere gemeenten tegelijk

VERGELIJK DE CIJFERS VAN 2019-2024

ONTDEK STERKE EN ZWAKKE REGIO'S

ONTDEK DE STIJGERS EN DALERS

FILTER OP GROOTTECATEGORIE, RAPPORTCIJFER EN RANKING

NAAR DE TOOL

▶ **Ratio's begrotingssaldo/eigen vermogen naar groottecategorie** (2025-2029)

Groottecategorie	Som begrotingssaldi	Eigen vermogen	Begrotingssaldi/ Eigen vermogen (%)
Groot >100.000	-688.994.570	22.225.891.000	-3%
Middelgroot 50.000 - 100.000	-677.654.100	8.286.320.684	-8%
Middelklein 25.000 - 50.000	-327.351.522	8.862.606.708	-4%
Klein < 25.000	-269.362.370	3.956.932.892	-7%
Totaal	**-1.963.362.562**	**43.331.751.284**	-5%

Afname verwachte tekorten

Het totale verwachte tekort voor de periode 2025–2029 bedraagt € 2 miljard. Dit komt neer op ongeveer 4,5% van het totale eigen vermogen. Vorig jaar bedroeg het verwachte tekort voor de periode 2024–2028 nog € 3,9 miljard. Daarbij is het van belang te benadrukken dat een groot deel van het eigen vermogen uit bestemmingsreserves bestaat. Gemiddeld vormt de algemene reserve circa 27% van het eigen vermogen.

Top 3 **Financieel meest gezonde gemeenten**

Groot >100.000

1	Dordrecht	122.796
2	Tilburg	230.357
3	's-Hertogenbosch	161.530

Middelgroot 50.000-100.000

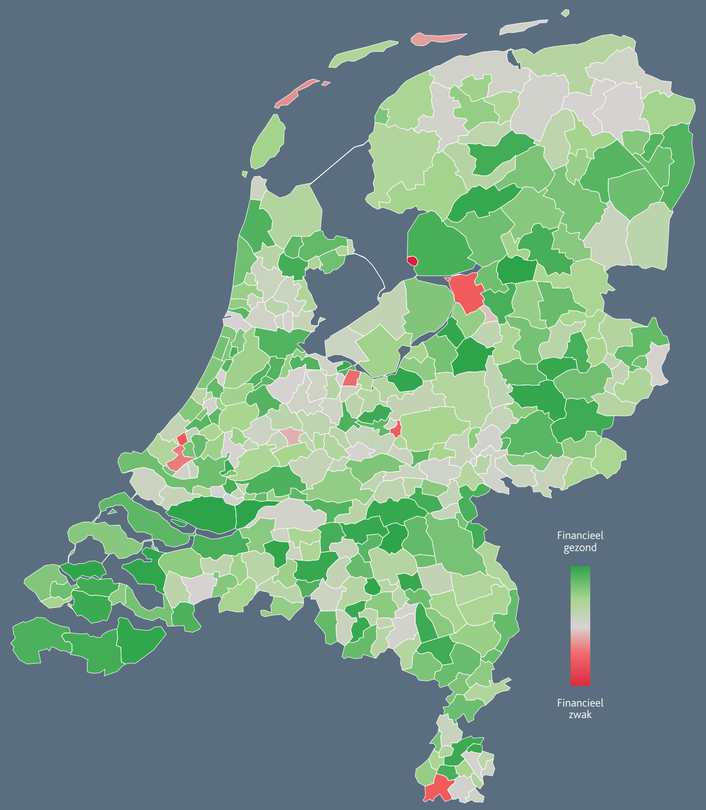
1	Hoeksche Waard	90.747
2	Oosterhout	58.380
3	Oss	95.239

Middelklein 25.000-50.000

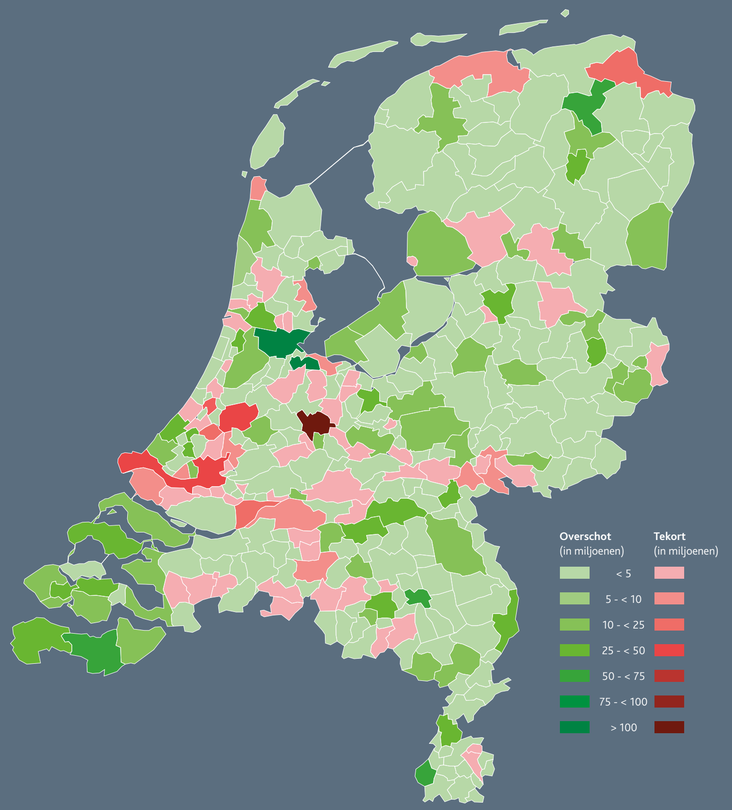
1	Epe	33.469
2	Bernheze	32.606
3	Tholen	26.942

Klein < 25.000

1	Staphorst	17.968
2	Noord-Beveland	8.046
3	Putten	7.943

Ranking 2026
De **financiële gezondheid van de Nederlandse gemeenten over 2024** in één oogopslag. De kleuren op de kaart laten zien hoe elke gemeente scoort. Deze ranking is een optelsom van de resultaten 2024 en de begrotingen 2025-2029.

Resultaten 2024
Wanneer we de begrotingen buiten beschouwing laten en uitsluitend kijken naar de **resultaten van de Nederlandse gemeenten over 2024**, zien we een overwegend groen gekleurd landschap. Het totale resultaat over 2024 bedraagt € 1,9 miljard.

Top 3 **Financieel minst gezonde gemeenten**

Groot >100.000

1	Groningen	244.441
2	Leiden	130.638
3	Leeuwarden	129.973

Middelgroot 50.000-100.000

1	Kampen	56.547
2	Rijswijk	60.717
3	Velsen	70.026

Middelklein 25.000-50.000

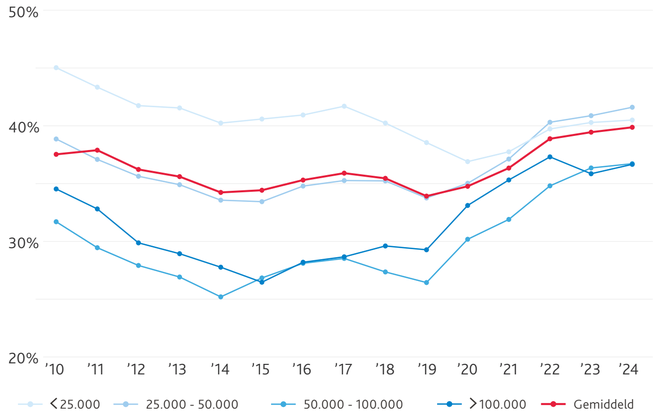
1	Eijsden-Margraten	26.181
2	De Ronde Venen	45.921
3	Zuidplas	48.726

Klein < 25.000

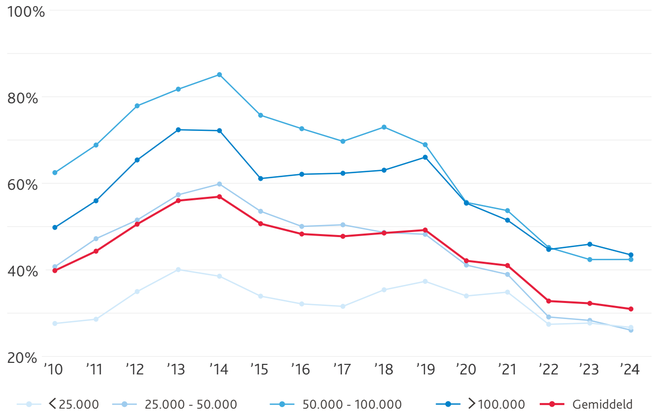
1	Urk	22.173
2	Renswoude	15.151
3	Eemnes	12.624

Hoe scoren de Nederlandse gemeenten op de vijf financiële kengetallen? Wij onderzochten de jaarrekeningen 2024.

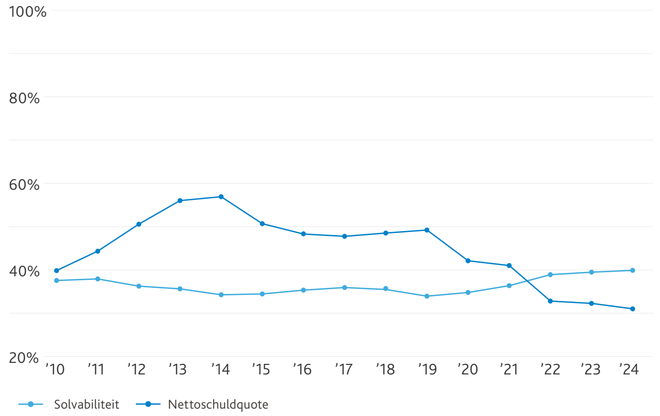
Solvabiliteit Nederlandse gemeenten, gemiddeld en naar groottecategorie (2010–2024)

Nettoschuldquote Nederlandse gemeenten, gemiddeld en naar groottecategorie (2010–2024)

Solvabiliteit versus Nettoschuldquote Nederlandse gemeenten, gemiddeld (2010–2024)

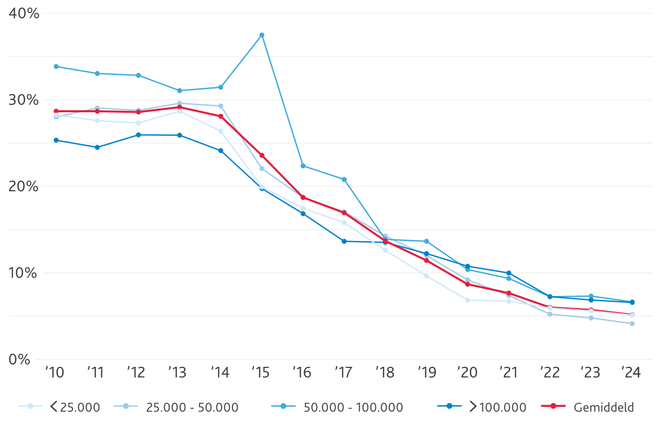

Solvabiliteit
De gemiddelde solvabiliteit van alle gemeenten in Nederland steeg licht ten opzichte van het jaar daarvoor: van 39,5% in 2023 naar 39,9% in 2024. De toename van de solvabiliteit is met name het gevolg van het overschot van € 1,9 miljard in de jaarrekeningen 2024.

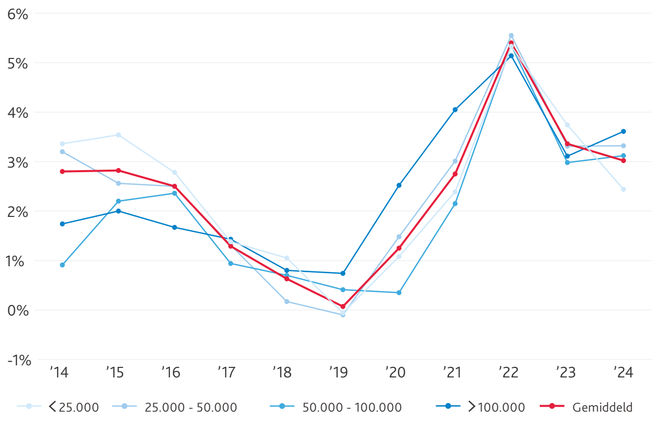
Nettoschuldquote
De nettoschuldquote van gemeenten daalde verder. Was deze in 2023 32,3%, in 2024 bedroeg de gemiddelde nettoschuldquote van alle gemeenten 31,0%. Overigens zien we grote verschillen tussen de inwonerscategorieën, variërend van 26,1% schuldquote (25.000 tot 50.000 inwoners) tot 43,9% (de grootste gemeenten).

Solvabiliteit vs. Nettoschuldquote
De gemiddelde solvabiliteit van gemeenten stijgt al enkele jaren op rij. Bij de gemiddelde nettoschuldquote zien wij een daling vanaf 2020. De verhouding tussen schulden en eigen vermogen is daarmee de afgelopen jaren gunstiger geworden. Dit lijkt mooi, maar is mede het gevolg van achterblijvende investeringen en de positieve saldi van de jaarrekeningen 2024. En geld op de bank brengt de burger geen nieuwe voorzieningen.

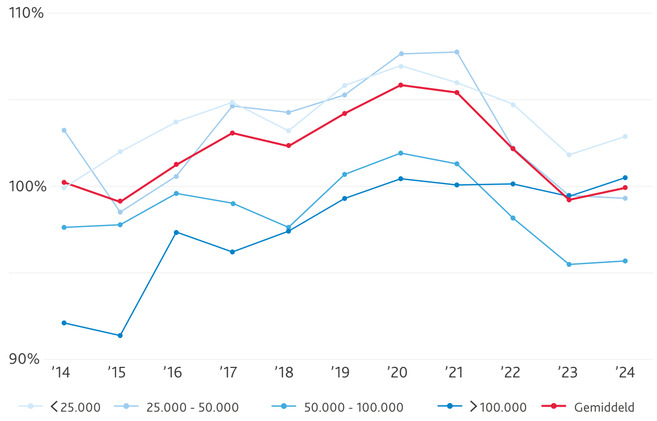
Grondexploitatie (Grex) Nederlandse gemeenten, gemiddeld en naar groottecategorie (2010–2024)

Structurele exploitatieruimte Nederlandse gemeenten, gemiddeld en naar groottecategorie (2014–2024)

Belastingcapaciteit Nederlandse gemeenten, gemiddeld en naar groottecategorie (2014–2024)

Grex (grondexploitatie)
De gemiddelde Grex-ratio is in 2024 opnieuw gedaald, van 5,7% in 2023 naar 5,2% in 2024, waarmee de dalende trend sinds 2013 doorzet. Deze afname wordt deels verklaard door de stijging van de totale gemeentelijke baten. Een hogere Grex-ratio zou wenselijk zijn, omdat dit wijst op een grotere actieve grondexploitatiepositie en daarmee op meer ruimte om de bouwopgave in Nederland te realiseren.

Structurele exploitatieruimte
De structurele exploitatieruimte bedraagt in 2024 gemiddeld 3,0%, een lichte daling ten opzichte van 2023 (3,4%). Toch ligt de structurele exploitatieruimte van gemeenten dit jaar nog altijd ruim boven de 0%, wat volgens het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader (GTK) als het minst risicovol wordt beschouwd. Deze relatief comfortabele ruimte is vooral het gevolg van de overschotten in 2024 en laat zien dat de overschotten ook betrekking hebben op de structurele baten en lasten.

Belastingcapaciteit
De hoogste belastingdruk zien we bij gemeenten met minder dan 25.000 inwoners: gemiddeld 102,9%. De laagste belastingdruk ligt bij gemeenten met 50.000 tot 100.000 inwoners, met gemiddeld 95,7%. De kleinste gemeenten (<25.000 inwoners) en de grootste gemeenten (>100.000 inwoners) laten een lichte stijging zien van ongeveer 1%.

FINANCIËLE BENCHMARK NEDERLANDSE GEMEENTEN VAN BDO

Klik hier voor **uitgebreide begrotings-analyse**

Totalen gemiddeld per grootte categorie

Categorie	Inwonersaantal	Begrotingsanalyse: Som van begrotings-saldi 2025 t/m 2029	Begrotingsanalyse: Eigen vermogen 2024	Begrotingsanalyse: Balanstotaal 2024	Begrotingsanalyse: Eigen vermogen gecorrigeerde begroting	Rapportcijfer	Opbouw cijfer: Solvabiliteitsratio	Opbouw cijfer: Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	Opbouw cijfer: Grondexploitatie	Opbouw cijfer: Structurele exploitatieruimte	Opbouw cijfer: Belastingcapaciteit	Opbouw cijfer: Correctie solvabiliteit
> 100.000	6.876.844	-21.531.080	694.559.094	1.712.865.750	673.028.013	8	28	30	14	9	3	-2
> 50.000 - 100.000	4.416.770	-10.496.798	131.160.636	368.701.801	120.663.837	8	27	29	14	9	4	-2
> 25.000 - 50.000	4.788.030	-2.490.146	65.712.088	163.905.713	63.221.942	9	31	30	15	9	3	-1
< 25.000	1.962.383	-2.400.834	34.876.427	84.341.181	32.475.593	8	29	29	15	8	3	-2
Totaal	**18.044.027**	**-5.740.826**	**126.701.027**	**321.105.840**	**120.960.201**	8	**30**	**29**	**15**	**9**	**3**	**-2**

Totaalscore
Gemeenten scoren gemiddeld een 8 als rapportcijfer.
Middelkleine gemeenten presteren het best met een 9.

Femke Halsema
burgemeester Amsterdam

Investeringsplafonds houden schuldgroei in toom

Amsterdam heeft orde op zaken gesteld en staat er financieel goed voor, maar wil dat ook voor de toekomst zo houden. Een gesprek met burgemeester Femke Halsema over de financiële koers van de hoofdstad. ‘Er is weer een sluitende begroting.’

Amsterdam spreekt in de begroting over een gezonde financiële positie. Welke strategieën hanteert de gemeente om die positie gezond te houden?
'Het is belangrijk dat het huishoudboekje van de gemeente op orde is. Zo zorgen we ervoor dat we ook in de toekomst kunnen blijven doen wat nodig is. Aan het begin van deze bestuursperiode had Amsterdam mede door het ravijn en de coronapandemie geen sluitende begroting en waren de reserves niet op peil.

'Onze opgaven en ambities zijn groot en helaas groter dan onze portemonnee'

Wethouder Van Buren heeft de afgelopen jaren orde op zaken gesteld, er is weer een sluitende begroting, de reserves zijn aangevuld en tegelijkertijd zijn er investeringen gedaan die nodig waren voor de toekomst. Mooi om te zien dat dit wordt gewaardeerd. De toch al dikke voldoende van een 8 wordt in het laatste bestuursjaar van dit college bekroond met een 9,5.'

Hoe kijkt u naar de aangekondigde kortingen op het gemeentefonds en het aflopen van de tijdelijke jeugdzorgmiddelen?
'De kortingen vanuit het Rijk maken het er niet makkelijker op. Tegelijkertijd blijft het essentieel om te investeren in de stad. Om onze financiën gezond te houden, hebben we ervoor gekozen om gerichte bezuinigingen door te voeren en daarnaast de onroerendezaakbelasting (OZB) te verhogen. Voor de jeugdzorg hebben we tijdelijk extra middelen gekregen. Die gebruiken we om te voorkomen dat kinderen jeugdzorg nodig hebben, door te investeren in preventie en het versterken van de omgeving van het kind. Om deze aanpak tot een succes te maken, zijn extra structurele middelen vanuit het Rijk noodzakelijk.'

Mocht het Rijk na 2027 geen aanvullende middelen beschikbaar stellen voor de jeugdzorg: welke concrete maatregelen heeft Amsterdam dan voorbereid en welke impact verwacht u daarvan op voorzieningen en inwoners?
'Het is heel simpel: gemeenten moeten voldoende geld krijgen om hun wettelijke taken uit te kunnen voeren. Wij gaan er dus vanuit dat het Rijk gemeenten zal compenseren.'

In mei 2025 presenteerde de gemeente het *Plan van aanpak verbeteren voorspellende waarde van de begroting*. Welke wijzigingen zijn inmiddels doorgevoerd of worden binnenkort geïmplementeerd? En welke daarvan zou u andere gemeenten aanbevelen?
'In deze begroting hebben we voor een aantal onderdelen gericht gekeken naar de wijze van begroten en naar de afwijkingen uit het verleden. Op basis daarvan hebben we de begroting bijgesteld met actuele prognoses en verwachten we bij het jaarverslag over 2026 minder grote afwijkingen in de cijfers. Ook hebben we het inzicht voor de raad vergroot door beter uit te leggen op welke wijze we inschattingen maken van de verwachte inkomsten of uitgaven.'

Wordt er in Amsterdam primair begroot op basis van maatschappelijke doelen die gerealiseerd moeten worden, of is het uitgangspunt: eerst kijken welke middelen beschikbaar zijn en vervolgens bepalen wat daarmee mogelijk is?
'Wij hanteren geen strikt uitgangspunt bij het opstellen van de begroting. We kijken zowel naar wat de stad nodig heeft als naar de middelen die beschikbaar zijn. Onze opgaven en ambities zijn groot – en helaas groter dan onze portemonnee. Het college maakt op basis van actuele informatie keuzes over de inzet van de beschikbare middelen.'

De investeringsopgave van de stad is groot. Hoe waarborgt het college de betaalbaarheid en financierbaarheid van de investeringen, gezien de oplopende schuld en rentelasten?
'Ook in Amsterdam investeren we fors in de stad. Niet alleen om extra woningen te bouwen, maar juist ook in de bestaande stad, die vraagt om vernieuwing en vervanging, renovatie en – niet onbelangrijk – het geschikt maken voor intensiever gebruik. Daar komen de opgaven op het gebied van klimaatadaptatie en de energietransitie bij, net als de noodzaak om de stad bereikbaar te houden.
Maar het moet ook betaalbaar blijven, nu en in de toekomst. Daarom heeft het college investeringsplafonds ingesteld om de groei van de schuld binnen verantwoorde grenzen te houden. De plafonds zijn vanuit verschillende invalshoeken vastgesteld: financierbaarheid, betaalbaarheid en uitvoerbaarheid. Voor financierbaarheid betekent dit dat we langjarig sturen op de schuldquote.'

Heeft Amsterdam een maximale schuldpositie vastgesteld, en hoe staat de stad er nu voor?
'We sturen op de schuldpositie op basis van de schuldquote. Op deze wijze zorgen we voor een houdbare en financierbare schuld. De nettoschuldquote neemt de komende jaren toe, omdat we als stad blijven investeren. Voor de lange(re) termijn hanteren we een norm van 110 procent. In 2029 stijgt de nettoschuldquote naar 89 procent. Daarmee blijven we vooralsnog ruim onder de streefwaarde.'

Staan er met het oog op de stijgende rente- en overheidsuitgaven aanvullende bezuinigingen op stapel voor de komende jaren?
'In onze begroting hebben we rekening gehouden met een verwachte renteontwikkeling. Ondanks de stijgende rente hebben we een sluitende begroting gepresenteerd. Een van de maatregelen die we daarbij genomen hebben, is een bezuiniging op de organisatie.'

In de begroting lijkt het ravijnjaar te zijn verschoven en is de acute druk afgenomen. Ervaart u inmiddels een betere balans en samenwerking tussen Rijk en gemeenten?
'Voor de goede orde: het ravijnjaar is door het Rijk slechts deels opgelost. Gemeenten, en ook Amsterdam, hebben zelf maatregelen genomen om de begroting weer in evenwicht te brengen, onder andere door bezuinigingen en het verhogen van belastingen. Voor ons is belangrijk dat we voldoende middelen van het Rijk krijgen om onze taken en gezamenlijke opgaven te realiseren. Dat evenwicht is er nog niet. Wel zie ik dat de samenwerking, bijvoorbeeld op het terrein van de jeugdzorg, is verbeterd.'

> 'Als politicus in Den Haag zie je niet altijd welke gevolgen keuzes daadwerkelijk hebben voor mensen. Lokaal merk je dat direct'

In hoeverre hebben de aankomende gemeenteraadsverkiezingen invloed gehad op de totstandkoming van de begroting 2026?
'Niet, die hebben geen invloed gehad op de begroting. De invloed was, zoals verwacht, wel zichtbaar in het raadsdebat en bij moties en amendementen. Daarnaast hebben we een aantal tijdelijke budgetten uit het coalitieakkoord verlengd, zodat het nieuwe college voldoende tijd heeft om eigen afwegingen te maken over het voortzetten van dit beleid.'

Welke rol ziet u voor de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) in de kabinetsformatie?
'Als politicus in Den Haag zie je niet altijd welke gevolgen keuzes daadwerkelijk hebben voor mensen. Lokaal merk je dat direct. Bewoners komen naar het stadhuis of je ziet het in je eigen buurt. Juist daarom is het van groot belang dat de VNG er is om dat geluid in Den Haag te laten horen.'

Welk signaal zou Amsterdam willen meegeven aan het nieuwe kabinet?
'Gemeenten zijn cruciaal bij het aanpakken van de grote vraagstukken in het land, of het nu gaat om wonen, kansenongelijkheid of migratie. Pak deze opgaven daarom samen met de gemeenten aan. En zorg voor een duidelijke en consistente koers.'

Waar haalt u de meeste energie uit in dit werk?
'Door in de stad te zijn en met mensen in gesprek te gaan. Langs te gaan bij mensen die zich te weinig gehoord en gezien voelen. Dan merk je waar het echt om draait. De kracht van het lokale bestuur is dat je soms concreet verschil kunt maken voor mensen. En misschien haal ik wel de meeste energie uit de lintjesregen!'

CONCLUSIES & AANBEVELINGEN

Conclusies

BDO legde ook dit jaar weer alle gemeenten langs de meetlat. Wat blijkt? Over 2024 zijn de cijfers positief, maar de begrotingen laten een beduidend negatiever en gemengder beeld zien. Ongeveer tweederde van de gemeenten neemt in de begroting 2026 maatregelen om de tekorten te beperken.

Rapportcijfer stijgt

Het gemiddelde rapportcijfer loopt dit jaar op tot een 8,4. Dat was vorig jaar nog beduidend lager: een 6,8*. De helft van deze stijging komt daadwerkelijk door een verbetering van de financiële positie van de gemeenten. De andere helft is het gevolg van een verdere verfijning van onze rekensystematiek waarin we nu het meerjarig saldo corrigeren op de solvabiliteit in plaats van dit als absolute correctie door te voeren. (Zie verdere toelichting op pagina 68.) Zo houden we meer rekening met de geplande inzet van reserves in de begroting. Gecorrigeerd voor deze verfijning stijgt het rapportcijfer met 0,8 punt naar een 7,6. Dat is nog altijd een mooie opwaartse beweging. En dat is niet verwonderlijk. In 2024 steeg de solvabiliteit licht en daalde de nettoschuldquote van gemeenten enigszins. Deze twee kengetallen hebben grote invloed op de financiële positie en wegen daardoor zwaar mee in het rapportcijfer. Tegelijkertijd laten de begrotingen voor de komende jaren een uiteenlopend beeld zien. Ruim een derde van de gemeenten begroot structurele overschotten. Dat betekent dat een kleine 70% van de gemeenten nog altijd uitgaat van tekorten.

* In het onderzoek van vorig jaar vermeldden wij een gemiddeld rapportcijfer van 6,8. Door een verfijning van de rekensystematiek komt dit cijfer herrekend uit op een 7,6.

Versnippering blijft

Het financiële landschap van gemeenten blijft versnipperd. Er zijn 109 gemeenten met overschotten, terwijl 233 gemeenten juist te maken hebben met – per saldo – een tekort voor de komende vijf jaren. Dat betekent overigens niet dat de ene groep structureel financieel gezond is en de andere niet. De verschillen worden vooral veroorzaakt door uiteenlopende begrotingskeuzes. Zo kiezen gemeenten verschillend voor het al dan niet opnemen van taakstellingen, het inzetten van reserves, het doorschuiven van investeringen of hanteren ze wisselende aannames voor indexatie en kapitaallasten. Dit maakt dat de prognose van de ontwikkeling van de financiele positie van gemeenten met

> ‘Het gemiddelde rapportcijfer loopt dit jaar op tot een 8,4’

de nodige nuance moet worden bekeken. Een gemeente met een overschot kan bijvoorbeeld investeringen en bijbehorende kapitaallasten nog niet hebben ingeboekt, terwijl een gemeente met een tekort dat mogelijk juist wel heeft ingeboekt en dus een realistischer raming toont. Deze versnippering maakt dat zowel het macrobeeld als het beeld van individuele gemeenten met de nodige nuance moeten worden bekeken.

Het ravijnjaar lijkt voorlopige gedempt, maar perspectief blijft onzeker

Het ravijnjaar, dat jarenlang als een zwaard van Damocles boven gemeenten hing, blijkt in de praktijk minder diep dan aanvankelijk gedacht. Het Rijk heeft stap voor stap – incidentele – extra middelen aan het gemeentefonds toegevoegd, waardoor het gat geleidelijk kleiner is geworden. Terugkijkend zijn er enkele belangrijke besluiten genomen, waaronder het terugdraaien van de opschalingskorting. Over het geheel zien we vooral rekenkundige aanpassingen. In essentie is aan het onrustige financiële beeld structureel weinig veranderd. Niet voor niets is de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) kritisch op de werking van het gemeentefonds. De structurele spanning tussen taken en middelen blijft bestaan. Gemeenten worden nog altijd geconfronteerd met oplopende kosten en beperkte sturingsmogelijkheden, terwijl structurele oplossingen uitblijven. Hierdoor blijft het financiële perspectief voor de komende jaren onzeker.

Jeugdzorg blijft een structureel financieel risico

De jeugdzorg vormt daarbij een van de grootste financiële risico’s. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor zowel de uitvoering als de dekking van tekorten, terwijl het Rijk via wet- en regelgeving bepaalt wat er moet gebeuren. Jeugdzorg is daarmee feitelijk een open-einderegeling:

iedere jongere die wordt aangemeld, moet worden geholpen, ongeacht de zwaarte van de zorg of de beschikbare financiële ruimte.Gemeenten kunnen slechts beperkt sturen via toegang en indicatiestelling en hebben nauwelijks invloed op de instroom of de inhoud van de zorg. Tegelijkertijd stijgen de kosten sneller dan de rijksbijdrage, mede door maatschappelijke ontwikkelingen, complexere casuïstiek en een bredere doelgroep dan oorspronkelijk voorzien. Het Rijk verwacht dat gemeenten via de Hervormingsagenda Jeugd besparingen gaan realiseren. Deze zijn al in de ramingen van het gemeentefonds verwerkt. Hoewel er ruimte is voor verbetering in preventieve maatregelen, regionale samenwerking en indicatiestelling, is het de vraag of gemeenten deze verbeteringen binnen hun beperkte sturingsruimte daadwerkelijk kunnen realiseren. Daarmee blijft de jeugdzorg een structureel ontwrichtend element binnen de gemeentelijke begrotingen.

Gemeenten grijpen in: van taakstellingen tot technische ‘workarounds’

Intussen hebben gemeenten zelf maatregelen moeten nemen. Wij hebben alle begrotingen onderzocht en 100 daarvan extra onder de loep genomen. Daaruit blijkt dat circa 70% daadwerkelijk maatregelen heeft genomen. In de begrotingen worden beleidsinhoudelijke maatregelen opgenomen, deels in de vorm van taakstellingen. Soms wordt gebruikgemaakt van financieel-technische ingrepen. Taakstellingen moeten zijn onderbouwd, de hardheid daarvan is niet altijd duidelijk en de realisatie vormt een risico voor de begroting. Tekorten worden daarnaast opgevangen met tijdelijke middelen, investeringen worden doorgeschoven, reserves aangesproken of afschrijvingstermijnen aangepast. Ongeveer de helft van de gemeenten die maatregelen heeft getroffen, maakt gebruik van het inzetten van het surplus – het vrij besteedbare deel van de algemene reserve. Tegelijkertijd is er vooralsnog geen sprake van een brede, zichtbare kaalslag in voorzieningen. Wel zien we versobering die de dienstverlening en de bedrijfsvoering raken. Al deze maatregelen samen dempen het beeld zodanig dat het ravijn in de cijfers nauwelijks nog zichtbaar is. Gemeenten hebben pijnlijke keuzes vooralsnog weten te vermijden, zo lijkt het. Met de nadruk op vooralsnog. Want dit betekent niet dat er geen financiële uitdagingen meer zijn.

> ‘Wij zien een versobering die de dienstverlening en de bedrijfsvoering raken’

Structurele beslissingen nog even uitgesteld

Veel gemeenten hebben zich gericht op een structureel sluitende jaarschijf 2026, zo blijkt uit onze analyse. Het inzetten van het surplus speelt daarbij een belangrijke rol. Dit wordt door de toezichthouder als structureel aangemerkt en zo kunnen structurele beslissingen worden uitgesteld. Met de gemeenteraadsverkiezingen in het vooruitzicht hebben colleges er voor gekozen om geen ingrijpende of gevoelige keuzes te maken die een volgend bestuur zouden belasten. De vraag blijft in hoeverre de financiële positie daadwerkelijk houdbaar is zodra de verkiezingsdynamiek verdwijnt en structurele knelpunten, in combinatie met nieuwe ambities, weer volledig zichtbaar worden.

Sturing is nog vooral financieel

Gemeentebegrotingen worden traditioneel vooral gestuurd vanuit financiële kaders. Dat is ook niet zo vreemd, gemeenten worden immers primair beoordeeld op geld en in mindere mate op inhoud. De financiële kaders zijn dominant in het gesprek met de toezichthouder. De effectiviteit van de inzet van publieke middelen is daarbij ondergeschikt. Echte inhoudelijke afwegingen over maatschappelijke doelen blijven bij gemeenten achterwege en expliciete prioritering ontbreekt. Dit laatste leidt tot planningsoptimisme. Gemeenten nemen in hun meerjarenbegroting elk jaar forse investeringsvolumes op, inclusief oplopende schuldquotes en kapitaallasten. Maar in werkelijkheid krijgen ze die investeringen niet volledig uitgevoerd. De realisatie blijft elk jaar achter bij de plannen. Investeringen worden wel geraamd, maar blijken in de praktijk lastig te realiseren door beperkte uitvoeringskracht en juridische obstakels.
Zo ontstaat een begrotingsbeeld met meer beloftes dan gemeenten waar kunnen maken. Zo ontstaat een begrotingsbeeld dat meer beloftes suggereert dan de uitvoering kan waarmaken. Dit vraagt om een andere wijze van sturing, die rekening houdt met haalbaarheid en betaalbaarheid van doelen, taken en ambities.

‘Gemeenten beschikken eind 2024 gezamenlijk over ruim € 43 miljard aan eigen vermogen’

Gemeenten investeren in sturing

Gemeenten hebben nu de mogelijkheid om in hun begroting een stelpost op te nemen die rekening houdt met onderuitputting van (kapitaal)lasten. Hiermee kunnen zij het effect van planningsoptimisme dempen. Dit helpt bij een realistischer financieel beeld, echter verandert er niets qua sturing op inhoud en prioriteiten. En juist daar zien wij een uitdaging in de wijze van begroten. Gemeenten worden zich daar, gedreven door het ravijn en de beperkingen in uitvoeringskracht, ook in toenemende mate van bewust. Trajecten als realistisch ramen en zero-based begroten, die door gemeenten zijn of worden uitgevoerd, hebben in de praktijk nog vaak een financiële insteek, maar steeds meer ontdekken gemeenten het belang van het sturen vanuit inhoud. In de voorbereidingen op de komende verkiezingen zien wij dan ook dat gemeenten meer dan voorheen in beeld brengen waar en hoe zij kunnen sturen op doelen, taken en ambities. Deze investering willen zij meenemen in de wijze van begroten voor 2027, gebaseerd op het nieuwe coalitieakkoord.

Reservepositie lost niet alles op

Gemeenten beschikken eind 2024 gezamenlijk over ruim € 43 miljard aan eigen vermogen. Dat is circa € 2 miljard meer dan in 2023. Dat lijkt comfort te bieden, maar suggereert al snel meer financiële ruimte dan er in werkelijkheid is. Een groot deel van dit vermogen ligt vast: het is gereserveerd voor toekomstige uitgaven, lopende investeringen en projecten, of voor het afdekken van kapitaallasten. Bovendien is dit vermogen niet direct liquide. In de praktijk is het vaak zo dat gemeenten voor grote uitgaven extra moeten lenen, met bijbehorende kosten. Van het totale eigen vermogen bestaat eind 2024 ongeveer € 11,5 miljard – zo’n kwart – uit de algemene reserve, het deel dat vrijer inzetbaar is. Die reserve fungeert vooral als buffer tegen risico’s, maar kan onder strikte voorwaarden ook tijdelijk worden benut om tekorten op te vangen, via de surplusregeling. Van de € 31,5 miljard aan bestemmingsreserves ligt circa

Uit de Kamerbrief van 3 maart 2025 blijkt dat gemeenten jaarlijks maximaal 10% van het surplus in de algemene reserve - voor zover dit deel niet nodig is voor de afdekking van toekomstige risico’s - mogen inzetten als structureel dekkingsmiddel. Dit is toegestaan onder de voorwaarde dat de solvabiliteit, een belangrijke indicator voor de financiële gezondheid van de gemeente, groter is dan of gelijk is aan 20% en dit ook blijft.

op de balans. Veel maatschappelijk vastgoed is in het verleden namelijk gebouwd met eenmalige middelen: grondexploitaties, verkoop van aandelen, of incidentele meevallers. Daardoor hebben die voorzieningen geen (of nauwelijks) boekwaarde. Bovendien hoefden deze investeringen in het verleden niet verplicht geactiveerd te worden, maar mochten deze ook in een keer ten laste van het resultaat gebracht worden. Maar ze vragen wel groot onderhoud, vervanging en verduurzaming. Zo ontstaat een structurele blinde vlek: deze staat veelal niet in de begroting. Voor de investeringen die wel een boekwaarde hebben geldt dat de kapitaallasten op basis van de historische kostprijs bij lange na niet meer dekkend zijn voor toekomstige investeringen. En waar gemeenten de kapitaallasten dekken uit een bestemmingsreserve, krijgen zij er op termijn mee te maken dat deze reserve uitgeput raakt. Kortom, hier ligt een grote financiële opgave die in veel begrotingen onvoldoende zichtbaar is en waarvoor bij veel gemeenten nog geen scherp langetermijnbeleid bestaat.

Gemeentebegrotingen verschillen van elkaar

De ene begroting is de andere niet. Dat werd eens te meer duidelijk bij het doornemen van de gemeentelijke begrotingen. Gemeenten hanteren uiteenlopende aannames, methoden en technische keuzes. De ene verwerkt taakstellingen expliciet, de ander verstopt ze in programma’s. De ene verwerkt taakstellingen expliciet, de ander verstopt ze in programma’s; bovendien indexeert de ene gemeente meer dan de andere. Sommige gemeenten ramen investeringen volledig door, anderen doen dat slechts deels. Ook het inzetten van reserves, het opnemen van structurele risico’s en de wijze waarop onderuitputting wordt verwerkt, verschillen aanzienlijk. Hierdoor ontstaat een versnipperd beeld dat soms meer zegt over de boekhoudkundige keuzes van een gemeente dan over de feitelijke financiële gezondheid. Dat is jammer. Als begrotingen niet eenduidig zijn opgebouwd, kunnen gemeenteraden, provincies én het Rijk immers niet goed beoordelen hoe gemeenten er werkelijk voor staan. Het belemmert ook de echte sturing en bemoeilijkt het voeren van een inhoudelijk gesprek over taken, investeringen en financiële draagkracht.

Aanbevelingen

De dreiging van het ravijnjaar, structurele jaarlijkse overschotten en omvangrijke langetermijnopgaven maken duidelijk dat een louter financieel-technische benadering van de begroting niet meer volstaat. Gemeenten moeten meer grip krijgen op de samenhang tussen hun wettelijke en maatschappelijke opgaven en de beschikbare middelen, met daarbij een sterkere focus op de lange termijn. Meer stabiliteit en voorspelbaarheid in de verhouding tussen het gemeentefonds en het gemeentelijke takenpakket kan daarbij helpen.

De begrotingsdialoog gaat vrijwel uitsluitend over het financieel kader, tekorten, taakstellingen en maatregelenpakketten. In weinig gemeenten staat centraal wat de gemeente wil bereiken en hoe publieke middelen daaraan bijdragen. Wat ook nog onvoldoende gebeurt, is het verbinden van keuzes aan een langetermijnvisie. Juist dat bredere perspectief is belangrijk bij het kiezen van prioriteiten. Zonder doordenking van de effecten op de langere termijn bestaat immers het risico dat maatregelen nu verlichting bieden, maar later een zwaardere druk veroorzaken. Wij adviseren gemeenten daarom om de komende collegeperiode te gebruiken om doelgericht te herijken. Dat begint met inzicht: welke taken voert de gemeente uit en waarom? Welke wettelijke verplichtingen gelden, welke autonome ambities heeft de gemeente en welke maatschappelijke effecten worden nagestreefd? Een producten- en dienstencatalogus (PDC) en een opgavenprofiel kunnen helpen om het geheel aan taken en opgaven scherper in beeld te brengen. Niet alles kan tegelijk. Bovendien zal niet al het beleid nog altijd relevant zijn. Door doelen centraal te stellen, kunnen gemeenten keuzes maken die logisch en uitlegbaar zijn. De begroting wordt dan het sluitstuk van beleid, in plaats van het vertrekpunt.

Breng uitvoering en financiën weer bij elkaar

Gemeenten maken vaak meer plannen dan zij kunnen uitvoeren. Daardoor blijven middelen op de plank liggen en worden overschotten gerapporteerd in de jaarrekening. Een van de oorzaken hiervan is dat financiën en uitvoering in gescheiden werelden opereren. Het opnieuw verbinden van uitvoering en financiën vraagt om een andere wijze van sturen dan thans gebruikelijk is. Denk aan prioritering vanuit inhoudelijke doelen en haalbaarheid en realistische fasering van plannen. Door die keuzes ook in de tijd te faseren, ontstaat ruimte om bij te sturen en meer realisme toe te voegen aan de begroting. Daarbij kan de vorming van nieuwe coalities als een natuurlijk kantelpunt fungeren. Dat is tenslotte een uitgelezen moment om prioriteiten opnieuw te bepalen, tijdpaden vast te leggen en financiële kaders expliciet te koppelen aan beleidsdoelen. Het college uitvoeringsprogramma is hiervoor een uitstekend instrument. Nu is dan ook hét moment voor gemeenten om hun sturingskracht te versterken en uitvoering en financiën weer bij elkaar te brengen.

Investeer in sturingskracht om tot meer uitvoeringskracht te komen

Het dichter bij elkaar brengen van financiën en uitvoering moet leiden tot een betere prioritering. Vervolgens moeten gemeenten dit ook gaan omzetten in realisatie. Dit alles in een uitdagende omgeving waarin de context nog wel eens wil veranderen. Doelen, prioriteiten en zelfs het takenpakket staan niet stil. Die zijn voortdurend in beweging. Daarom is leiderschap gevraagd, van bestuurders en de ambtelijke top. Leiderschap om tot duidelijke prioriteiten te komen – ook als de context verandert en leiderschap om de organisatie hierlangs aan te sturen. En leiderschap om expliciet te sturen op het feit dat bepaalde zaken tijdelijk geen prioriteit hebben. Daarom adviseren wij gemeenten om naast de P&C cyclus een kortcyclische sturingswijze te hanteren waarin de voortgang en actualiteit van de doelen wordt geëvalueerd en bijgestuurd. De huidige planning-en-controlcyclus (P&C-cyclus) is namelijk niet wendbaar genoeg om tijdig te kunnen bijsturen: begrotingen worden ruim van tevoren vastgesteld en afwijkingen worden pas laat zichtbaar in rapportages. Daardoor ontstaat het risico dat gemeenten pas reageren wanneer de ruimte al sterk is ingeperkt. Wanneer die sturingskracht als gevolg van daadkrachtig leiderschap en flexibele sturing toeneemt, neemt ook de uitvoeringskracht toe. Daardoor wordt immers sneller duidelijk wat wel en geen prioriteit heeft en wat op enig moment wel of niet kan worden gerealiseerd met de schaarse capaciteit en middelen die voorhanden zijn.

Kwaliteit en eenduidigheid van begrotingen moeten omhoog

De informatiewaarde van gemeentebegrotingen varieert behoorlijk. Ons advies is dat er een veel duidelijker en uniformer begrotingskader komt voor gemeenten. Dat begint bij het verplicht opnemen van alle relevante financiële uitgangspunten: welke indexaties zijn er gebruikt? Welke taakstellingen zijn verwerkt? Welke investeringen zijn structureel doorgerekend? Welk realisatiepercentage wordt verwacht? Hoe wordt omgegaan met onderuitputting, reserves en kapitaallasten? En welke activa staan níet op de balans, terwijl ze wel onderhouden moeten worden?

> ‘De informatiewaarde van gemeentebegrotingen varieert behoorlijk’

Door deze elementen verplicht in de begroting op te nemen, kunnen gemeenteraden beter beoordelen wat er echt speelt en kunnen provincies en het Rijk risico’s scherper in beeld brengen. Zo wordt ook zichtbaar wanneer begrotingen te optimistisch zijn of belangrijke kostenposten buiten beeld blijven. Zo ontstaat een solide basis voor een realistischer financieel gesprek, zowel lokaal als landelijk. Provincies zouden hier een

rol in kunnen spelen door kritischer toezicht te houden op de begroting, terwijl de VNG samen met gemeenten kan toewerken naar een meer uniform begrotingskader.

‘De huidige planning-en-control-cyclus is te traag om tijdig te kunnen bijsturen’

Maak registers om de vervangings- en investeringsopgave van maatschappelijk vastgoed structureel zichtbaar te krijgen in de begroting

Een van de onderwerpen die wat ons betreft prominent thuishoort in de begroting is de langjarige investeringsopgave. Sommige gemeenten hebben grote delen van hun maatschappelijk vastgoed – zwembaden, sporthallen, ontmoetingscentra, scholen, culturele voorzieningen – niet op de balans staan, omdat deze ooit met eenmalige middelen zijn gefinancierd. Daardoor blijven de toekomstige vervangingskosten bij veel gemeenten volledig buiten beeld in de begroting. Voor een goed financieel inzicht is het noodzakelijk dat gemeenten hun langetermijnopgaven systematisch in kaart brengen, bijvoorbeeld met behulp van registers. Deze geven inzicht in investeringen en vervangingsopgaven voor de komende tien tot twintig jaar. Daarbij moeten gemeenten niet alleen kijken naar de beschikbare begrotingsruimte, maar ook rekening houden met inflatie en toekomstige kapitaallasten. Het gaat bovendien niet alleen om dekking in begrotingstermen, maar ook om de vraag hoe investeringen worden gefinancierd en wat dat betekent voor schuld, de schuldquote en kapitaallasten. Alleen met dit integrale inzicht kunnen gemeenten zien wat financieel nodig is voor de instandhouding van de maatschappelijke voorzieningen. Op basis daarvan kunnen zij dan houdbare en uitlegbare keuzes maken. Het lijkt ons raadzaam dat de VNG en toezichthouders hier eenduidige kaders voor opstellen.

Herzie werking van het gemeentefonds op onderdelen

De huidige verdeling van verantwoordelijkheden tussen Rijk en gemeenten werkt onvoldoende, zo blijkt ook uit de publicatie van de ROB, getiteld ‘Rot in het fundament van het gemeentefonds’. Taken, middelen en beleidsvrijheid zijn volgens de ROB uit balans geraakt, waardoor sturing en verantwoording tekortschieten. In januari 2026 heeft de minister reactie gegeven waarin hij enerzijds de tekortkomingen in de financiële verhoudingen erkent en aangeeft dat gemeenten voor sommige taken een uitvoeringsloket van het Rijk lijken. Anderzijds geeft hij aan de aanbevelingen van de ROB niet over te nemen. Wij stellen een tussenweg voor. Waar wij gemeenten adviseren om een betere relatie tussen doelen en middelen te leggen, geldt dat wat ons betreft ook voor de middelen die in het gemeentefonds zijn opgenomen. De uitvoerbaarheidstoets blijft daarvoor wat ons betreft een goed instrument. Niet alleen voor nieuw beleid, maar ook voor periodieke evaluatie van de financiering van bestaand beleid. Dit als verdieping op het periodieke onderhoud van het gemeentefonds. Wat wel voorkomen moet worden is het streven naar een sterke 1 op 1 koppeling tussen taken en middelen in het gemeentefonds. Dit kan de beleidsvrijheid van gemeenten verder inperken en kan leiden tot nog meer spreadsheet discussies over het gemeentefonds. Daarnaast vinden wij ook dat het tijd is om het stelsel breder te overwegen. Vooral dat risico’s beter worden belegd, op basis van stuurbaarheid. Het belangrijkste voorbeeld is de jeugdzorg. Horen gemeenten verantwoordelijk te zijn voor uitzonderlijk dure casussen als zij daar niet op kunnen sturen? Is er in het stelsel ruimte te vinden voor het centraal organiseren en bekostigen van voorzieningen?

Het onzichtbare gevaar van grote achterstanden

Michiel Dijkstra
Clustercoördinator BZK

Peter van Zoest
Teamleider gemeente-financiën VNG

Dennis van der Graaf
Concerncontroller gemeente Alphen aan den Rijn

Rob Klok
Concerncontroller gemeente Assen

Adriaan van der Wulp
Wethouder gemeente Hoeksche Waard

Victor Frequin
Wethouder gemeente Ouder-Amstel

Frank Maas
Concernstrateeg financiën gemeente Venlo

Walter Huith
Strategisch adviseur programma Venster ICTU

BDO bracht vertegenwoordigers van gemeenten, het Rijk en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) samen voor een rondetafelgesprek over de gemeentelijke financiën. Dat leverde een geanimeerde discussie op: over de noodzaak van duidelijke prioriteiten en realisme, en over de groeiende mismatch tussen uitvoering en financiën.

De **GOUDEN TIP**
van Victor Frequin

‘We moeten zorgen dat uitvoering voorop komt te staan. Strak sturen, minder beleid, betere uitvoering. Daar winnen inwoners én gemeenten het meest bij.’

De financiële positie van gemeenten staat al jaren onder spanning. Opgaven groeien sneller dan middelen, het sociaal domein blijft grillig, en de politieke onvoorspelbaarheid is voor vele gemeenten een voortdurende zorg. De eerste stelling gaat dan ook over het feit dat er een verkiezingsjaar aankomt en dat daardoor, afgezien van de meicirculaire, in de begroting niet veel is veranderd. Sommige gemeenten hebben in 2025 inderdaad bewust ‘rust gehouden’: geen nieuw beleid, geen grote koerswijzigingen en vooral technische bijstellingen. ‘Je legt geen nieuwe ambities vast vlak voor een wisseling van de wacht’, aldus Victor Frequin, wethouder in de gemeente Ouder-Amstel. Frank Maas, concernstrateeg financiën in Venlo, herkent dat de begroting in

‘Je legt geen nieuwe ambities vast vlak voor een wisseling van de wacht’

Victor Frequin wethouder gemeente Ouder-Amstel

aanloop naar de verkiezingen bewust sober is gehouden: ‘Er zijn nauwelijks ambities of nieuw beleid toegevoegd. We richten ons vooral op het afmaken van lopend beleid. Maar de middelen uit de meicirculaire hebben we wél hard nodig om de autonome ontwikkelingen die gewoon doorgaan het hoofd te kunnen bieden.’

Een vloek en een zegen

Anderen herkennen zich minder in de stelling. Assen en Alphen aan den Rijn namen juist een aantal belangrijke structurele maatregelen. Rob Klok, concerncontroller bij de gemeente Assen, vertelt dat zijn gemeente een aantal grote investeringsopgaven in gang heeft gezet, simpelweg omdat dit het juiste moment was om knopen door te hakken. Alphen aan den Rijn geeft een vergelijkbaar beeld. Concerncontroller Dennis van der Graaf: ‘We moesten nog concrete plannen uitwerken voor een aantal taakstellingen uit de begroting 2025–2028. Daarnaast moesten we in de begroting 2026 een realistische

‘We hebben bewust een aantal grote investeringsopgaven in gang gezet’

Rob Klok concerncontroller gemeente Assen

raming van de jeugdkosten opnemen en een verhoging van de OZB doorvoeren. Omdat de begroting 2026 niet structureel sluitend was, moesten we aannemelijk maken dat de begroting vanaf 2029 wel weer structureel in evenwicht zou zijn. Dan kun je niet zeggen: we wachten tot na de verkiezingen.’ Maas benadrukt nog dat het verkiezingsjaar het beeld enigszins dempt: ‘Als dit géén verkiezingsjaar was geweest, was de opgave voor gemeenten veel groter geweest. De autonome kostenontwikkeling loopt immers gewoon door, net als de inves-

‘De verkiezingen leken een vloek, maar blijken een zegen’

Peter van Zoest teamleider gemeentefinanciën VNG

teringsopgaven. Op termijn lopen we daar echt op leeg.’ Peter van Zoest, teamleider gemeentefinanciën bij de VNG beaamt dit: ‘De verkiezingen leken een vloek maar blijken een zegen. Er is weinig nieuw beleid. Anders waren de tekorten aanzienlijk groter geweest.’

De **GOUDEN TIP**
van Rob Klok

‘Durf veel meer focus aan te brengen. We doen nu te veel dingen tegelijk, waardoor we niet overal de juiste kwaliteit kunnen leveren. Dan lopen zaken uit in tijd en budget. Meer focus leidt tot meer resultaat in kortere tijd. Kies wat echt werkt en doe dat goed.’

Onzichtbaar gevaar

Tijd voor de tweede stelling: ‘Op het probleem van de jeugdzorg na hebben we in de begroting eigenlijk geen probleem meer.’ De tafel is het unaniem oneens met deze stelling. De jeugdzorg is een groot en urgent probleem, maar het is zeker niet het enige. Onder de begroting ligt een veel grotere, vaak onzichtbare laag van risico’s, achterstanden en structurele druk die nog niet in de cijfers tot uiting komt. Van der Graaf legt uit dat de toekomstige vervanging van bestaande gebouwen en de openbare ruimte op termijn leidt tot aanzienlijke kostenstijgingen. In het verleden zijn deze kosten in één keer genomen: de eerste aanleg van de openbare ruimte werd gedekt uit de grondexploitatie en investeringen met maatschappelijk nut werden in het jaar van investeren volledig als last geboekt of gedekt uit reserves. ‘Hierdoor hebben deze bezittingen nu geen boekwaarde en zijn er geen kapitaallasten voor deze activa in de begroting verwerkt’, vervolgt hij. Dit betreft mogelijk meer dan de helft van het bezit. Bij vervanging volgt echter alsnog de rekening, waardoor de toekomstige kapitaallasten tientallen miljoenen hoger kunnen uitvallen dan het huidige niveau in de begroting 2026-2029. ‘Voor riolering wordt in een gemeentelijk plan nog zestig jaar vooruitgekeken, maar voor maatschappelijk vastgoed in de begroting vaak maar vier jaar. Het gevolg: panden met een boekwaarde van nul, maar een vervangingsopgave van miljoenen,’ aldus Van der Graaf. Walter Huith, strategisch adviseur programma Venster bij het ICTU benadrukt het onzichtbare gevaar van grote achterstanden. ‘Veel gemeenten zitten nog in het oude denken dat investeringen wel worden gedekt door subsidies of grondopbrengsten. Die tijd is voorbij. En in tal van domeinen – wegen, bruggen, riolering, maatschappelijk vastgoed – zijn gemeenten vooral bezig grote achterstanden weg te werken, terwijl de uitvoeringskracht structureel tekortschiet. Daar word ik wel zenuwachtig van.’

> ‘Veel gemeenten zitten nog in het oude denken dat investeringen wel worden gedekt door subsidies of grondopbrengsten - die tijd is voorbij’
>
> **Walter Huith** strategisch adviseur programma Venster (ICTU)

Uitvoering is niet bij te benen

Maas schetst hoe gemeenten op de middellange termijn worden teruggedrongen in hun slagkracht. ‘De maatschappelijke opgaven en verwachtingen van het Rijk blijven onverminderd staan, maar zonder een volledig (financieel) arrangement. Daardoor wordt de uitvoering moeilijker, gefragmenteerd en op de (middel)lange termijn financieel vrijwel onhoudbaar.’ Frequin verwoordt het heel duidelijk: ‘Het lukt gewoon niet om de taken uit te voeren.’

> ‘We dekken structurele lasten met incidenteel geld, terwijl het gemeentefonds niet meegroeit’
>
> **Adriaan van der Wulp** wethouder financiën gemeente Hoeksche Waard

Gemeenten die snel groeien hebben hier als eerste mee te maken. Adriaan van der Wulp, wethouder financiën, noemt het voorbeeld van Hoeksche Waard, waar 2.500 woningen worden gebouwd. ‘Dat betekent 10.000 m² maatschappelijk vastgoed, duizenden nieuwe inwoners en binnen enkele jaren forse uitbreidingen van

De **GOUDEN TIP** van Adriaan van der Wulp

‘Doorbreek de reflex om altijd maar door te gaan. Eerst wegwerken wat al op tafel ligt, dan ontstaat er lucht en kun je nieuwe dingen oppakken. Echte prioritering vraagt lef: niet alles kán, niet alles hoeft.’

De **GOUDEN TIP**
van Peter van Zoest

‘Gemeenten en Rijk moeten eindelijk het fundamentele gesprek voeren over taken, middelen en risico’s. Alleen met een helder stelsel krijg je stabiliteit. Het ravijnjaar is gedempt, maar de echte oplossing zit in een structureel, toereikend gemeentefonds.’

voorzieningen waarvan de kapitaallasten nog niet zijn doorgerekend. Vaak worden nieuwe accommodaties tijdelijk gefinancierd uit reserves, maar daarmee worden structurele lasten gedekt met incidenteel geld. En het gemeentefonds groeit niet in hetzelfde tempo mee.’ Huith vult nog aan dat inzichten over vervanging en vertragingen alleen waarde hebben als ze tussen afdelingen worden gedeeld, en dat gemeenten geen vier maar tien tot twintig jaar vooruit moeten kunnen kijken. Van Zoest waarschuwt nog dat het frame van ‘alleen jeugdzorg is een probleem’ gevaarlijk is: ‘Dan doe je alsof het stelsel verder gezond is en dat er geen fundamentele onzekerheid bestaat over het gemeentefonds. Beide zijn helaas niet waar.’

Tijdelijke opluchting

Tijd om de verhoudingen tussen Rijk en gemeenten te polsen. De derde stelling luidt dan ook dat na de Voorjaarsnota 2025 de kou tussen Rijk en gemeenten wel uit de lucht is. De tafel signaleert dat de sfeer tussen beide partijen weliswaar is verbeterd, maar niemand vindt dat de kou écht verdwenen is. Van Zoest benadrukt dat het

‘Belangrijke dossiers blijven liggen: te lage prijscompensaties, onzekerheid over structurele middelen en bovenal een jeugdstelsel dat nog steeds niet is opgelost’

Peter van Zoest teamleider gemeentefinanciën VNG

zogenoemde ravijnjaar weliswaar is gedempt, maar dat dit hooguit een tijdelijke opluchting vormt. ‘Belangrijke dossiers blijven liggen: te lage prijscompensaties, onzekerheid over structurele middelen en bovenal een jeugdstelsel dat nog steeds niet is opgelost. En dan staat er nog een lijst open van toezeggingen en ‘spuks’ die later hun financiële beslag krijgen. Ook de herijking van het gemeentefonds is een onzekere factor voor gemeenten.’

Vorst in de grond

‘De kou is uit de lucht, maar de vorst zit nog in de grond’, reageert Van der Wulp droogjes. Klok geeft de bestuurlijke realiteit weer: ‘Mijn wethouder ervaart de kou nog wel degelijk. Ons probleem is niet opgelost. De hete aardappel is weer vooruitgeschoven. Er is nog steeds geen balans tussen wat we krijgen en wat we moeten doen.’ Andere deelnemers delen die zorg. Michiel Dijkstra, clustercoördinator BZK benadrukt dat jeugd het grootste probleem blijft in de

‘Het kabinet heeft gemeenten hard nodig, en omgekeerd. We moeten in gesprek blijven’

Michiel Dijkstra clustercoördinator BZK

begroting en dat dit alleen in gezamenlijkheid kan worden opgelost. ‘Het kabinet heeft gemeenten hard nodig, en omgekeerd. We moeten in gesprek blijven’, aldus Dijkstra.

Te weinig aandacht voor de wereld achter de cijfers

Een van de deelnemers vraagt aan de VNG of er nu structureel iets verandert aan de financiering. Van Zoest: ‘Vanaf 2028 of 2029 gaat een deel van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en Jeugd waarschijnlijk naar een bijzondere fondsuitkering. Die wordt dan uit de algemene uitkering gehaald; dat geeft rust. Maar de

De **GOUDEN TIP**
van Michiel Dijkstra

‘We moeten veel consequenter uitgaan van uitvoerbaarheid. Past een maatregel, wat kost het, en kunnen we het waarmaken? Praat met de mensen in de uitvoering. Dáár zie je wat er kan met de middelen die we hebben.’

De **GOUDEN TIP**
van Dennis van der Graaf

‘Ga weg van het denken in geld alleen. Werk aan een gedeelde, langetermijnvisie met raad, college, organisatie én de samenleving en vertaal die naar kortetermijnresultaten. Stuur op maatschappelijke opgaven: de leefwereld eerst, de cijfers daarna.’

kernvraag blijft: wat zijn precies de taken van gemeenten, welke middelen horen daarbij en hoe worden de risico’s verdeeld?’ Van der Graaf vult aan dat gemeenten nog worstelen met de koppeling tussen beleid en financiën. ‘Het gaat niet alleen over geld. Geld is slechts een middel om maatschappelijke doelen te realiseren. Het

‘Gemeenten worstelen met de koppeling tussen beleid en financiën’

Dennis van der Graaf concerncontroller gemeente Alphen aan den Rijn

gaat over de leefwereld achter de cijfers: hoe ontwikkelen jeugdigen zich, welke doelen stellen we, en hoeveel verantwoordelijkheid leggen we bij gemeenten?’ Het is een probleem dat ook de anderen herkennen. Cijfers staan vaak op zich en hebben nauwelijks of geen relatie met de ‘echte wereld’, de inhoud.

Niet groeien, maar uitvoeren

De vierde stelling roept veel herkenning op aan tafel: ‘Het loopt bij gemeenten helemaal uit de hand met opgaven, ambities, nieuw beleid, groei formatie. Het is niet meer beheersbaar.’ Huith steekt van wal: ‘Als je alleen al kijkt naar de toename van de bevolkingsgroei, en het feit dat één op de zeven jongeren nu in de jeugdzorg zit, dan maak ik me grote zorgen. We innoveren niet genoeg en het grootste deel van de formatiegroei zit in beleidsmakers. Wat nu als we eens níet verder groeien, maar vooral gaan uitvoeren?’ Maas ziet dat nieuw beleid vaak als bedreiging wordt gezien, terwijl het vooral zou moeten draaien om effectiviteit: ‘Het gaat niet om het stapelen van nieuwe ideeën, maar om de vraag: draagt dit bij aan onze doelstellingen? Zo nee, dan niet. Dat biedt ook ruimte om te innoveren.’

Er is geen stopknop

Toch lukt het gemeenten nauwelijks om zaken die niet bijdragen te stoppen. Huith: ‘Als een gemeente eenmaal een project begint, is het bijna onmogelijk om de stopknop in te drukken.’ Voor Frequin zit het probleem vooral in de uitvoering: ‘We krijgen het daar gewoon niet bij elkaar. Ook ik ben voor minder beleid en betere uitvoering. Kleinere gemeenten kunnen de opgaven en ambities steeds moeilijker bijbenen. Tegelijkertijd zitten grotere gemeenten met het tegenovergestelde dilemma: Ze moeten groter worden omdat het anders niet meer kan, maar dan sta je ook verder af van je inwoners.’ Klok vindt de stelling te negatief: ‘Er gaat ook heel veel goed bij gemeenten. Tachtig tot negentig procent loopt

‘Het gaat niet om het stapelen van nieuwe ideeën, maar om de vraag: draagt dit bij aan onze doelstellingen?’

Frank Maas concernstrateeg financiën gemeente Venlo

gewoon in de pas. We moeten alleen uitkijken dat we niet te veel op ons bordje nemen.’ Bijval komt van Dijkstra, die erkent dat gemeenten veel leveren, maar ‘óók nog veel ambities en taken hebben waar ze niet geheel aan toekomen.’

Scherpere keuzes maken en bijsturen

Terug naar de politiek. De laatste stelling gaat erover dat de komende coalitievorming een kans biedt om echt prioriteiten te stellen en zaken te benoemen die gemeenten in de ijskast gaan zetten omdat ze die toch niet kunnen waarmaken. De deelnemers zijn het erover eens dat de nieuwe coalitievorming een unieke kans biedt om scherpere keuzes te maken, maar niemand gelooft dat dit

De **GOUDEN TIP**
van Frank Maas

‘We moeten af van het keurslijf aan de voorkant. Laat inhoud, doeltreffendheid en doelmatigheid leidend zijn, met flexibele kaders en betere effectrapportages. Koppel middelen aan doelen en effecten - dan wordt beslissen makkelijker, transparanter en beter uitlegbaar.’

De **GOUDEN TIP**
van Walter Huith

‘Durf het grote gesprek te voeren: wat als we de zwaarste onderdelen van de jeugdzorg uit het gemeentelijk domein halen? Dat maakt het stelsel overzichtelijker en financierbaar. En laten we geldtekorten en -overschotten veel beter met elkaar verbinden.’

vanzelf gebeurt. De VNG zegt dat zij de vrees hadden dat de financiële druk gemeenten in de afgelopen jaren tot veel pijnlijke keuzes zou dwingen. ‘Maar in de praktijk is het gelukt dit te beperken, onder meer doordat er toch meer middelen beschikbaar kwamen’, zegt Van Zoest. ‘Daarnaast hebben gemeenten veel geparkeerd, vooruitgeschoven of met technische ingrepen gedempt.’ Van der Graaf pleit voor meer aandacht voor de eerste twee W-vragen in de beleidsbegroting: ‘Wat willen we bereiken?’ en ‘Wat gaan we daarvoor doen?’ Daarbij hoort volgens hem ook scherp prioriteren hoe tijd, capaciteit en middelen op de korte termijn zo effectief mogelijk worden ingezet voor de lange termijnambities. ‘Dat

‘De jaarrekening wordt nauwelijks gebruikt als sturingsinstrument. Dat is een structurele tekortkoming’

Walter Huith strategisch adviseur programma Venster (ICTU)

vraagt een integrale afweging tussen inhoudelijke thema’s onderling én in relatie tot de financiële positie. Soms versnellen we bewust op het ene thema, terwijl we een ander tijdelijk temperen’, legt hij uit. Huith ziet daarbij een structurele tekortkoming: de jaarrekening wordt volgens hem nauwelijks gebruikt als sturingsinstrument. ‘Daar moet het gesprek plaatsvinden over bijsturen voor de toekomst, maar dat gebeurt te weinig.’

Inspanningen versus resultaat

Klok vult aan dat de jaarrekening zo financieel-technisch is ingekleurd dat raadsleden moeilijk zien wat er werkelijk achter de cijfers schuilgaat. Het is voor hen lastig om deze cijfers daadwerkelijk te doorgronden. Bovendien is er behoefte aan regelmatige voortgangsinformatie over specifieke projecten of thema’s, die nu niet uit de jaarrekening is te halen. Van der Graaf: ‘De lijst met inspanningen die gemeenten gaan leveren is er wél, maar de te leveren resultaten op korte termijn worden vaak niet genoemd. Het

‘We hebben projectleiders en financieel specialisten letterlijk in één ruimte gezet. Pas toen ontstond er een realistische uitvoerings- én financiële planning’

Dennis van der Graaf concerncontroller gemeente Alphen aan den Rijn

is alsof je een keuken koopt en uitsluitend een overzicht krijgt van voorgenomen inspanningen van de installateur, niet van de uiteindelijk keuken. Dat wil toch niemand?’ Hij ziet ook dat investeringsbesluiten vaak vervagen omdat financiën en uitvoering onvoldoende samenwerken. Van der Graaf: ‘We hebben projectleiders en financieel specialisten letterlijk in één ruimte gezet. Pas toen ontstond er een realistische uitvoerings- én financiële planning. Het bleek dat ze elkaars wereld onvoldoende kenden. Dat moeten we vaker doen.’

FINANCIËLE PERFORMANCE

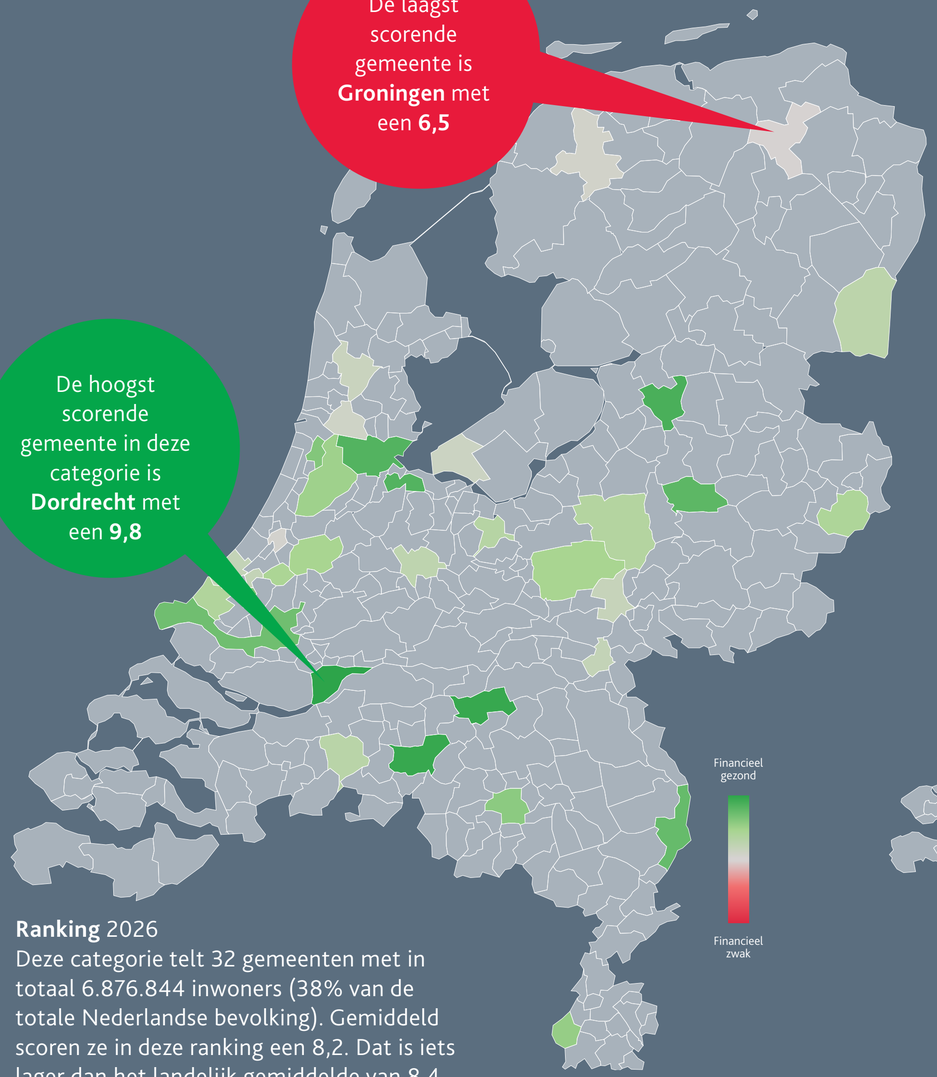
Gemeenten met > 100.000 inwoners

- KENGETALLEN
  - Solvabiliteit
  - Nettoschuldquote
  - Grondexploitatie
  - Structurele exploitatieruimte
  - Belastingcapaciteit
- (BEGROTE) RESULTATEN
- RANKING

> 100.000 INWONERS

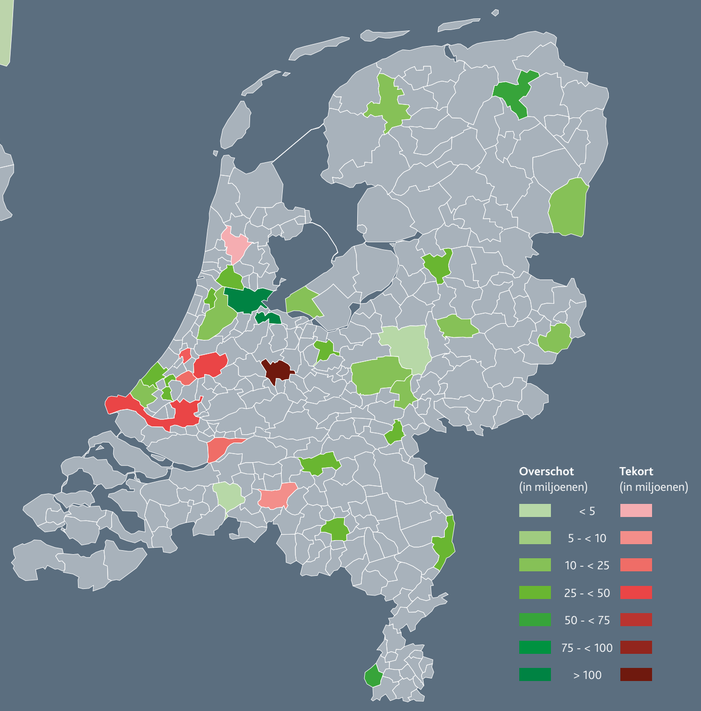
De laagst scorende gemeente is **Groningen** met een **6,5**

De hoogst scorende gemeente in deze categorie is **Dordrecht** met een **9,8**

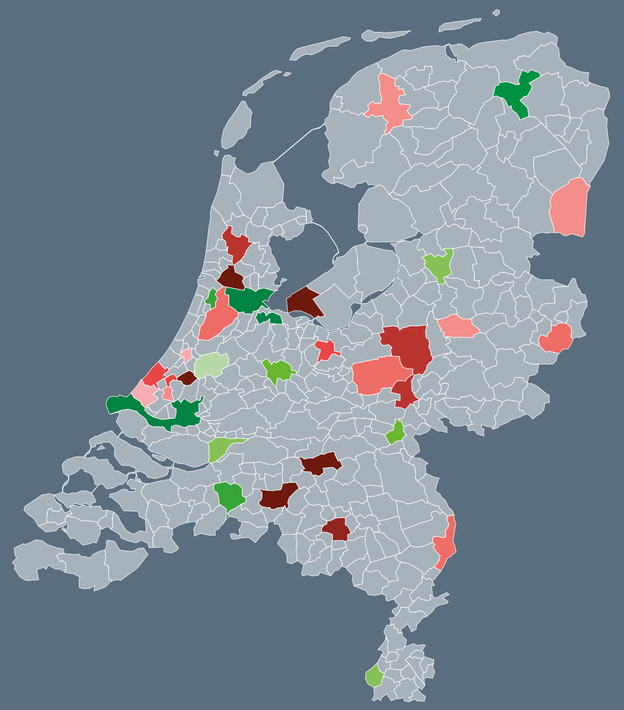

Ranking 2026
Deze categorie telt 32 gemeenten met in totaal 6.876.844 inwoners (38% van de totale Nederlandse bevolking). Gemiddeld scoren ze in deze ranking een 8,2. Dat is iets lager dan het landelijk gemiddelde van 8,4.

Resultaten 2024
24 van de 32 gemeenten in deze categorie rapporteren een **overschot van in totaal € 725 miljoen**. Vorig jaar was dat nog € 595 miljoen.

Begroting 2025-2029
De gemeenten in deze categorie **begroten voor 2025 en 2026 tekorten**, maar laten in de drie jaren daarna overschotten zien.

Toelichting kengetallen

Solvabiliteit is een belangrijke graadmeter voor de financiële gezondheid van gemeenten en wordt berekend op basis van het eigen vermogen ten opzichte van de totale bezittingen van de gemeente. Hoe hoger de solvabiliteit, des te groter de buffer die gemeenten hebben om tegenvallers op te vangen. Een solvabiliteit lager dan 20% wordt beschouwd als meest risicovol.

De **nettoschuldquote** geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de totale baten. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een laag percentage is veelal gunstig. Omdat bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal worden terugbetaald, wordt dit kengetal zowel berekend inclusief (gecorrigeerd) als exclusief de doorgeleende gelden. Een hogere schuldquote hoeft overigens niet per definitie een slecht teken te zijn. Een gemeente is immers een 'bestedingshuishouding'. Het hoofddoel is niet om zo veel mogelijk eigen vermogen dan wel middelen aan te houden en daar rendementen uit te halen, maar veel meer om de inkomsten optimaal in te zetten ten behoeve van betere voorzieningen voor de burgers en andere maatschappelijke baten.

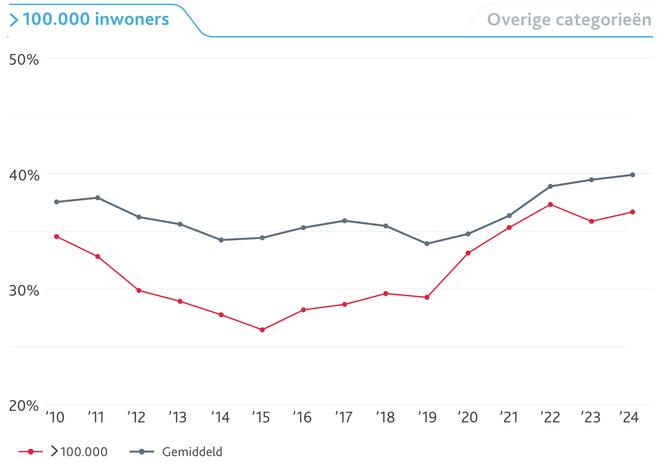
Het kengetal **structurele exploitatieruimte** helpt mee om te beoordelen welke ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen. Het woord 'structureel' moeten we echter nuanceren, omdat incidentele overschotten positieve invloed kunnen hebben op de structurele exploitatieruimte.

De **grondexploitatieratio** geeft aan hoe groot de boekwaarde van de grondexploitaties is ten opzichte van de baten. Als de investeringen in de grondexploitaties hoger zijn dan de ontvangen kavelverkopen, loopt de boekwaarde op. Een grondexploitatie van 10% of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar.

De **belastingcapaciteit** geeft aan hoe de mogelijkheid van een gemeente om belastingen te heffen zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. De belangrijkste belastingen die gemeenten heffen zijn de onroerendezaakbelasting op huizen en bedrijfspanden, en de riool- en afvalstoffenheffing. Als dit kengetal laag is, betekent het dat een gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven.

! Klik op de grafiek voor **meer categorieën**

Solvabiliteit Nederlandse gemeenten, gemiddeld en naar grootteclassificatie (2010–2024)

! **Kengetallen** toegelicht

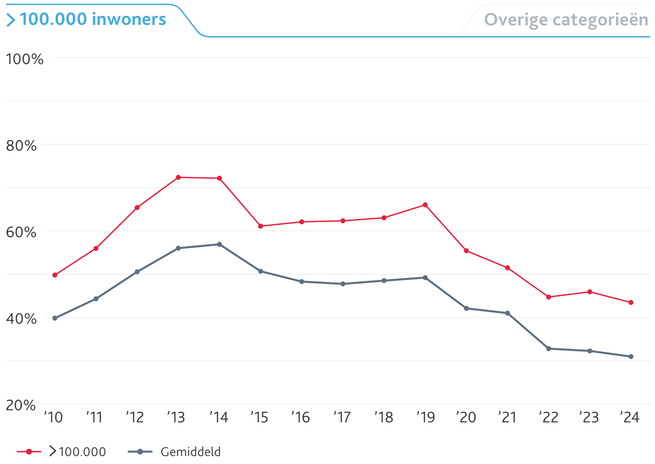
‘Gemeenten met meer dan 100.000 inwoners hebben met 36,7% de laagste solvabiliteit’

! Klik op de grafieken voor **meer categorieën**

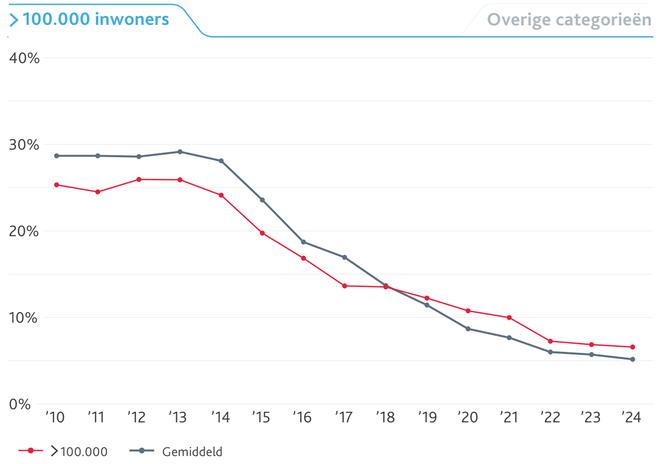
gerealiseerd en/of begroot, waardoor zij in deze jaren geen tekorten meer laten zien. In de meerjarige doorkijk ontstaat bovendien een vertekend beeld: vooral Amsterdam en Rotterdam ramen forse overschotten, die een deel van de tekorten van overige gemeenten in deze categorie compenseren. In de praktijk kan het tekort van de ene gemeente echter niet worden gedicht met het overschot van een andere. Dat Amsterdam en Rotterdam positieve saldi laten zien, komt onder meer doordat zij in de afgelopen jaren al bezuinigingen hebben doorgevoerd. Daarnaast raamt Amsterdam (zie ook pagina 20) een deel van de incidenteel verkregen jeugdzorgmiddelen ook voor komende jaren, in de verwachting dat het Rijk deze opnieuw zal verlenen. Rotterdam kiest er daarentegen voor om de groei van de algemene middelen in de komende jaren te reserveren in de investeringsreserve, onder het motto ‘groei met groei’.

De **solvabiliteit** van gemeenten met meer dan 100.000 inwoners is, vergeleken met gemeenten met minder inwoners, het laagst: 36,7%. Toch vormt dit percentage nog steeds een gezonde solvabiliteit. Dat is mede het gevolg van de overschotten van de afgelopen jaren. Deze ontstonden deels doordat gemeenten niet al hun begrote plannen ook daadwerkelijk hebben kunnen uitvoeren. Flinke prijsstijgingen en een tekort aan personeel en materialen zijn daar debet aan. Hierdoor zien we weliswaar een positief financieel resultaat, maar tegelijkertijd hebben gemeenten hun burgers niet altijd datgene kunnen bieden wat ze voor ogen hadden. Deze gemeenten begroten voor 2026 overigens een lagere solvabiliteit van 30,8%.

▶ **Nettoschuldquote Nederlandse gemeenten, gemiddeld en naar grootteccategorie** (2010–2024)

▶ **Grondexploitatie (Grex) Nederlandse gemeenten, gemiddeld en naar grootteccategorie** (2010–2024)

Nettoschuldquote
De nettoschuldquote voor deze categorie bedraagt in 2024 43,9%. Dat is een lichte daling ten opzichte van de 45,9% van het jaar daarvoor. Opvallend is dat gemeenten eerder

‘Opvallend is dat 6 van de 32 gemeenten in deze categorie een Grex-ratio hebben die hoger is dan 10%’

voor 2024 een schuldquote hadden begroot van 61%. Fors hoger dus dan wat deze categorie gemeenten in 2024 heeft gerealiseerd. Hieruit kunnen we concluderen dat gemeenten niet in staat zijn geweest om alle plannen uit te voeren zoals begroot of gepland. Dit planningsoptimisme zorgt er in de praktijk vaak voor dat de schuldquote minder oploopt dan vooraf geraamd. Binnen deze categorie vallen bovendien de grote onderlinge verschillen op. Zo heeft Zoetermeer in 2024 een nettoschuldquote van -0,7%, terwijl Leiden uitkomt op maar liefst 105%. Deze verschillen worden verklaard door het gevoerde financiële beleid: waar de ene gemeente de positieve resultaten van de afgelopen jaren gebruikt om schulden af te lossen, kiest een andere juist voor een omvangrijk investeringsprogramma, wat leidt tot een stijging van de schuldpositie. Dat patroon zien we ook duidelijk terug bij Zoetermeer en Leiden.

Grondexploitatie (Grex)

De Grex-ratio voor de grootste gemeenten is met 6,8% in 2024 nagenoeg gelijk aan 2023. Dat is opvallend aangezien Nederland voor een enorme bouwopgave staat en je zou verwachten dat het aantal grondposities juist bij de grote gemeenten zou toenemen. Dat blijkt echter niet het geval. Langdurige vergunningtrajecten, de stikstofproblematiek en een tekort aan personeel en materialen leiden ertoe dat bouwprojecten moeizaam van de grond komen. Grote gemeenten hebben bovendien relatief weinig armslag als het gaat om het vinden van extra bouwgronden binnen hun grenzen. Veel is al bestemd en bebouwd. Dit alles maakt duidelijk dat het realiseren van de woningbouwopgave allesbehalve eenvoudig is.

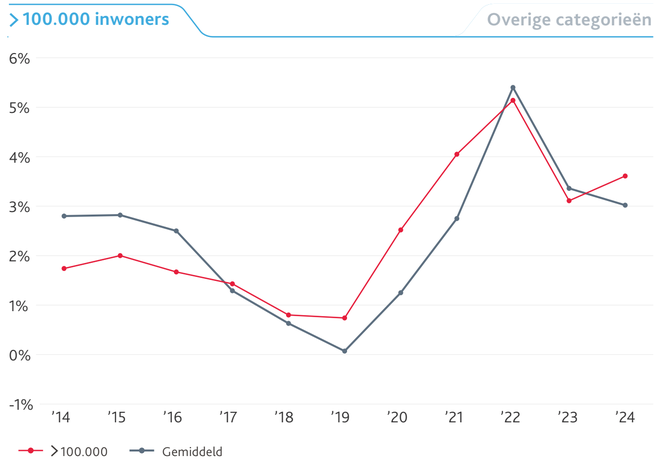
Opvallend is verder dat 6 van de 32 gemeenten in deze categorie een Grex-ratio hebben die hoger is dan 10%, waaronder Westland (33,8%), Groningen (25,0%), Leeuwarden (24,4%), Almere (19,5%) en Nijmegen (21%). Dat betekent tegelijkertijd dat er ook veel gemeenten zijn met een Grex-ratio lager dan 6%. Uitschieters daarbij zijn Rotterdam (-1,7%), Amsterdam (-1,2%), Zwolle (-1,0%) en Den Haag (0%). Een lage of zelfs negatieve ratio hoeft niet te betekenen dat er geen grondexploitaties zijn, maar kan ook komen door (deels) verlieslatende projecten waarvoor al voorzieningen zijn getroffen en de boekwaarde nihil is.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte van gemeenten in deze categorie daalde van 5,1% in 2022 naar 3,1% in 2023. In 2024 steeg deze weer naar 3,6%. Daarmee blijft de exploitatieruimte relatief hoog: de structurele baten zijn hoger dan de structurele lasten. Idealiter – en het minst risicovol – ligt deze ruimte rond de nul, omdat de structurele lasten dan volledig worden gedekt door de structurele baten. Voor 2026 verwachten deze gemeenten een lagere structurele

Klik op de grafiek voor **meer categorieën**

▶ **Structurele exploitatieruimte Nederlandse gemeenten, gemiddeld en naar groottecategorie** (2014–2024)

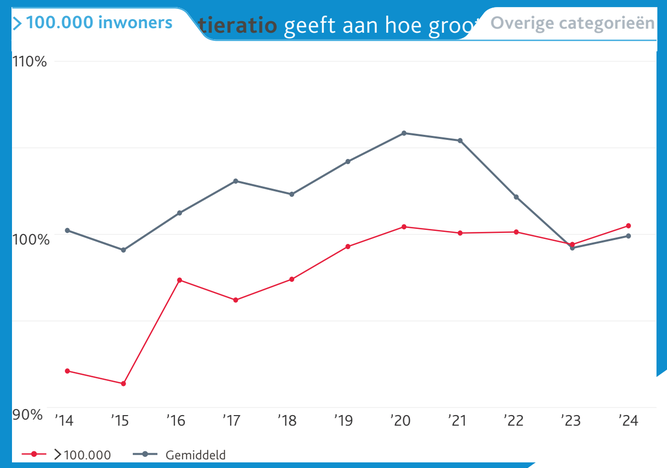

Toelichting kengetallen

Solvabiliteit is een belangrijke graadmeter voor de financiële gezondheid van gemeenten en wordt berekend op basis van het eigen vermogen ten opzichte van de totale bezittingen van de gemeente. Hoe hoger de solvabiliteit, des te groter de buffer die gemeenten hebben om tegenvallers op te vangen. Een solvabiliteit lager dan 20% wordt beschouwd als meest risicovol.

De **nettoschuldquote** geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de totale baten. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een laag percentage is veelal gunstig. Omdat bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal worden terugbetaald, wordt dit kengetal zowel berekend inclusief (gecorrigeerd) als exclusief de doorgeleende gelden. Een hogere schuldquote hoeft overigens niet per definitie een slecht teken te zijn. Een gemeente is immers een 'bestedingshuishouding'. Het hoofddoel is niet om zo veel mogelijk eigen vermogen dan wel middelen aan te houden en daar rendementen uit te halen, maar veel meer om de inkomsten optimaal in te zetten ten behoeve van betere voorzieningen voor de burgers en andere maatschappelijke baten.

Het kengetal **structurele exploitatieruimte** helpt mee om te beoordelen welke ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen. Het woord 'structureel' moeten we echter nuanceren, omdat incidentele overschotten positieve invloed kunnen hebben op de structurele exploitatieruimte.

waarin grotere gemeenten gemiddeld juist een lagere belastingdruk kenden dan kleinere gemeenten. Die gaf hen in tijden van nood meer ruimte om extra inkomsten te genereren dan kleinere gemeenten. Dit jaar groeien de verschillende gemeentecategorieën verder naar elkaar toe. Voor 2026 begroten de grootste gemeenten een belastingcapaciteit van 96,8%.

FINANCIËLE BENCHMARK NEDERLANDSE GEMEENTEN VAN BDO

Terug naar compacte **begrotings-analyse**

Ranking 1 - 25 | Grootteclassificatie >100.000

Ranking	Gestegen/gedaald/gelijk gebleven*	Gemeente	Inwonersaantallen	Provincie	Begrotingsanalyse: Som van begrotingssaldi 2025 t/m 2029	Begrotingsanalyse: Eigen vermogen 2024	Begrotingsanalyse: Balanstotaal 2024	Begrotingsanalyse: Eigen vermogen gecorrigeerd voor begrotingssaldi 2025 t/m 2029	Opbouw cijfer: Rapportcijfer 2024	Opbouw cijfer: Solvabiliteitsratio	Opbouw cijfer: Nettoschuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	Opbouw cijfer: Grondexploitatie	Opbouw cijfer: Structurele exploitatieruimte	Opbouw cijfer: Belastingcapaciteit	Opbouw cijfer: Correctie solvabiliteit op basis van begrotingsanalyse
1	▲	Dordrecht	122.796	Zuid-Holland	12.895.000	655.840.000	1.165.893.000	668.735.000	10	40	30	15	10	3	-
2	▼	Tilburg	230.357	Noord-Brabant	-166.472.000	873.600.000	1.493.800.000	707.128.000	10	40	30	15	10	5	-3
3	=	Den Bosch	161.530	Noord-Brabant	-48.484.000	794.400.000	1.290.100.000	745.916.000	10	40	30	15	6	5	-
4	▼	Zwolle	133.810	Overijssel	9.691.815	366.489.000	827.739.000	376.180.815	10	35	30	15	10	5	1
5	▼	Amsterdam	934.526	Noord-Holland	272.100.000	8.222.000.000	17.123.700.000	8.494.100.000	10	38	28	15	10	3	2
6	▲	Deventer	104.301	Overijssel	-6.422.000	223.532.000	506.769.000	217.110.000	9	35	30	15	10	3	-1
7	=	Rotterdam	672.960	Zuid-Holland	297.577.000	2.618.089.000	4.884.870.000	2.915.666.000	9	40	30	15	3	1	-
8	▲	Venlo	103.984	Limburg	-13.325.000	250.436.000	640.525.000	237.111.000	9	31	30	15	10	5	-2
9	▲	Delft	110.173	Zuid-Holland	-5.121.000	316.063.000	762.035.000	310.942.000	9	33	30	15	10	1	-1
10	▲	Haarlem	168.743	Noord-Holland	47.490.615	337.155.000	940.945.000	384.645.615	9	28	30	15	10	1	4
11	▼	Eindhoven	249.035	Noord-Brabant	-79.133.000	548.039.000	1.248.531.000	468.906.000	9	35	30	15	10	3	-5
12	▲	Maastricht	125.563	Limburg	12.067.000	307.704.000	871.061.000	319.771.000	9	27	30	15	10	3	2
13	▼	Haarlemmermeer	165.255	Noord-Holland	-21.224.000	366.917.000	962.199.000	345.693.000	9	30	30	15	10	3	-2
14	▲	Ede	124.214	Gelderland	-21.779.000	196.411.000	531.864.000	174.632.000	9	29	30	15	10	5	-3
15	▼	Alphen aan den Rijn	115.773	Zuid-Holland	4.094.000	239.521.000	580.283.000	243.615.000	8	32	30	15	3	3	1
16	▼	Zoetermeer	129.862	Zuid-Holland	-129.659.000	360.968.000	645.310.000	231.309.000	8	40	30	15	6	3	-12
17	▲	Enschede	162.317	Overijssel	-13.432.000	254.362.000	745.266.000	240.930.000	8	27	30	15	10	1	-2
18	▲	Westland	116.916	Zuid-Holland	-582.000	289.392.000	784.511.000	288.810.000	8	29	30	10	10	1	-
19	▼	Apeldoorn	168.551	Gelderland	-58.943.000	262.259.000	766.372.000	203.316.000	8	27	30	15	10	3	-5
20	▲	Amersfoort	163.298	Utrecht	-34.802.000	238.156.000	758.198.000	203.354.000	8	24	30	15	10	3	-3
21	▼	Breda	188.779	Noord-Brabant	50.239.000	147.819.000	823.957.000	198.058.000	8	16	30	15	10	5	3
22	▼	Emmen	109.678	Drenthe	-5.541.000	158.415.000	728.324.000	152.874.000	8	17	30	15	10	5	-1
23	▲	Utrecht	376.757	Utrecht	28.684.000	624.201.000	2.496.419.000	652.885.000	8	20	30	15	10	1	1
24	▼	Den Haag	568.945	Zuid-Holland	-488.082.000	1.271.891.000	3.879.296.000	783.809.000	8	26	30	15	10	5	-10
25	▼	Nijmegen	189.007	Gelderland	35.800.000	270.493.000	979.723.000	306.293.000	8	22	30	10	10	1	2

* Om een juiste onderlinge vergelijking mogelijk te maken, zijn de cijfers voor de publicatiejaren 2024 en 2025 herrekend volgens de verfijnde systematiek die vanaf 2026 van kracht is.

FINANCIËLE BENCHMARK NEDERLANDSE GEMEENTEN VAN BDO

! Terug naar compacte **begrotings-analyse**

Ranking 26 - 32 | Groottecategorie >100.000

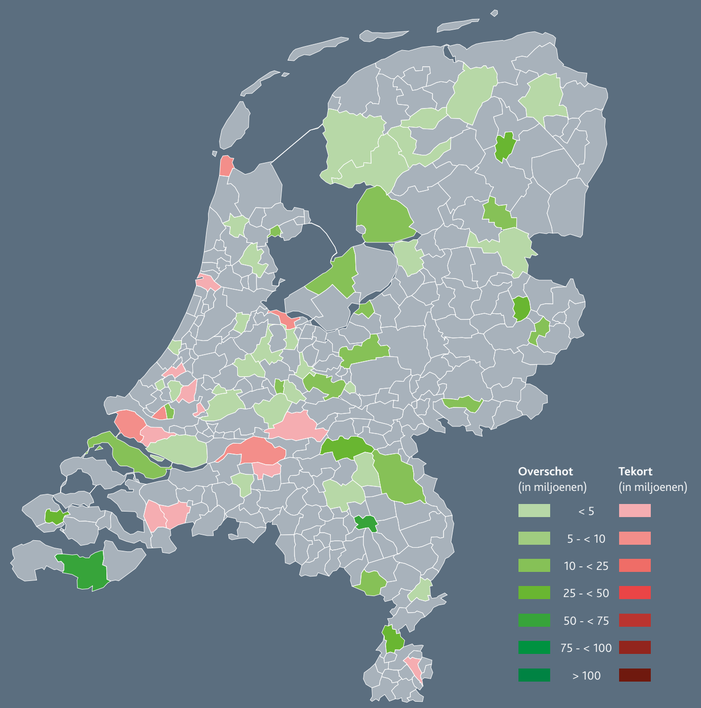
Ranking	Gestegen/gedaald/gelijk gebleven	Gemeente	Inwonersaantallen	Provincie	Begrotingsanalyse: Som van begrotingssaldi 2025 t/m 2029	Begrotingsanalyse: Eigen vermogen 2024	Begrotingsanalyse: Balanstotaal 2024	Begrotingsanalyse: Eigen vermogen gecorrigeerd voor begrotingssaldi 2025 t/m 2029	Opbouw cijfer: Rapportcijfer 2024	Opbouw cijfer: Solvabiliteitsratio	Opbouw cijfer: Nettoschuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	Opbouw cijfer: Grondexploitatie	Opbouw cijfer: Structurele exploitatieruimte	Opbouw cijfer: Belastingcapaciteit	Opbouw cijfer: Correctie solvabiliteit op basis van begrotingsanalyse
26	▼	Arnhem	169.364	Gelderland	-70.004.000	317.801.000	1.014.665.000	247.797.000	7	24	30	15	10	1	-5
27	▲	Alkmaar	112.896	Noord-Holland	-59.806.000	159.164.000	638.159.000	99.358.000	7	20	30	15	10	5	-7
28	▲	Almere	229.574	Flevoland	-188.700.000	469.181.000	1.401.961.000	280.481.000	7	30	30	15	10	1	-14
29	▼	Zaanstad	162.828	Noord-Holland	-101.518.000	270.138.000	1.043.135.000	168.620.000	7	20	30	15	10	3	-8
30	▲	Leeuwarden	129.973	Friesland	-6.829.000	147.771.000	782.021.000	140.942.000	7	15	30	10	10	5	-1
31	▼	Leiden	130.638	Zuid-Holland	-59.000	303.293.000	1.148.887.000	303.234.000	7	20	19	15	10	1	-
32	-	Groningen	244.441	Groningen	60.284.000	364.391.000	2.345.186.000	424.675.000	7	10	30	10	10	1	4

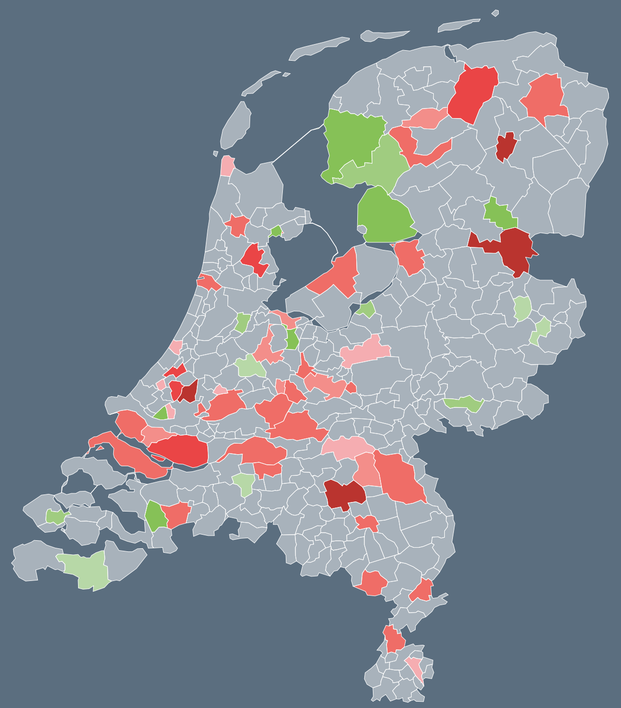
FINANCIËLE PERFORMANCE

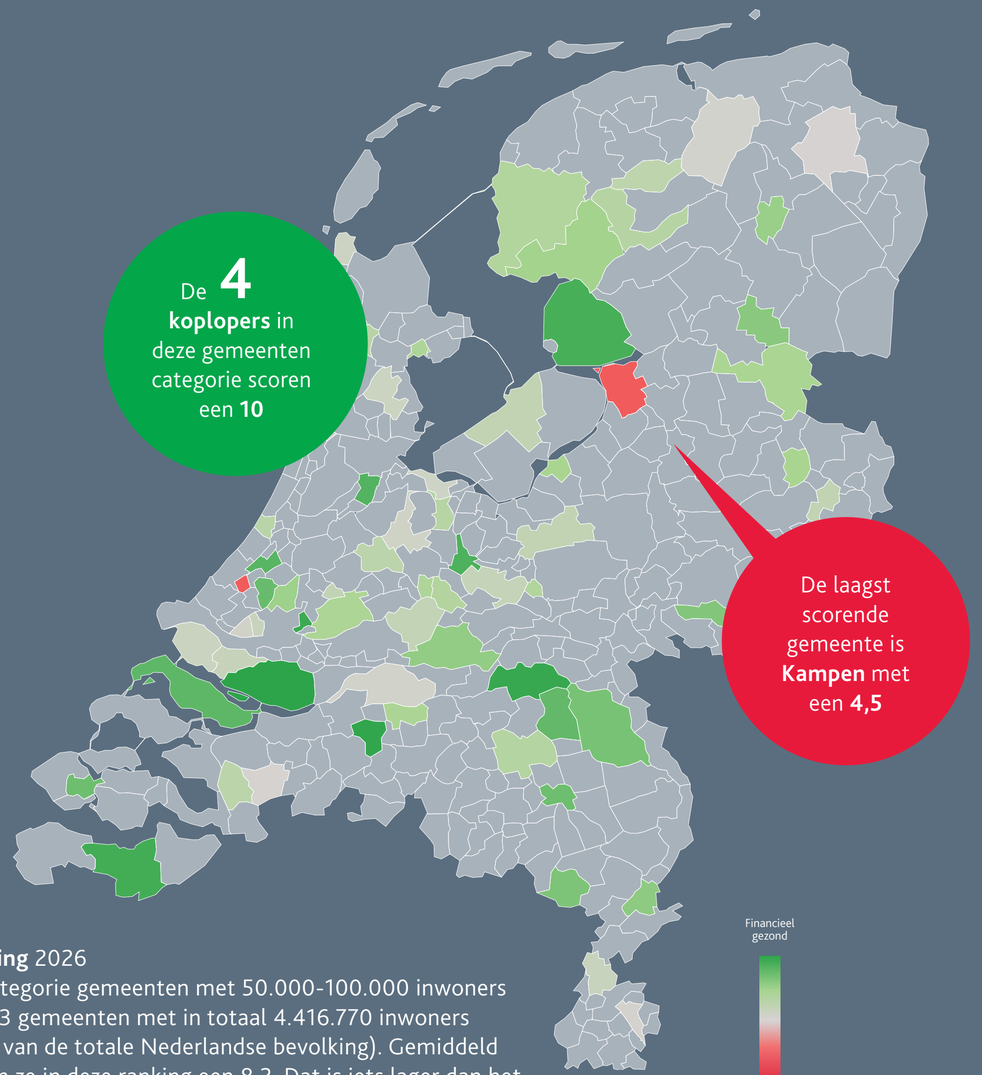
Gemeenten met 50.000-100.000 inwoners

- KENGETALLEN
  - Solvabiliteit
  - Nettoschuldquote
  - Grondexploitatie
  - Structurele exploitatieruimte
  - Belastingcapaciteit
- (BEGROTE) RESULTATEN
- RANKING

50.000-100.000 INWONERS

Resultaten 2024
48 van de 63 gemeenten in deze categorie lieten een een overschot zien van in totaal € 631 miljoen, in 2023 waren dat 50 gemeenten met een totaal overschot van € 524 miljoen.

Begroting 2025-2029
De gemeenten in deze categorie verwachten gemiddeld genomen vanaf 2026 tot 2029 tekorten: € 219 miljoen in 2026, € 45 miljoen in 2027, € 172 miljoen in 2028 en € 112 miljoen in 2029.

Ranking 2026
De categorie gemeenten met 50.000-100.000 inwoners telt 63 gemeenten met in totaal 4.416.770 inwoners (24% van de totale Nederlandse bevolking). Gemiddeld scoren ze in deze ranking een 8,2. Dat is iets lager dan het landelijke gemiddelde van 8,4.

Toelichting kengetallen

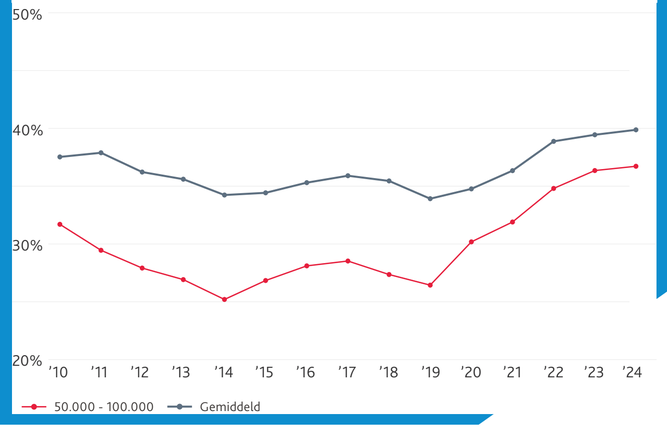
Solvabiliteit is een belangrijke graadmeter voor de financiële gezondheid van gemeenten en wordt berekend op basis van het eigen vermogen ten opzichte van de totale bezittingen van de gemeente. Hoe hoger de solvabiliteit, des te groter de buffer die gemeenten hebben om tegenvallers op te vangen. Een solvabiliteit lager dan 20% wordt beschouwd als meest risicovol.

De **nettoschuldquote** geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de totale baten. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een laag percentage is veelal gunstig. Omdat bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal worden terugbetaald, wordt dit kengetal zowel berekend inclusief (gecorrigeerd) als exclusief de doorgeleende gelden. Een hogere schuldquote hoeft overigens niet per definitie een slecht teken te zijn. Een gemeente is immers een 'bestedingshuishouding'. Het hoofddoel is niet om zo veel mogelijk eigen vermogen dan wel middelen aan te houden en daar rendementen uit te halen, maar veel meer om de inkomsten optimaal in te zetten ten behoeve van betere voorzieningen voor de burgers en andere maatschappelijke baten.

Het kengetal **structurele exploitatieruimte** helpt mee om te beoordelen welke ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen. Het woord 'structureel' moeten we echter nuanceren, omdat incidentele overschotten positieve invloed kunnen hebben op de structurele exploitatieruimte.

De **grondexploitatieratio** geeft aan hoe groot de boekwaarde s is ten opzichte van d

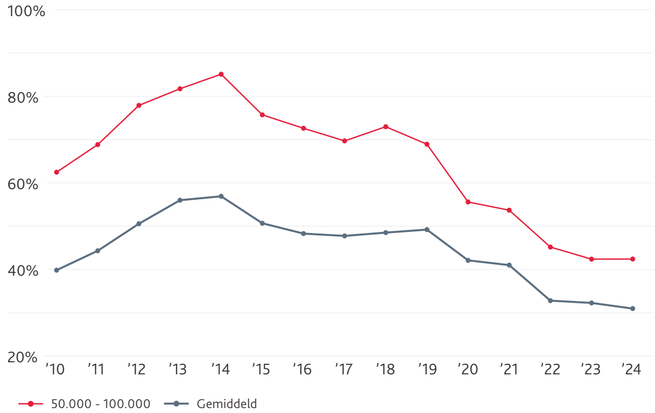
50.000 - 100.000 inwoners | Overige categorieën

Klik op de grafieken voor **meer categorieën**

Nettoschuldquote Nederlandse gemeenten, gemiddeld en naar grootteclassificatie (2010–2024)

50.000 - 100.000 inwoners | Overige categorieën

Kengetallen toegelicht

beschouwing blijven, gemiddeld 41% van het eigen vermogen bedraagt. Gemiddeld genomen teren gemeenten binnen deze categorie de komende vijf jaar 8% in op hun eigen vermogen,

dat ultimo 2024 € 8,2 miljard bedraagt. Voor alle gemeenten in deze categorie geldt dat ze gemiddeld genomen over de jaren 2025 tot 2029 tekorten verwachten: € 128 miljoen in 2025, € 219 miljoen in 2026, € 45 miljoen in 2027, € 172 miljoen in

2028 en € 112 miljoen in 2029. In de praktijk vallen die tekorten vaak mee doordat investeringen worden uitgesteld, personeelstekorten de uitvoering vertragen en incidentele rijksmiddelen later worden toegekend. Hierdoor ontstaan structureel hogere

‘De solvabiliteit is nagenoeg even hoog als in het jaar daarvoor en kan worden beschouwd als een vrij gezonde buffer’

realisaties dan begroot. Toch blijft het toekomstbeeld kwetsbaar: zodra incidentele middelen wegvallen en investeringsopgaven werkelijk moeten worden uitgevoerd, lopen de tekorten in deze categorie zichtbaar op, vooral in 2028. Wel valt op dat gemeenten voor het eerst in lange tijd een duidelijke investeringsimpuls laten zien. Uit de cijfers blijkt dat de gemeentelijke investeringen in 2024 met bijna 6% zijn toegenomen – de sterkste stijging sinds 2010. Dat duidt erop dat gemeenten toch beginnen aan de grote investeringsopgaven waar zij al jaren voor staan.

Solvabiliteit

De solvabiliteit van gemeenten met 50.000 tot 100.000 inwoners bedraagt in 2024 36,8%. Dat is nagenoeg even hoog als in het jaar daarvoor en kan worden beschouwd als een vrij gezonde buffer. De uitschieters binnen deze categorie zijn Noordoostpolder met de hoogste solvabiliteit van maar liefst 79,0% en hekkensluiter Heerlen dat uitkomt op een magere 10,2%. Voor 2026 verwachten gemeenten in deze categorie overigens een lagere solvabiliteit: 32,4%.

Nettoschuldquote

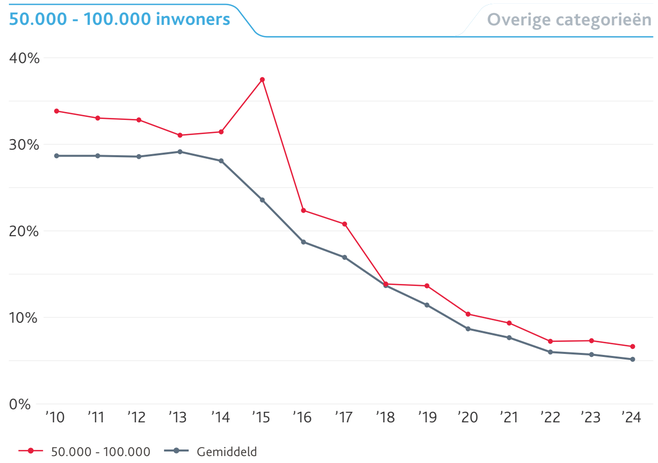
De nettoschuldquote voor deze categorie gemeenten is ten opzichte van het jaar daarvoor met 42,4% gelijk gebleven. In 2014 bedroeg deze nog 85,1%. Hoe hoger de schuldquote, hoe groter de verhouding tussen de schulden en de totaal gerealiseerde baten. Slechts één gemeente in de categorie gemeenten met 50.000 tot 100.000 inwoners bevindt zich in de categorie ‘meest risicovol’ (boven de 130%), namelijk Kampen met een schuldquote van 139%. De laagste schuldquote in deze categorie zien we bij de gemeente Noordoostpolder (-49%). Een negatieve nettoschuldquote wijst erop dat een gemeente meer financiële middelen en uitzettingen heeft dan verplichtingen. Per saldo is er dan geen schuldpositie maar juist een overschot. Gemeenten verwachten overigens dat deze weer fors gaat toenemen tot zelfs 62,8% in 2026, zo blijkt uit de begrotingen. De baten in 2024 voor alle gemeenten gezamenlijk waren € 76,6 miljard. Dat is weliswaar hoger dan in 2023 (€ 73,2 miljard), maar de verwachte schulden zijn ook hoger, omdat gemeenten verwachten de komende jaren veel te moeten investeren. Overigens blijkt vaak in de praktijk dat de begrote extra financiering en bijbehorende plannen niet altijd gerealiseerd worden, want ook voor 2023 lag de begrote nettoschuldquote boven de 60%, terwijl deze nu 42% is.

Grondexploitatie (Grex)

Voor deze categorie gemeenten is de grondexploitatieratio gedaald van 7,3% in 2023 naar 6,6% in 2024. Een Grex-ratio van onder de 20% valt in de categorie ‘minst risicovol’. Hierin vallen 59 van de in totaal 64 gemeenten in deze groottecategorie. Boven de 35% is ‘meest risicovol’. Alleen de gemeenten Rijswijk (37,8%) en Lansingerland (39,0%) vallen in deze categorie. Daar wordt flink gebouwd. Wel moet worden opgemerkt dat de Grex-ratio

! Klik op de grafiek voor **meer categorieën**

▶ **Grondexploitatie (Grex) Nederlandse gemeenten, gemiddeld en naar groottecategorie** (2010–2024)

‘Tien van de 64 gemeenten vallen in de categorie *meest risicovol*’

aanzienlijk verschilt per gemeente. Deze variatie wijst er onder andere op dat gemeenten in deze categorie weinig tot geen grondposities hebben. Daarnaast is het van belang te vermelden dat grondexploitaties uiteindelijk bijdragen aan de groei van de betreffende gemeente. Voor 2026 verwacht deze categorie gemeenten overigens een verdere daling van de Grex-ratio naar 6,0%.

Structurele exploitatieruimte

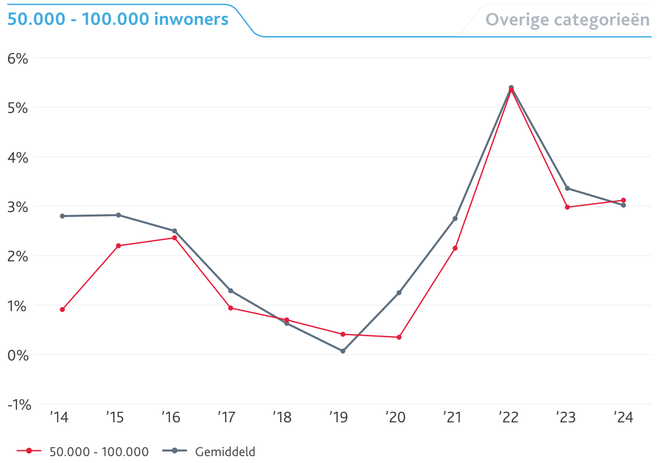
De structurele exploitatieruimte van gemeenten in deze categorie bleef met 3,1% nagenoeg gelijk aan voorgaand jaar. Dat is aan de hoge kant: een structurele exploitatieruimte van rond de 1% wordt het meest wenselijk geacht. Het minst risicovol is wanneer gemeenten hun structurele lasten volledig kunnen dekken met hun structurele baten, en het verschil tussen beide dus beperkt is. Binnen deze groep valt Middelburg op met een structurele exploitatieruimte van maar liefst 22%. Aan de andere kant van het spectrum sluit Roosendaal de rij af met -4,0%.

Belastingcapaciteit

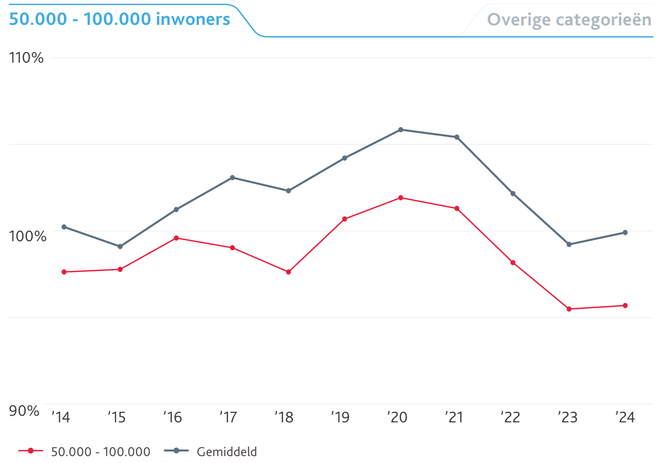
De belastingcapaciteit voor gemeenten in deze categorie bedraagt in 2024 95,7% en is daarmee nagenoeg gelijk aan 2023. Tien van de 64 gemeenten vallen in de categorie ‘meest risicovol’. Dat is ruim 15% van alle gemeenten tussen de 50.000 en 100.000 inwoners. De laagste belastingcapaciteit vinden we in de gemeente Kampen (72%). Dat is opvallend, omdat deze gemeente in dezelfde categorie ook de hoogste schuldquote heeft. Voor 2026 begroten de gemeenten in deze categorie een belastingcapaciteit van 96,7%.

! Klik op de grafieken voor **meer categorieën**

▶ **Structurele exploitatieruimte Nederlandse gemeenten, gemiddeld en naar grootteclassificatie** (2014–2024)

▶ **Belastingcapaciteit Nederlandse gemeenten, gemiddeld en naar grootteclassificatie** (2014–2024)

FINANCIËLE BENCHMARK NEDERLANDSE GEMEENTEN VAN BDO

! Terug naar compacte **begrotings-analyse**

Ranking 1 - 25 | Grootteca tegorie 50.000 - 100.000

					Begrotingsanalyse				Opbouw cijfer						
Ranking	Gestegen/gedaald/ gelijk gebleven*	Gemeente	Inwonersaantallen	Provincie	Som van begrotingssaldi 2025 t/m 2029	Eigen vermogen 2024	Balanstotaal 2024	Eigen vermogen gecorrigeerd voor begrotingssaldi 2025 t/m 2029	Rapportcijfer 2024	Solvabiliteitsratio	Nettoschuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	Grondexploitatie	Structurele exploitatieruimte	Belastingcapaciteit	Correctie solvabiliteit op basis van begrotingsanalyse
1	▲	Hoeksche Waard	90.747	Zuid-Holland	-39.067.000	214.671.000	336.810.000	175.604.000	10	40	30	15	10	5	-
2	▲	Oosterhout	58.380	Noord-Brabant	1.403.000	188.825.000	311.523.000	190.228.000	10	40	30	15	10	5	-
3	▼	Oss	95.239	Noord-Brabant	-4.009.000	266.647.000	418.489.000	262.638.000	10	40	30	15	10	5	-
4	▲	Capelle aan den IJssel	68.624	Zuid-Holland	-15.457.000	187.689.000	337.713.000	172.232.000	10	40	30	15	10	5	-
5	▲	Terneuzen	55.653	Zeeland	2.447.000	168.395.000	346.596.000	170.842.000	10	38	30	15	10	5	-
6	▼	Noordoostpolder	50.788	Flevoland	14.650.000	194.776.748	247.076.816	209.426.748	10	40	30	15	10	3	-
7	▼	Zeist	66.671	Utrecht	-10.646.000	176.351.000	259.680.000	165.705.000	10	40	30	15	10	3	-
8	▼	Amstelveen	95.822	Noord-Holland	8.996.000	288.670.000	453.424.000	297.666.000	10	40	30	15	10	3	-
9	▼	Leidschendam-Voorburg	78.318	Zuid-Holland	-30.839.000	224.500.000	367.532.000	193.661.000	10	40	30	15	10	3	-
10	=	Goeree-Overflakkee	52.185	Zuid-Holland	-23.037.100	152.522.360	247.809.446	129.485.260	10	40	30	15	10	3	-
11	▲	Maashorst	59.671	Noord-Brabant	-6.349.000	129.369.000	266.676.000	123.020.000	10	38	30	15	10	5	-2
12	▼	Pijnacker-Nootdorp	58.126	Zuid-Holland	-34.781.000	211.305.000	323.008.000	176.524.000	10	40	30	15	10	1	-
13	▼	Helmond	96.551	Noord-Brabant	-16.461.000	325.909.000	599.976.000	309.448.000	10	40	30	10	10	5	-
14	▲	Middelburg	50.152	Zeeland	8.067.000	118.152.000	287.165.000	126.219.000	9	32	30	15	10	5	2
15	▲	Land van Cuijk	92.817	Noord-Brabant	-18.050.000	206.140.000	432.498.000	188.090.000	9	38	30	15	10	5	-4
16	▼	Weert	51.355	Limburg	-13.043.000	134.143.000	291.677.000	121.100.000	9	36	30	15	10	5	-3
17	▼	Doetinchem	60.049	Gelderland	9.133.000	123.170.000	349.058.000	132.303.000	9	27	30	15	10	5	2
18	▲	Hoogeveen	56.906	Drenthe	14.600.000	92.188.000	278.579.000	106.788.000	9	26	30	15	10	5	4
19	▲	Roermond	61.210	Limburg	-15.411.000	116.343.000	276.616.000	100.932.000	9	33	30	15	10	5	-5
20	▼	West Betuwe	53.253	Gelderland	-10.520.000	110.218.687	249.797.910	99.698.687	9	35	30	15	10	1	-3
21	▲	Assen	70.392	Drenthe	-50.441.000	229.324.000	526.318.000	178.883.000	9	35	30	15	10	5	-8
22	▼	Lansingerland	66.064	Zuid-Holland	-51.784.000	249.038.000	400.975.000	197.254.000	9	40	30	5	10	3	-2
23	▼	De Fryske Marren	52.235	Friesland	5.552.000	45.549.000	161.582.000	51.101.000	9	22	30	15	10	5	3
24	▲	Almelo	74.776	Overijssel	1.347.000	147.132.000	406.459.000	148.479.000	9	28	30	15	10	1	1
25	▲	Harderwijk	50.042	Gelderland	5.859.000	107.960.000	299.885.000	113.819.000	8	28	30	10	10	5	2

* Om een juiste onderlinge vergelijking mogelijk te maken, zijn de cijfers voor de publicatiejaren 2024 en 2025 herrekend volgens de verfijnde systematiek die vanaf 2026 van kracht is.

FINANCIËLE BENCHMARK NEDERLANDSE GEMEENTEN VAN BDO

! Terug naar compacte **begrotings-analyse**

Ranking 26 - 50 | Groottecategorie 50.000 - 100.000

Ranking	Gestegen/gedaald/ gelijk gebleven	Gemeente	Inwonersaantallen	Provincie	Begrotingsanalyse: Som van begrotingssaldi 2025 t/m 2029	Begrotingsanalyse: Eigen vermogen 2024	Begrotingsanalyse: Balanstotaal 2024	Begrotingsanalyse: Eigen vermogen gecorrigeerd voor begrotingssaldi 2025 t/m 2029	Opbouw cijfer: Rapportcijfer 2024	Opbouw cijfer: Solvabiliteitsratio	Opbouw cijfer: Nettoschuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	Opbouw cijfer: Grondexploitatie	Opbouw cijfer: Structurele exploitatieruimte	Opbouw cijfer: Belastingcapaciteit	Opbouw cijfer: Correctie solvabiliteit op basis van begrotingsanalyse
26	▼	Hardenberg	63.415	Overijssel	-51.877.000	136.560.000	277.383.000	84.683.000	8	38	30	15	10	5	-14
27	▼	Waalwijk	51.241	Noord-Brabant	-17.081.000	111.255.000	307.498.000	94.174.000	8	28	30	15	10	5	-4
28	=	Krimpenerwaard	57.798	Zuid-Holland	-17.910.000	100.257.000	250.081.000	82.347.000	8	31	30	15	10	3	-5
29	▲	Hoorn	76.036	Noord-Holland	11.209.000	125.881.000	412.226.000	137.090.000	8	24	30	15	10	3	2
30	▲	Nieuwegein	66.788	Utrecht	-7.550.000	123.765.000	390.879.000	116.215.000	8	25	30	15	10	5	-2
31	▲	Veenendaal	70.352	Utrecht	-15.098.000	116.489.000	345.130.000	101.391.000	8	28	30	15	10	5	-5
32	▲	Súdwest-Fryslân	90.534	Friesland	22.430.000	72.861.000	327.429.000	95.291.000	8	17	30	15	10	5	5
33	▲	Houten	50.945	Utrecht	-13.936.000	65.922.000	174.065.000	51.986.000	8	33	30	15	10	3	-9
34	▲	Meierijstad	84.711	Noord-Brabant	-58.729.000	174.902.000	425.829.000	116.173.000	8	32	30	15	10	5	-11
35	▲	Heerenveen	51.863	Friesland	-11.191.000	75.075.000	246.973.000	63.884.000	8	24	30	15	10	5	-3
36	▼	Hilversum	94.393	Noord-Holland	14.035.000	97.028.000	390.800.000	111.063.000	8	20	30	15	10	3	2
37	▲	Dijk en Waard	90.747	Noord-Holland	-19.194.000	124.534.000	353.178.000	105.340.000	8	27	30	15	6	5	-3
38	▲	Katwijk	67.089	Zuid-Holland	-4.661.000	105.786.000	371.454.000	101.125.000	8	22	30	15	10	3	-1
39	▲	Bergen op Zoom	70.194	Noord-Brabant	15.244.000	78.596.000	351.612.000	93.840.000	8	19	30	15	10	3	2
40	▲	Woerden	53.976	Utrecht	4.172.000	89.138.000	331.847.000	93.310.000	8	21	30	15	10	1	1
41	▲	Smallingerland	57.084	Friesland	-9.735.000	88.350.000	318.777.000	78.615.000	8	22	30	15	10	3	-2
42	▼	Hengelo	83.655	Overijssel	1.072.000	155.821.000	754.488.000	156.893.000	8	16	30	15	10	5	-
43	▲	Lelystad *	84.713	Flevoland	-23.304.000	144.798.000	472.836.000	121.494.000	8	25	30	15	10	1	-5
44	▼	Barneveld	63.152	Gelderland	-606.000	145.632.000	412.395.000	145.026.000	8	27	23	10	10	5	-
45	▲	Gouda	76.514	Zuid-Holland	-2.900.000	116.816.000	478.580.000	113.916.000	7	19	30	15	10	1	-
46	▲	Vijfheerenlanden	62.554	Utrecht	-12.468.000	93.459.000	359.822.000	80.991.000	7	20	30	15	10	1	-2
47	▼	Utrechtse Heuvelrug	50.945	Utrecht	-5.370.000	52.566.889	202.930.106	47.196.889	7	20	30	15	10	1	-2
48	▼	Nissewaard	88.341	Zuid-Holland	-8.792.000	142.281.000	464.592.000	133.489.000	7	23	30	15	3	3	-
49	▼	Sittard-Geleen	92.491	Limburg	-13.727.000	141.684.000	642.401.000	127.957.000	7	17	30	15	10	3	-2
50	▲	Schiedam	82.232	Zuid-Holland	-3.949.000	201.353.000	760.169.000	197.404.000	7	21	25	15	10	3	-1

FINANCIËLE BENCHMARK NEDERLANDSE GEMEENTEN VAN BDO

! Terug naar compacte **begrotings-analyse**

Ranking 51 - 64 | Groottecategorie 50.000 - 100.000

Ranking	Gestegen/gedaald/gelijk gebleven	Gemeente	Inwonersaantallen	Provincie	Begrotingsanalyse: Som van begrotingssaldi 2025 t/m 2029	Begrotingsanalyse: Eigen vermogen 2024	Begrotingsanalyse: Balanstotaal 2024	Begrotingsanalyse: Eigen vermogen gecorrigeerd voor begrotingssaldi 2025 t/m 2029	Rapportcijfer 2024	Opbouw cijfer: Solvabiliteitsratio	Opbouw cijfer: Nettoschuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	Opbouw cijfer: Grondexploitatie	Opbouw cijfer: Structurele exploitatieruimte	Opbouw cijfer: Belastingcapaciteit	Opbouw cijfer: Correctie solvabiliteit op basis van begrotingsanalyse
51	▼	Voorne aan Zee	74.527	Zuid-Holland	-19.619.000	171.869.000	541.051.000	152.250.000	7	25	30	15	3	3	-3
52	▼	Purmerend	95.912	Noord-Holland	-33.834.000	108.684.000	514.262.000	74.850.000	7	16	30	15	10	5	-5
53	▼	Den Helder	56.662	Noord-Holland	-1.844.000	61.951.000	334.206.000	60.107.000	7	15	30	15	6	5	-1
54	▲	Gooise Meren	61.003	Noord-Holland	-7.015.000	51.595.000	273.043.000	44.580.000	7	15	30	15	10	1	-2
55	-	Stichtse Vecht	66.130	Utrecht	-8.135.000	49.389.000	260.514.000	41.254.000	7	15	30	15	10	1	-2
56	▼	Altena	58.726	Noord-Brabant	-10.775.000	66.291.000	248.165.000	55.516.000	7	21	30	15	3	3	-4
57	▼	Vlaardingen	77.260	Zuid-Holland	12.850.000	91.256.000	478.010.000	104.106.000	7	15	30	15	3	3	2
58	▼	Westerkwartier	64.841	Groningen	-34.615.000	67.019.000	246.476.000	32.404.000	7	21	30	15	10	3	-11
59	▲	Heerlen	87.522	Limburg	-4.836.000	59.764.000	587.958.000	54.928.000	7	8	30	15	10	5	-1
60	▼	Roosendaal	77.721	Noord-Brabant	-17.685.000	89.921.000	354.495.000	72.236.000	7	20	30	15	3	3	-5
61	▲	Midden-Groningen	61.387	Groningen	-16.994.000	52.116.000	334.105.000	35.122.000	7	13	30	15	10	3	-4
62	▼	Velsen	70.026	Noord-Holland	-20.181.000	55.245.000	237.977.000	35.064.000	6	18	30	15	3	5	-6
63	▲	Rijswijk	60.717	Zuid-Holland	-310.000	82.032.000	398.883.000	81.722.000	5	16	24	5	3	3	-1
64	▼	Kampen	56.547	Overijssel	-11.045.000	97.351.000	487.473.000	86.306.000	5	16	1	15	10	5	-2

* Dit betreft een Artikel 12-gemeente.

FINANCIËLE PERFORMANCE

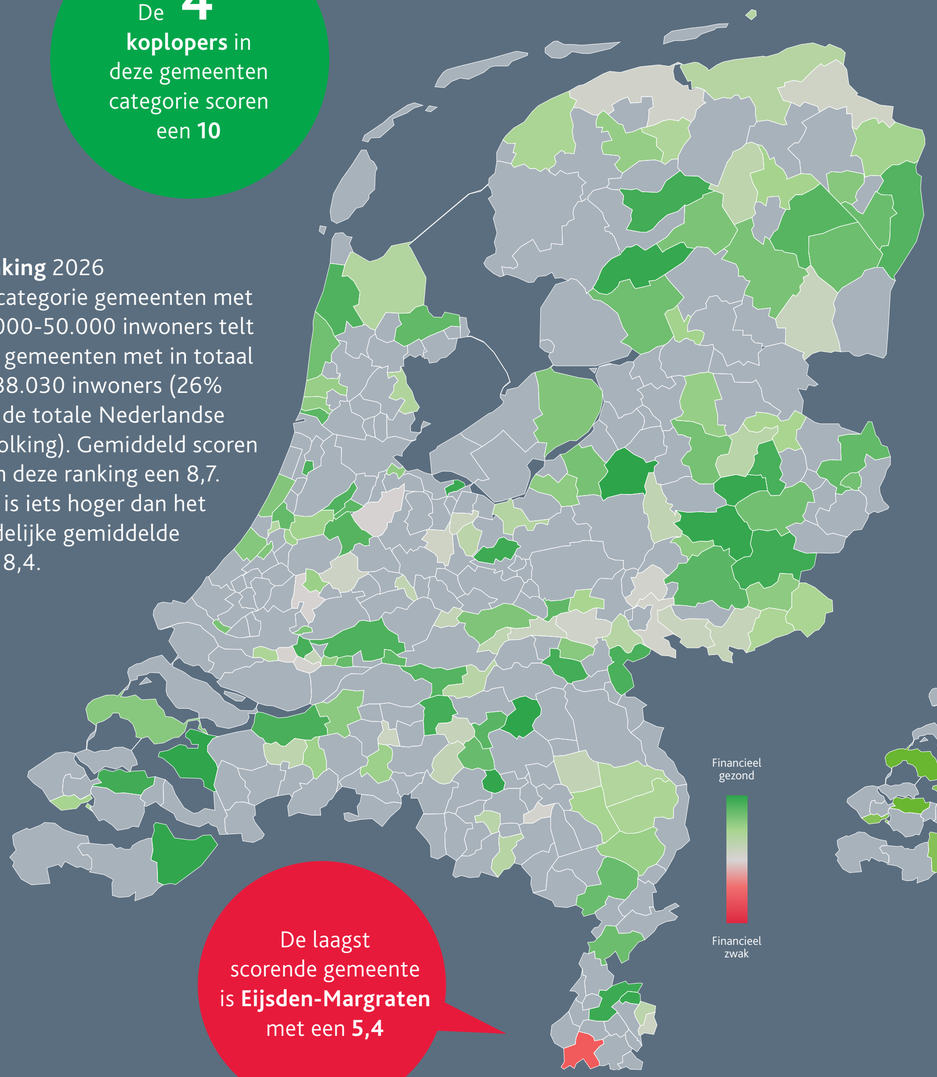
Gemeenten met 25.000-50.000 inwoners

- KENGETALLEN
  - Solvabiliteit
  - Nettoschuldquote
  - Grondexploitatie
  - Structurele exploitatieruimte
  - Belastingcapaciteit
- (BEGROTE) RESULTATEN
- RANKING

25.000-50.000 INWONERS

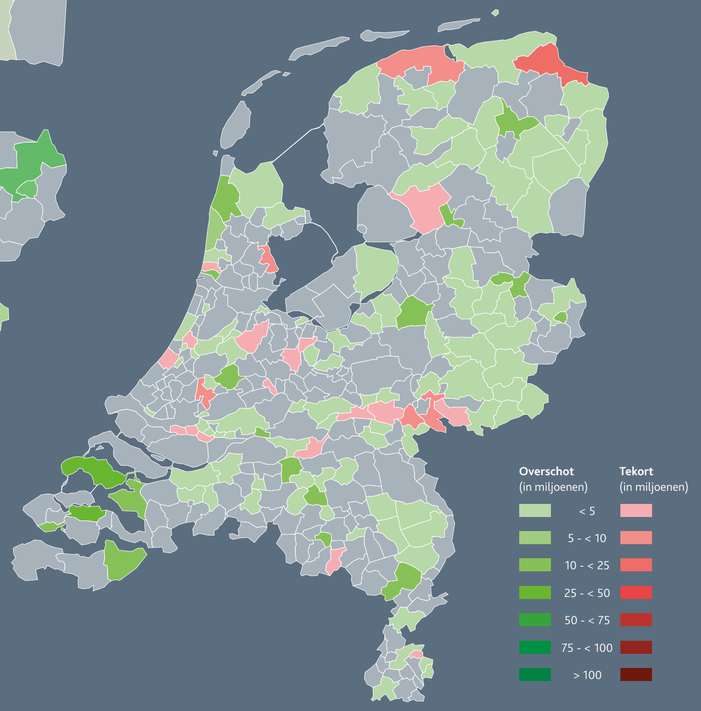
De **4** **koplopers** in deze gemeenten categorie scoren een **10**

Ranking 2026
De categorie gemeenten met 25.000-50.000 inwoners telt 134 gemeenten met in totaal 4.788.030 inwoners (26% van de totale Nederlandse bevolking). Gemiddeld scoren ze in deze ranking een 8,7. Dat is iets hoger dan het landelijke gemiddelde van 8,4.

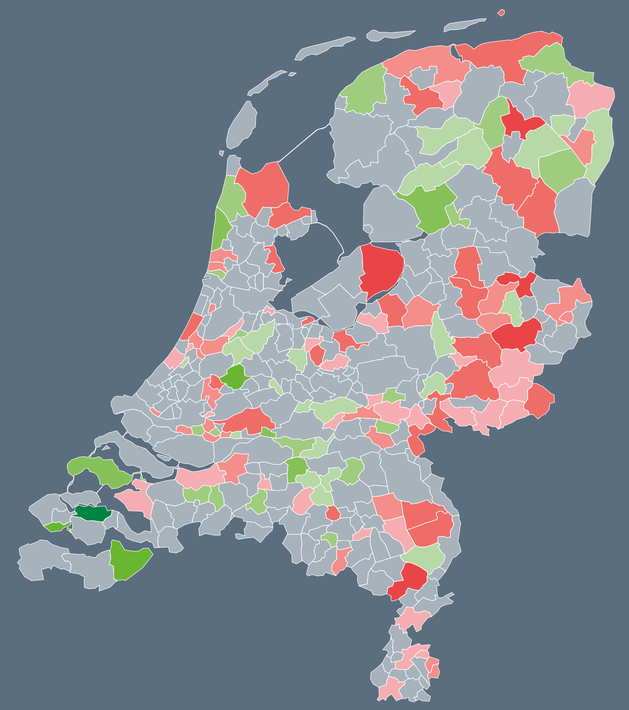

De laagst scorende gemeente is **Eijsden-Margraten** met een **5,4**

Resultaten 2024
111 van de 134 gemeenten in deze categorie hadden in 2024 een totaal overschot van € 756 miljoen In 2023 waren dat nog 112 gemeenten met een totaal overschot van € 687 miljoen.

Begroting 2025-2029
De gezamenlijke gemeenten in deze categorie verwachten in 2026 een tekort van € 87 miljoen. Het jaar daarna verwachten ze een overschot van € 26 miljoen.

Toelichting kengetallen

Solvabiliteit is een belangrijke graadmeter voor de financiële gezondheid van gemeenten en wordt berekend op basis van het eigen vermogen ten opzichte van de totale bezittingen van de gemeente. Hoe hoger de solvabiliteit, des te groter de buffer die gemeenten hebben om tegenvallers op te vangen. Een solvabiliteit lager dan 20% wordt beschouwd als meest risicovol.

De **nettoschuldquote** geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de totale baten. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een laag percentage is veelal gunstig. Omdat bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal worden terugbetaald, wordt dit kengetal zowel berekend inclusief (gecorrigeerd) als exclusief de doorgeleende gelden. Een hogere schuldquote hoeft overigens niet per definitie een slecht teken te zijn. Een gemeente is immers een 'bestedingshuishouding'. Het hoofddoel is niet om zo veel mogelijk eigen vermogen dan wel middelen aan te houden en daar rendementen uit te halen, maar veel meer om de inkomsten optimaal in te zetten ten behoeve van betere voorzieningen voor de burgers en andere maatschappelijke baten.

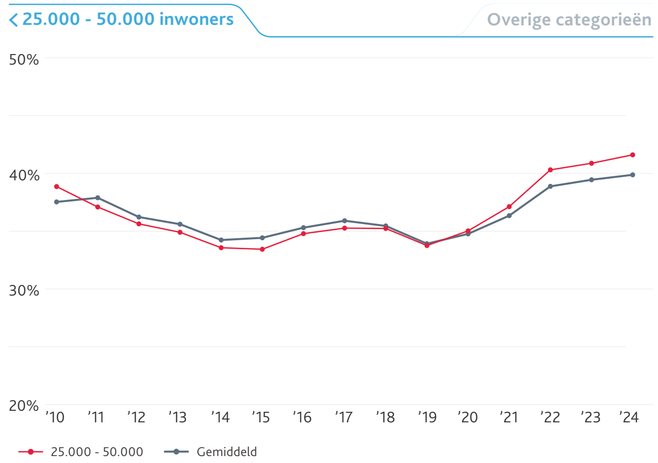
Het kengetal **structurele exploitatieruimte** helpt mee om te beoordelen welke ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen. Het woord 'structureel' moeten we echter nuanceren, omdat incidentele overschotten positieve invloed kunnen hebben op de structurele exploitatieruimte.

De **grondexploitatieratio** geeft aan hoe groot de boekwaarde van de grondexploitaties is ten opzichte van de baten. Als de investeringen in de grondexploitaties hoger zijn dan de ontvangen kavelverkopen, loopt de boekwaarde op. Een grondexploitatie van 10% of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar.

De **belastingcapaciteit** geeft aan hoe de mogelijkheid van een gemeente om belastingen te heffen zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. De belangrijkste belastingen die gemeenten heffen zijn de onroerendezaakbelasting op huizen en bedrijfspanden, en de riool- en afvalstoffenheffing. Als dit kengetal laag is, betekent het dat een gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven.

Klik op de grafiek voor **meer categorieën**

Solvabiliteit Nederlandse gemeenten, gemiddeld en naar grootteclassificatie (2010–2024)

inwonerscategorie bedraagt de algemene reserve ongeveer 39% van het eigen vermogen. Gemiddeld teren gemeenten in deze categorie 3% in op hun eigen vermogen

Solvabiliteit
Van alle categorieën gemeenten hebben de gemeenten met 25.000 tot 50.000 inwoners de hoogste solvabiliteit: 41,6%. Dat is net iets meer dan vorig jaar (41,0%) en bijna 5,0% meer dan de grootste gemeenten.

Kengetallen toegelicht

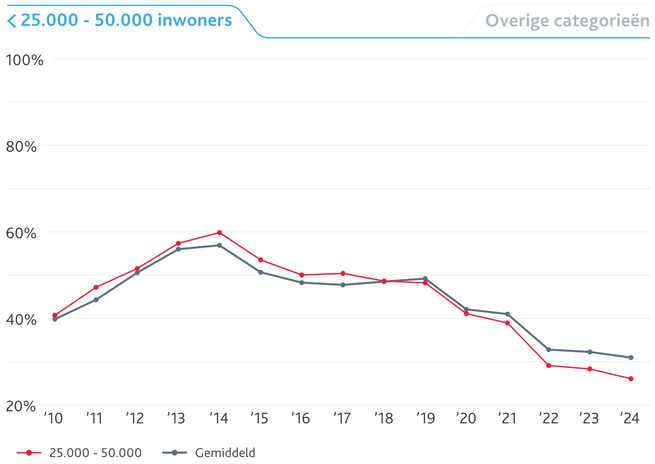
‘Van alle categorieën gemeenten hebben de gemeenten met 25.000 tot 50.000 inwoners de hoogste solvabiliteit: 41,6%’

! Klik op de grafieken voor **meer categorieën**

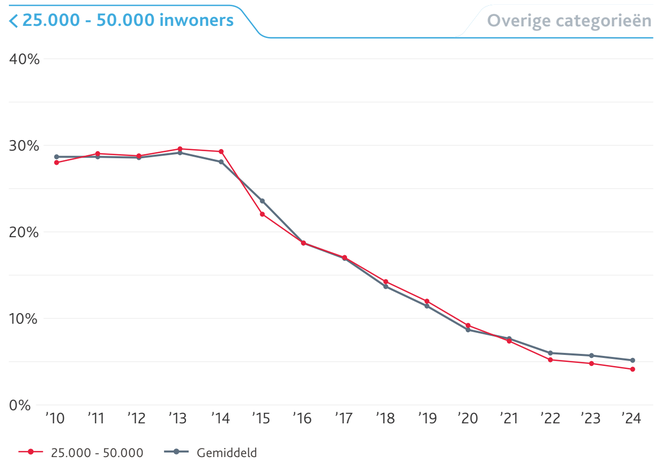
Nettoschuldquote
De nettoschuldquote laat vanaf 2019 een sterke daling laten zien: van 48,2% in 2019 tot 28,3% in 2023. In 2024 zien we een verdere daling naar 26,1%. Dat is de laagste nettoschuldquote van alle categorieën gemeenten. Wel verwachten gemeenten in deze categorie een forse toename van dit kengetal. Dat wordt voor 2026 begroot op 51%. De schuldquote wordt bepaald door de schulden te delen door de baten. We zien al enkele jaren dat gemeenten minder investeren en geen nieuwe financiering aantrekken. De lage schuldquote onderstreept die trend opnieuw. Mogelijk hangt dit samen met de moeilijke uitvoering van taken door personeelstekorten en schaarste aan materialen.
De hoogste schuldquote vinden we bij de gemeente Bodegraven-Reeuwijk: 106,1%. Een percentage van boven de 100% betekent dat de schulden van een gemeente hoger zijn dan de jaarlijkse baten. De laagste schuldquote (-69%) wordt gemeten in gemeente Huizen.

Grondexploitatie (Grex)
Van alle groottecategorieën laten gemeenten in deze groep de laagste grondexploitatieratio zien. Deze daalde bovendien: van 4,8% in 2023 naar 4,1% in 2024, een trend die al sinds 2014 aanhoudt. Met een dalende Grex-ratio verkleinen gemeenten hun financiële risico’s rond grondbezit. Een verdere daling is wel opvallend, gezien de immense bouwopgave waar Nederland voor staat. Gemeenten willen overigens vaak wel investeren in grondexploitaties, maar stuiten dan op een gebrek aan beschikbare grond of belemmeringen door milieuregels, waardoor bouwplannen moeilijk te realiseren zijn.

▶ **Nettoschuldquote Nederlandse gemeenten, gemiddeld en naar groottecategorie** (2010–2024)

▶ **Grondexploitatie (Grex) Nederlandse gemeenten, gemiddeld en naar groottecategorie** (2010–2024)

‘Gemeenten willen vaak investeren in grondexploitaties, maar stuiten dan op een gebrek aan beschikbare grond of belemmeringen door milieuregels’

! Klik op de grafieken voor **meer categorieën**

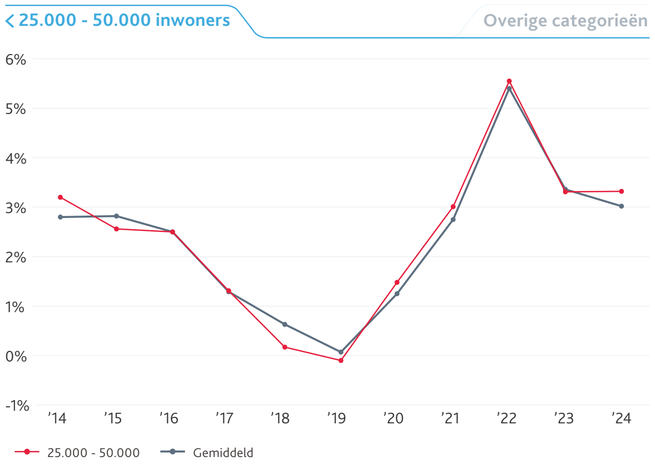
Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte van gemeenten in deze categorie bedraagt net als in 2023 3,3%. De meeste gemeenten zitten rond dit gemiddelde. Uitzondering is Nunspeet. Deze gemeente houdt het meeste geld over met een structurele exploitatieruimte van 26,2%. Een gemiddelde structurele exploitatieruimte van 3,3% is overigens aan de hoge kant. Een percentage van 1% is al voldoende, aangezien gemeenten hun middelen ook moeten inzetten ten behoeve van de gemeenschap. Ter nuancering: dit kengetal heet ‘structurele exploitatieruimte’ maar de term ‘structureel’ is niet altijd passend omdat het cijfer sterk kan worden beïnvloed door incidentele overschotten in een bepaald jaar. De structurele exploitatieruimte daalt overigens verder, zo kunnen we opmaken uit de begrotingen van deze categorie gemeenten. Voor 2026 begroten deze gemeenten een structurele exploitatieruimte van slechts 0,9%.

Belastingcapaciteit

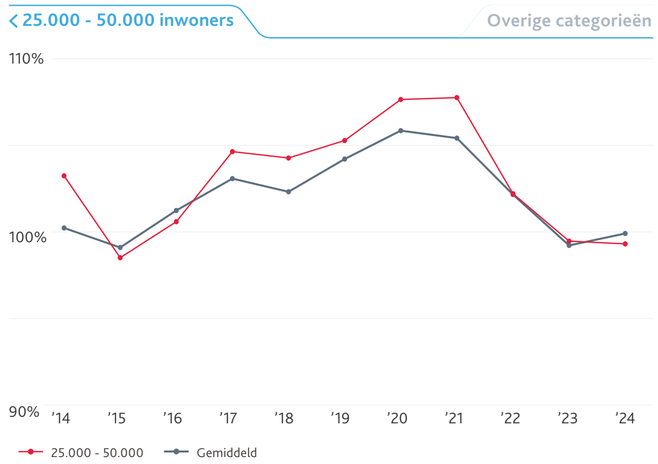
Gemeenten in deze categorie hebben een belastingcapaciteit van net iets onder de 100% (99,3%). Dat is vrijwel hetzelfde als in 2023. Dit betekent dat deze gemeenten in 2024 gemiddeld genomen nog enige ruimte hadden om belastingen te verhogen of uit te breiden.

▶ **Structurele exploitatieruimte Nederlandse gemeenten, gemiddeld en naar grootteclassificatie** (2014–2024)

Uitschieter is de gemeente Wassenaar met een belastingcapaciteit van 164%. De laagste belastingcapaciteit vinden we in de gemeente Steenwijkerland (67%). De begrote belastingcapaciteit stijgt in 2026 licht, van 99,3% naar 99,8%.

▶ **Belastingcapaciteit Nederlandse gemeenten, gemiddeld en naar grootteclassificatie** (2014–2024)

FINANCIËLE BENCHMARK NEDERLANDSE GEMEENTEN VAN BDO

! Terug naar compacte **begrotings-analyse**

Ranking 1 - 25 | Grootteca tegorie 25.000 - 50.000

					Begrotingsanalyse				Opbouw cijfer						
Ranking	Gestegen/gedaald/ gelijk gebleven*	Gemeente	Inwonersaantallen	Provincie	Som van begrotingssaldi 2025 t/m 2029	Eigen vermogen 2024	Balanstotaal 2024	Eigen vermogen gecorrigeerd voor begrotingssaldi 2025 t/m 2029	Rapportcijfer 2024	Solvabiliteitsratio	Nettoschuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	Grondexploitatie	Structurele exploitatieruimte	Belastingcapaciteit	Correctie solvabiliteit op basis van begrotingsanalyse
1	▲	Epe	33.469	Gelderland	-5.670.000	91.965.000	124.152.000	86.295.000	10	40	30	15	10	5	-
2	=	Bernheze	32.606	Noord-Brabant	5.365.245	65.741.262	97.703.295	71.106.507	10	40	30	15	10	5	-
3	▲	Tholen	26.942	Zeeland	-1.051.000	85.368.000	155.957.000	84.317.000	10	40	30	15	10	5	-
4	▲	Hulst	27.378	Zeeland	23.848.000	71.631.400	129.778.800	95.479.400	10	40	30	15	10	5	-
5	▼	Best	31.652	Noord-Brabant	-17.991.000	88.245.000	140.489.000	70.254.000	10	40	30	15	10	5	-1
6	▲	Lochem	34.316	Gelderland	-11.860.000	78.094.000	133.145.000	66.234.000	10	40	30	15	10	5	-1
7	▲	Weststellingwerf	26.596	Friesland	1.554.000	57.750.000	118.964.000	59.304.000	10	38	30	15	10	5	1
8	▲	Rijssen-Holten	38.836	Overijssel	-6.428.000	103.696.394	196.996.000	97.268.394	10	40	30	15	10	5	-2
9	▲	Brunssum	27.534	Limburg	-3.398.000	47.012.000	89.404.000	43.614.000	10	40	30	15	10	5	-2
10	▼	Huizen	41.196	Noord-Holland	-14.652.000	119.670.584	182.965.053	105.018.584	10	40	30	15	10	3	-
11	▼	Beekdaelen	35.824	Limburg	-2.156.000	97.794.000	167.364.300	95.638.000	10	40	30	15	10	3	-
12	▼	Leusden	31.911	Utrecht	-4.342.000	64.656.000	116.113.000	60.314.000	10	40	30	15	10	3	-
13	▲	Berkelland	43.917	Gelderland	-1.234.000	106.654.000	199.779.000	105.420.000	10	40	30	15	10	3	-
14	▼	Goes	40.120	Zeeland	81.169.000	119.990.000	309.463.000	201.159.000	10	31	30	15	10	3	9
15	▲	Opsterland	30.012	Friesland	4.602.000	50.692.000	115.513.000	55.294.000	10	35	30	15	10	5	3
16	▲	Wijchen	41.836	Gelderland	-8.839.000	79.423.000	142.454.000	70.584.000	10	40	30	15	10	3	-1
17	▲	Heusden	46.365	Noord-Brabant	20.053.000	75.960.000	204.391.000	96.013.000	10	29	30	15	10	5	8
18	▲	Ridderkerk	47.999	Zuid-Holland	-8.121.800	102.882.128	193.461.476	94.760.328	10	40	30	15	10	3	-2
19	▲	Wierden	25.342	Overijssel	-469.000	50.773.056	102.851.730	50.304.056	10	38	30	15	10	3	-
20	▲	Berg en Dal	35.558	Gelderland	-10.739.000	69.543.000	126.919.000	58.804.000	10	40	30	15	10	5	-4
21	▼	Moerdijk	38.273	Noord-Brabant	-4.196.000	95.332.000	197.869.000	91.136.000	10	38	30	15	10	5	-2
22	▼	Heemstede	27.638	Noord-Holland	-5.587.000	62.168.491	103.004.669	56.581.491	10	40	30	15	10	1	-
23	▼	Molenlanden	45.363	Zuid-Holland	-11.048.000	145.441.000	227.920.000	134.393.000	10	40	30	15	10	1	-
24	▼	Schagen	48.378	Noord-Holland	5.427.000	110.905.000	187.188.000	116.332.000	10	40	30	15	10	1	-
25	▼	Aalsmeer	33.250	Noord-Holland	-2.026.000	95.732.000	165.315.000	93.706.000	10	40	30	15	10	1	-

* Om een juiste onderlinge vergelijking mogelijk te maken, zijn de cijfers voor de publicatiejaren 2024 en 2025 herrekend volgens de verfijnde systematiek die vanaf 2026 van kracht is.

FINANCIËLE BENCHMARK NEDERLANDSE GEMEENTEN VAN BDO

! Terug naar compacte **begrotings-analyse**

Ranking 26 - 50 | Groottecategorie 25.000 - 50.000

					Begrotingsanalyse				Opbouw cijfer						
Ranking	Gestegen/gedaald/ gelijk gebleven	Gemeente	Inwonersaantallen	Provincie	Som van begrotingssaldi 2025 t/m 2029	Eigen vermogen 2024	Balanstotaal 2024	Eigen vermogen gecorrigeerd voor begrotingssaldi 2025 t/m 2029	Rapportcijfer 2024	Solvabiliteitsratio	Nettoschuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	Grondexploitatie	Structurele exploitatieruimte	Belastingcapaciteit	Correctie solvabiliteit op basis van begrotingsanalyse
26	▲	Westerwolde	27.421	Groningen	583.308	62.008.099	115.601.424	62.591.407	10	40	30	15	10	1	-
27	▼	Zaltbommel	30.412	Gelderland	6.233.000	65.686.000	122.019.000	71.919.000	10	40	30	15	10	1	-
28	▲	Nieuwkoop	29.521	Zuid-Holland	580.000	75.138.000	140.051.000	75.718.000	10	40	30	15	10	1	-
29	▲	Aa en Hunze	25.935	Drenthe	2.628.000	38.423.000	72.433.000	41.051.000	10	40	30	15	6	5	-
30	▼	Sint-Michielsgestel	30.176	Noord-Brabant	2.815.000	33.863.000	70.946.000	36.678.000	10	38	30	15	10	1	2
31	▼	Bronckhorst	36.012	Gelderland	-16.327.000	73.222.000	117.735.000	56.895.000	10	40	30	15	10	3	-2
32	▲	Beverwijk	43.040	Noord-Holland	7.939.300	73.326.000	180.735.000	81.265.300	10	32	30	15	10	5	3
33	▲	Uithoorn	32.115	Noord-Holland	5.169.000	64.200.000	138.736.000	69.369.000	10	36	30	15	10	1	3
34	▲	Gorinchem	38.842	Zuid-Holland	13.625.000	121.406.000	259.284.000	135.031.000	10	37	30	10	10	5	3
35	▲	Medemblik	45.934	Noord-Holland	-10.824.000	83.124.000	152.407.000	72.300.000	9	40	30	15	10	3	-3
36	▲	Wageningen	42.790	Gelderland	-644.000	73.783.000	154.514.000	73.139.000	9	38	30	15	10	3	-1
37	▼	Dinkelland	26.728	Overijssel	-8.464.000	49.772.000	92.875.000	41.308.000	9	40	30	15	10	5	-5
38	▲	Teylingen	38.411	Zuid-Holland	-9.943.000	86.309.000	156.944.000	76.366.000	9	40	30	15	10	1	-2
39	▲	Sliedrecht	26.601	Zuid-Holland	722.000	69.326.000	154.538.000	70.048.000	9	35	30	15	10	3	1
40	▲	Boxtel	34.241	Noord-Brabant	3.095.000	57.471.000	135.879.000	60.566.000	9	33	30	15	10	3	2
41	▼	Leudal	36.108	Limburg	-25.243.000	101.211.000	180.630.000	75.968.000	9	40	30	15	10	5	-7
42	▲	Stadskanaal	32.038	Groningen	-6.221.569	62.938.111	134.958.723	56.716.542	9	37	30	15	10	5	-4
43	▼	Echt-Susteren	32.269	Limburg	-3.431.451	72.103.189	162.228.809	68.671.738	9	35	30	15	10	5	-2
44	▼	Borger-Odoorn	26.049	Drenthe	7.756.071	46.385.000	110.094.000	54.141.071	9	33	30	15	6	3	5
45	▲	Steenwijkerland	45.716	Overijssel	11.961.000	57.334.000	167.902.000	69.295.000	9	27	30	15	10	5	5
46	▲	Bergen (NH.)	29.722	Noord-Holland	15.207.000	65.597.000	177.057.000	80.804.000	9	29	30	15	10	1	7
47	▲	Hof van Twente	35.660	Overijssel	-26.613.000	103.699.890	177.666.201	77.086.890	9	40	30	15	10	3	-6
48	▼	Oldenzaal	32.021	Overijssel	-5.334.000	66.435.000	128.321.000	61.101.000	9	40	30	15	6	3	-2
49	▼	Raalte	38.623	Overijssel	-19.130.000	87.923.000	173.468.000	68.793.000	9	40	30	15	10	5	-9
50	▼	Nunspeet	29.393	Gelderland	-10.554.000	87.546.000	165.942.000	76.992.000	9	40	30	10	10	5	-4

FINANCIËLE BENCHMARK NEDERLANDSE GEMEENTEN VAN BDO

! Terug naar compacte **begrotings-analyse**

Ranking 51 - 75 | Groottecategorie 25.000 - 50.000

Ranking	Gestegen/gedaald/gelijk gebleven	Gemeente	Inwonersaantallen	Provincie	Begrotingsanalyse: Som van begrotingssaldi 2025 t/m 2029	Begrotingsanalyse: Eigen vermogen 2024	Begrotingsanalyse: Balanstotaal 2024	Begrotingsanalyse: Eigen vermogen gecorrigeerd voor begrotingssaldi 2025 t/m 2029	Opbouw cijfer: Rapportcijfer 2024	Opbouw cijfer: Solvabiliteitsratio	Opbouw cijfer: Nettoschuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	Opbouw cijfer: Grondexploitatie	Opbouw cijfer: Structurele exploitatieruimte	Opbouw cijfer: Belastingcapaciteit	Opbouw cijfer: Correctie solvabiliteit op basis van begrotingsanalyse
51	▲	Maassluis	36.436	Zuid-Holland	-5.635.000	67.871.000	147.890.000	62.236.000	9	36	30	15	10	3	-3
52	▲	Midden-Drenthe	34.021	Drenthe	-10.043.259	55.104.000	116.974.000	45.060.741	9	37	30	15	10	5	-6
53	▼	Ooststellingwerf	25.925	Friesland	197.000	42.872.000	109.999.000	43.069.000	9	31	30	15	10	5	-
54	▲	Krimpen aan den IJssel	29.793	Zuid-Holland	-1.399.000	68.289.000	152.061.000	66.890.000	9	35	30	15	10	1	-1
55	▲	Buren	27.978	Gelderland	426.000	32.204.625	73.863.455	32.630.625	9	35	30	15	10	1	-
56	▲	Voorschoten	25.900	Zuid-Holland	2.432.000	41.101.000	99.992.000	43.533.000	9	32	30	15	10	1	2
57	▼	Dronten	44.856	Flevoland	-26.570.000	110.920.000	220.441.000	84.350.000	9	39	30	15	10	5	-9
58	▼	Noordwijk	45.929	Zuid-Holland	-24.214.823	166.149.000	329.364.000	141.934.177	9	39	30	15	10	1	-5
59	▼	Wassenaar	27.525	Zuid-Holland	-3.443.000	57.188.000	88.932.000	53.745.000	9	40	30	15	3	1	-
60	▼	Veendam	27.687	Groningen	2.410.696	77.764.332	124.006.538	80.175.028	9	40	30	15	3	1	-
61	▲	Schouwen-Duiveland	34.412	Zeeland	11.789.810	96.762.000	258.295.000	108.551.810	9	30	30	15	10	1	3
62	▲	Beuningen	26.749	Gelderland	8.188.000	34.963.000	110.027.000	43.151.000	9	25	30	15	10	3	5
63	▲	Ermelo	28.131	Gelderland	-3.512.000	72.930.000	167.411.000	69.418.000	9	35	30	15	10	1	-2
64	▲	Drimmelen	28.295	Noord-Brabant	-6.468.000	45.384.001	109.337.122	38.916.001	9	33	30	15	10	5	-5
65	▲	Diemen	33.228	Noord-Holland	-1.310.000	59.047.000	142.103.000	57.737.000	9	33	30	15	10	1	-1
66	▲	Zutphen	49.028	Gelderland	-4.456.000	86.698.000	228.783.000	82.242.000	9	30	30	15	10	5	-2
67	▼	Oost Gelre	30.048	Gelderland	-683.000	59.479.000	163.093.000	58.796.000	9	28	30	15	10	5	-
68	▲	Heemskerk	39.380	Noord-Holland	-7.482.000	59.381.139	110.157.859	51.899.139	9	40	30	15	3	3	-3
69	▼	Tytsjerksteradiel	32.821	Friesland	-14.818.000	50.581.000	102.654.000	35.763.000	9	38	30	15	10	5	-11
70	▼	Papendrecht	32.299	Zuid-Holland	-6.457.000	87.035.000	182.733.000	80.578.000	9	38	30	15	3	5	-3
71	▼	Dalfsen	30.047	Overijssel	-13.960.000	56.025.000	119.841.000	42.065.000	9	37	30	15	10	5	-9
72	▲	Castricum	36.618	Noord-Holland	-5.558.000	42.497.000	104.198.000	36.939.000	9	32	30	15	10	5	-5
73	▼	Peel en Maas	45.881	Limburg	4.833.330	66.731.049	202.958.435	71.564.379	9	26	30	15	10	5	2
74	▼	Waddinxveen	35.031	Zuid-Holland	-19.878.000	94.517.000	199.693.000	74.639.000	9	37	30	15	10	3	-8
75	▲	Etten-Leur	45.457	Noord-Brabant	8.892.000	63.430.000	214.983.000	72.322.000	9	24	30	15	10	5	3

FINANCIËLE BENCHMARK NEDERLANDSE GEMEENTEN VAN BDO

! Terug naar compacte **begrotings-analyse**

Ranking 76 - 100 | Grootteccategorie 25.000 - 50.000

					Begrotingsanalyse				Opbouw cijfer						
Ranking	Gestegen/gedaald/ gelijk gebleven	Gemeente	Inwonersaantallen	Provincie	Som van begrotingssaldi 2025 t/m 2029	Eigen vermogen 2024	Balanstotaal 2024	Eigen vermogen gecorrigeerd voor begrotingssaldi 2025 t/m 2029	Rapportcijfer 2024	Solvabiliteitsratio	Nettoschuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	Grondexploitatie	Structurele exploitatieruimte	Belastingcapaciteit	Correctie solvabiliteit op basis van begrotingsanalyse
76	▲	Gilze en Rijen	28.531	Noord-Brabant	6.526.000	35.328.000	121.800.000	41.854.000	9	23	30	15	10	5	4
77	▲	Leiderdorp	27.751	Zuid-Holland	-7.359.000	55.902.000	124.098.000	48.543.000	9	35	30	15	10	1	-5
78	▼	Kaag en Braassem	29.316	Zuid-Holland	-6.081.000	54.051.000	122.272.000	47.970.000	9	35	30	15	10	1	-4
79	▲	Oldambt	39.586	Groningen	-1.475.000	92.980.000	277.903.000	91.505.000	9	27	30	15	10	5	-1
80	▼	Tynaarlo	35.011	Drenthe	-41.961.000	95.179.000	168.556.000	53.218.000	9	40	30	15	10	5	-15
81	▲	Meppel	36.271	Drenthe	8.326.000	55.735.000	198.325.000	64.061.000	9	22	30	15	10	5	3
82	▼	Deurne	33.387	Noord-Brabant	-862.000	53.592.000	141.247.000	52.730.000	9	30	30	15	10	1	-1
83	▲	Renkum	31.490	Gelderland	8.120.000	29.505.000	102.655.000	37.625.000	9	23	30	15	10	1	6
84	▼	Twenterand	34.113	Overijssel	-29.952.031	78.743.642	144.967.782	48.791.611	8	40	30	15	10	3	-13
85	▲	Winterswijk	29.232	Gelderland	-13.549.000	67.880.000	175.668.000	54.331.000	8	31	30	15	10	5	-6
86	▼	Waadhoeke	46.857	Friesland	5.756.000	61.676.000	161.660.000	67.432.000	8	30	30	15	3	3	3
87	▼	Horst aan de Maas	44.242	Limburg	-10.473.000	83.079.000	222.113.000	72.606.000	8	29	30	15	10	3	-3
88	▼	Aalten	27.466	Gelderland	-4.141.000	35.837.000	81.002.000	31.696.000	8	35	30	15	3	5	-4
89	▼	Albrandswaard	26.707	Zuid-Holland	-6.227.100	39.559.000	94.817.000	33.331.900	8	33	30	15	10	1	-5
90	▼	Vlissingen *	45.755	Zeeland	43.900.000	67.439.000	275.590.000	111.339.000	8	19	30	15	6	1	13
91	▲	Achtkarspelen	28.200	Friesland	-4.022.000	34.100.000	95.463.000	30.078.000	8	28	30	15	10	3	-3
92	▼	Venray	44.807	Limburg	-24.328.000	88.766.000	224.632.000	64.438.000	8	31	30	15	10	5	-9
93	▲	Edam-Volendam	37.140	Noord-Holland	-17.288.000	72.928.000	191.596.000	55.640.000	8	30	30	15	10	5	-7
94	▲	Oegstgeest	26.058	Zuid-Holland	-412.000	35.914.000	104.749.000	35.502.000	8	27	30	15	10	1	-
95	▼	Hollands Kroon	49.982	Noord-Holland	-10.188.000	86.849.000	266.611.000	76.661.000	8	26	30	15	10	5	-3
96	▼	Nijkerk	45.720	Gelderland	-12.577.000	87.167.000	214.849.000	74.590.000	8	32	30	10	10	5	-5
97	▼	Het Hogeland	48.178	Groningen	-14.066.000	101.172.000	278.785.000	87.106.000	8	28	30	15	10	3	-4
98	▲	Lingewaard	47.684	Gelderland	-3.610.000	62.234.000	186.513.000	58.624.000	8	26	30	15	10	3	-2
99	▼	Valkenswaard	31.955	Noord-Brabant	-7.316.000	44.285.000	134.208.000	36.969.000	8	30	30	15	10	5	-8
100	▲	Maasdriel	26.289	Gelderland	4.712.000	39.328.000	113.757.000	44.040.000	8	27	30	15	3	3	3

FINANCIËLE BENCHMARK NEDERLANDSE GEMEENTEN VAN BDO

! Terug naar compacte **begrotings-analyse**

Ranking 101 - 125 | Groottecategorie 25.000 - 50.000

Ranking	Gestegen/gedaald/gelijk gebleven	Gemeente	Inwonersaantallen	Provincie	Begrotingsanalyse: Som van begrotingssaldi 2025 t/m 2029	Begrotingsanalyse: Eigen vermogen 2024	Begrotingsanalyse: Balanstotaal 2024	Begrotingsanalyse: Eigen vermogen gecorrigeerd voor begrotingssaldi 2025 t/m 2029	Opbouw cijfer: Rapportcijfer 2024	Opbouw cijfer: Solvabiliteitsratio	Opbouw cijfer: Nettoschuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	Opbouw cijfer: Grondexploitatie	Opbouw cijfer: Structurele exploitatieruimte	Opbouw cijfer: Belastingcapaciteit	Opbouw cijfer: Correctie solvabiliteit op basis van begrotingsanalyse
101	▼	Hellendoorn	36.213	Overijssel	-5.722.000	58.787.000	196.615.000	53.065.000	8	24	30	15	10	5	-2
102	▲	Veldhoven	47.601	Noord-Brabant	6.324.000	90.464.000	290.888.000	96.788.000	8	24	30	10	10	5	2
103	▼	Soest	47.999	Utrecht	-17.461.000	62.451.000	155.554.000	44.990.000	8	37	30	15	10	3	-14
104	▲	Landgraaf	36.839	Limburg	-8.300.000	63.644.264	190.084.759	55.344.264	8	27	30	15	10	3	-4
105	▼	Noordenveld	31.751	Drenthe	4.899.000	37.842.000	145.337.000	42.741.000	8	20	30	15	10	3	2
106	▼	Halderberge	31.347	Noord-Brabant	8.630.615	33.288.000	150.786.000	41.918.615	8	17	30	15	10	3	5
107	▲	Tiel	42.575	Gelderland	-841.000	66.458.895	221.588.052	65.617.895	8	24	30	15	10	1	-
108	▲	IJsselstein	33.339	Utrecht	3.474.025	28.356.197	110.440.002	31.830.222	8	20	30	15	10	1	2
109	▲	Voorst	25.567	Gelderland	1.938.805	29.528.973	120.383.282	31.467.778	8	20	30	15	10	3	1
110	▼	Gemert-Bakel	31.541	Noord-Brabant	-6.446.251	49.577.000	154.901.000	43.130.749	8	25	30	15	10	1	-3
111	▼	Oisterwijk	33.108	Noord-Brabant	-845.000	30.541.029	106.358.567	29.696.029	8	24	30	15	10	1	-2
112	▼	Culemborg	30.281	Gelderland	1.321.000	41.830.000	155.913.000	43.151.000	8	21	30	15	10	1	1
113	▲	Hendrik-Ido-Ambacht	32.859	Zuid-Holland	8.174.000	56.558.000	170.327.000	64.732.000	8	26	30	5	10	3	4
114	▲	Oude IJsselstreek	39.499	Gelderland	-1.630.000	41.052.125	182.468.643	39.422.125	8	18	30	15	10	5	-1
115	▼	Vught	33.010	Noord-Brabant	1.473.000	60.985.000	171.303.000	62.458.000	8	28	30	15	3	1	-
116	▼	Coevorden	35.860	Drenthe	-12.752.000	60.782.000	145.178.000	48.030.000	8	33	30	15	3	3	-7
117	▼	Montferland	36.996	Gelderland	-2.005.552	51.999.000	150.976.000	49.993.448	8	27	30	15	3	3	-1
118	▲	Baarn	25.184	Utrecht	-3.661.000	23.329.000	80.172.000	19.668.000	8	23	30	15	10	1	-3
119	▼	Neder-Betuwe	25.781	Gelderland	-9.318.000	39.110.000	90.597.000	29.792.000	7	34	30	15	3	1	-8
120	▼	Dongen	27.495	Noord-Brabant	-2.552.000	30.418.000	132.227.000	27.866.000	7	18	30	15	10	3	-2
121	-	Kerkrade	45.490	Limburg	-9.484.000	64.502.000	262.799.000	55.018.000	7	17	30	15	10	3	-1
122	▲	Bodegraven-Reeuwijk	37.209	Zuid-Holland	31.824.000	50.586.000	223.261.000	82.410.000	7	18	18	15	10	1	11
123	▲	De Bilt	43.792	Utrecht	2.061.409	27.858.000	137.532.000	29.919.409	7	16	30	15	10	1	2
124	▼	Eemsdelta	44.795	Groningen	8.040.000	68.522.851	430.627.794	76.562.851	7	13	30	15	10	3	2
125	▼	Noardeast-Fryslân	45.864	Friesland	-6.612.000	56.761.181	212.226.422	50.149.181	7	21	30	15	3	5	-2

FINANCIËLE BENCHMARK NEDERLANDSE GEMEENTEN VAN BDO

! Terug naar compacte **begrotings-analyse**

Ranking 126 - 134 | Groottecategorie 25.000 - 50.000

Ranking	Gestegen/gedaald/gelijk gebleven	Gemeente	Inwonersaantallen	Provincie	Begrotingsanalyse: Som van begrotingssaldi 2025 t/m 2029	Begrotingsanalyse: Eigen vermogen 2024	Begrotingsanalyse: Balanstotaal 2024	Begrotingsanalyse: Eigen vermogen gecorrigeerd voor begrotingssaldi 2025 t/m 2029	Opbouw cijfer: Rapportcijfer 2024	Opbouw cijfer: Solvabiliteitsratio	Opbouw cijfer: Nettoschuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	Opbouw cijfer: Grondexploitatie	Opbouw cijfer: Structurele exploitatieruimte	Opbouw cijfer: Belastingcapaciteit	Opbouw cijfer: Correctie solvabiliteit op basis van begrotingsanalyse
126	▼	Overbetuwe	48.945	Gelderland	-3.598.000	49.581.000	191.523.000	45.983.000	7	20	30	15	3	5	-2
127	▼	Zevenaar	45.215	Gelderland	-10.589.000	60.061.000	219.188.000	49.472.000	7	21	30	15	3	5	-3
128	▼	Rheden	43.782	Gelderland	898.000	29.201.386	215.161.450	30.099.386	7	11	30	15	10	5	-
129	▼	Geldrop-Mierlo	40.754	Noord-Brabant	-1.274.000	48.711.000	194.209.000	47.437.000	7	20	30	10	6	5	-1
130	▲	Zwijndrecht	44.669	Zuid-Holland	-7.364.000	66.162.000	299.484.000	58.798.000	7	17	27	15	10	1	-2
131	▼	Barendrecht	48.550	Zuid-Holland	6.884.700	51.792.471	230.984.965	58.677.171	7	17	30	15	3	1	2
132	▼	Zuidplas	48.726	Zuid-Holland	-8.524.000	59.457.000	264.847.000	50.933.000	7	17	30	15	3	3	-2
133	▼	De Ronde Venen	45.921	Utrecht	882.000	23.576.000	147.059.000	24.458.000	6	13	30	15	3	3	1
134	▼	Eijsden-Margraten	26.181	Limburg	-4.055.000	22.146.000	136.613.000	18.091.000	5	13	21	15	6	1	-2

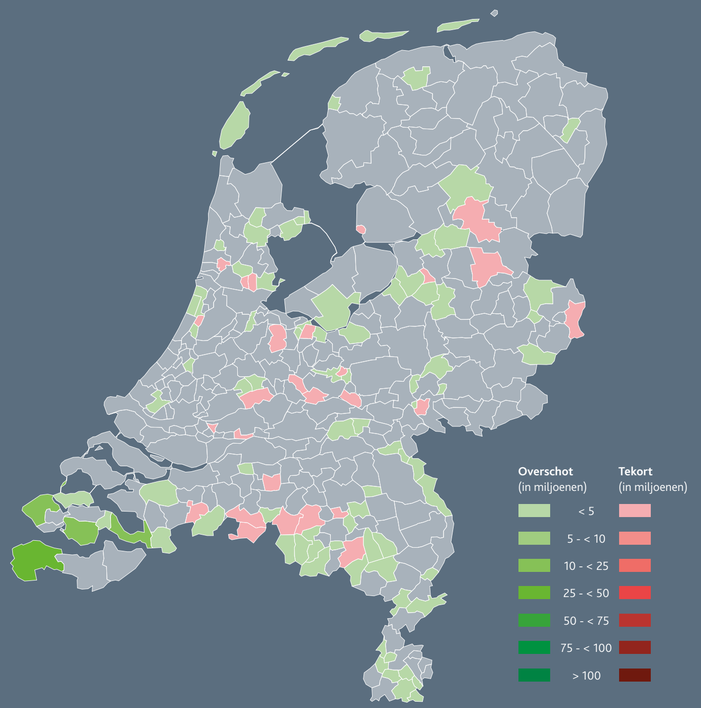
* Dit betreft een Artikel 12-gemeente.

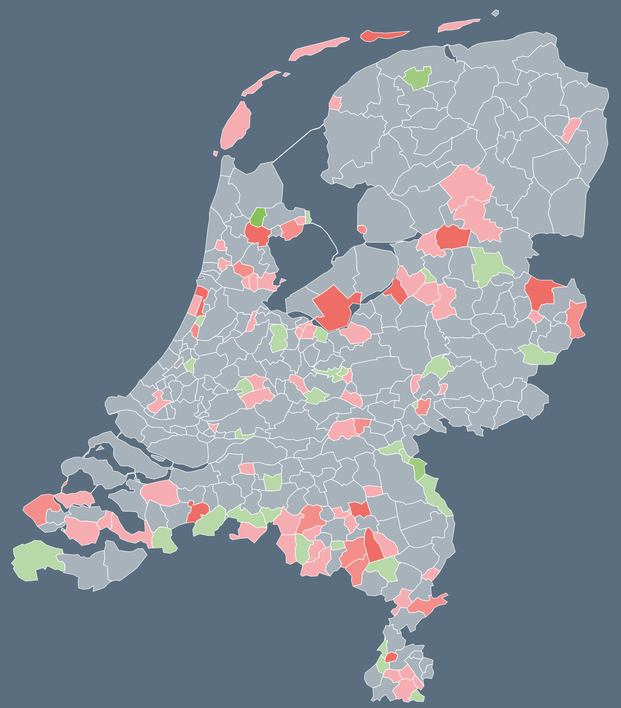
FINANCIËLE PERFORMANCE

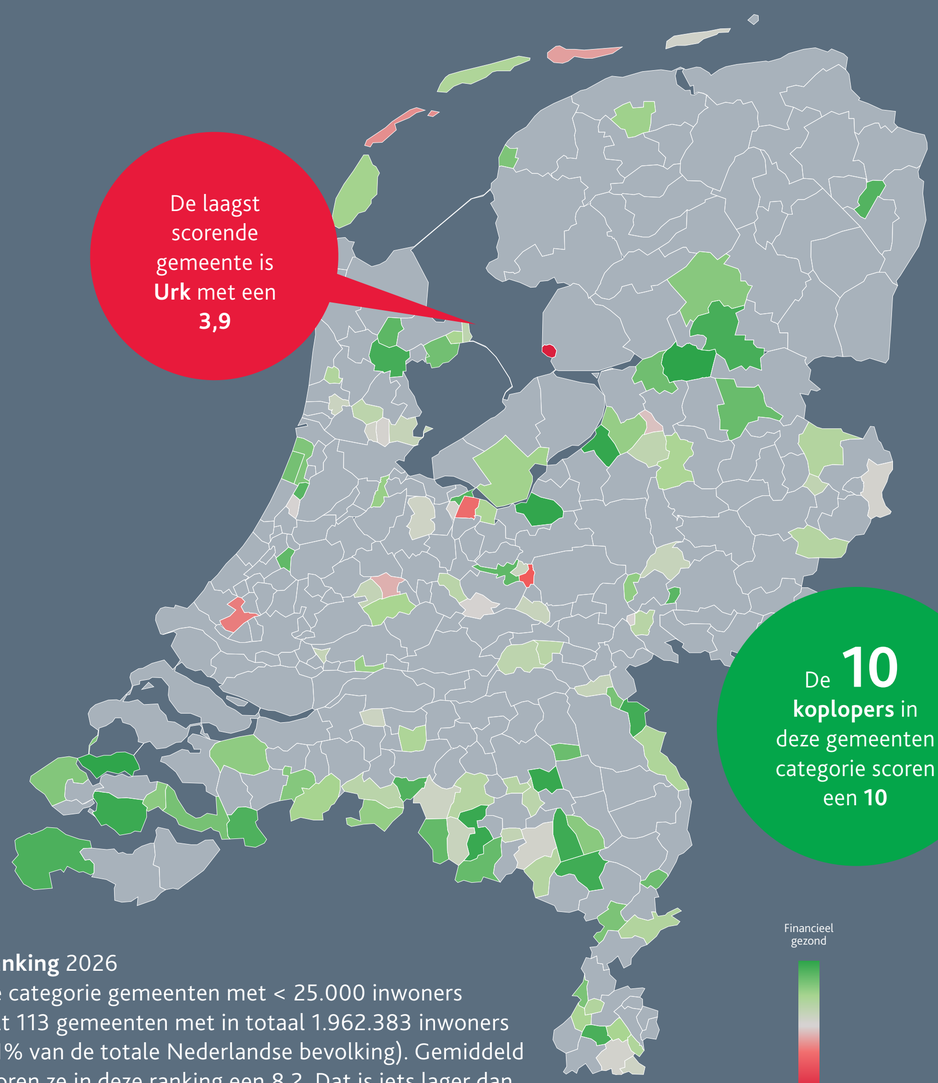
Gemeenten met < 25.000 inwoners

- KENGETALLEN
  - Solvabiliteit
  - Nettoschuldquote
  - Grondexploitatie
  - Structurele exploitatieruimte
  - Belastingcapaciteit
- (BEGROTE) RESULTATEN
- RANKING

< 25.000 INWONERS

Resultaten 2024
86 van de 113 gemeenten lieten een overschot zien van in totaal € 317 miljoen, in 2023 waren dat 84 gemeenten met een totaal overschot van € 374 miljoen.

Begroting 2025-2029
De gemeenten in deze categorie verwachten een totaal tekort in 2026 van € 61 miljoen. In 2027 is dit afgenomen naar € 34 miljoen. Daarna neemt het tekort weer toe tot € 77 miljoen in 2028 en naar € 45 miljoen in 2029.

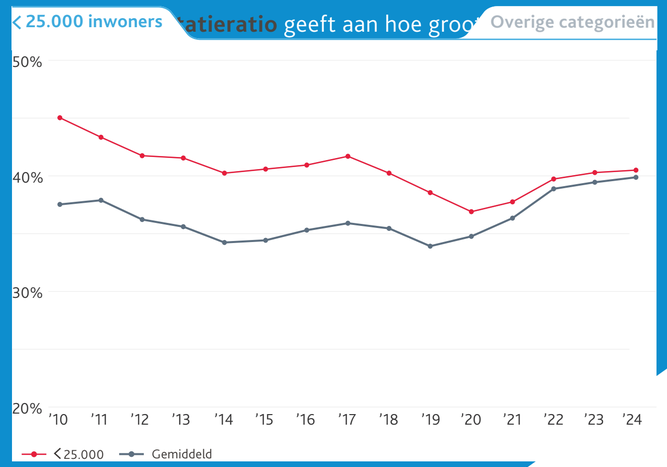
Ranking 2026
De categorie gemeenten met < 25.000 inwoners telt 113 gemeenten met in totaal 1.962.383 inwoners (11% van de totale Nederlandse bevolking). Gemiddeld scoren ze in deze ranking een 8,2. Dat is iets lager dan het landelijke gemiddelde van 8,4.

Toelichting kengetallen

Solvabiliteit is een belangrijke graadmeter voor de financiële gezondheid van gemeenten en wordt berekend op basis van het eigen vermogen ten opzichte van de totale bezittingen van de gemeente. Hoe hoger de solvabiliteit, des te groter de buffer die gemeenten hebben om tegenvallers op te vangen. Een solvabiliteit lager dan 20% wordt beschouwd als meest risicovol.

De **nettoschuldquote** geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de totale baten. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een laag percentage is veelal gunstig. Omdat bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal worden terugbetaald, wordt dit kengetal zowel berekend inclusief (gecorrigeerd) als exclusief de doorgeleende gelden. Een hogere schuldquote hoeft overigens niet per definitie een slecht teken te zijn. Een gemeente is immers een 'bestedingshuishouding'. Het hoofddoel is niet om zo veel mogelijk eigen vermogen dan wel middelen aan te houden en daar rendementen uit te halen, maar veel meer om de inkomsten optimaal in te zetten ten behoeve van betere voorzieningen voor de burgers en andere maatschappelijke baten.

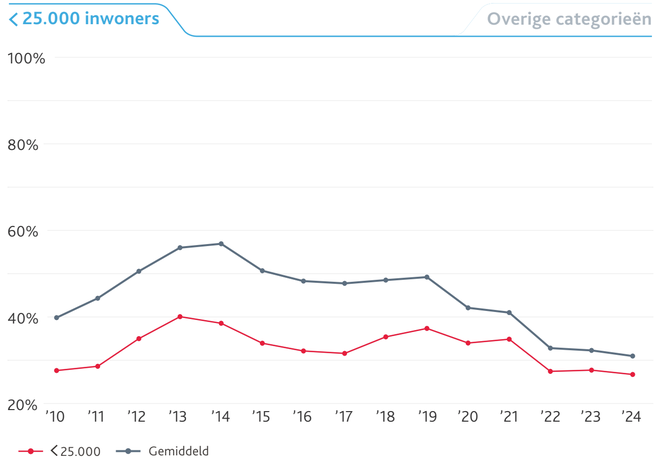
Het kengetal **structurele exploitatieruimte** helpt mee om te beoordelen welke ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen. Het woord 'structureel' moeten we echter nuanceren, omdat incidentele overschotten positieve invloed kunnen hebben op de structurele exploitatieruimte.

! Klik op de grafieken voor **meer categorieën**

ar –

▸ **Nettoschuldquote Nederlandse gemeenten, gemiddeld en naar grootte categorie** (2010–2024)

categorie 7% in op hun eigen vermogen in de komende vijf jaar. Dit kan deels het gevolg zijn van een bewuste inzet van bestemmingsreserves; daarmee neemt het eigen vermogen immers ook af.

Bij gemeenten in deze grootteategorie bedraagt de algemene reserve ongeveer 41% van het eigen vermogen. Verder zien we dat deze gemeenten een gezamenlijk tekort verwachten in 2025 van € 50 miljoen. In 2026 is dit toegenomen tot € 61 miljoen. In 2027 neemt het tekort weer af naar € 35 miljoen, om vervolgens op te lopen naar € 77 miljoen in 2028 en ten slotte uit te komen op € 46 miljoen in 2029. Nog steeds tekorten dus, terwijl een groot deel van de gemeenten al maatregelen heeft genomen. Voor 38 gemeenten in deze categorie hebben wij dit nader geanalyseerd. Daaruit blijkt dat 27 gemeenten

‘In 2028 ontstaat er een duidelijke dip doordat incidentele rijksmiddelen wegvallen’

! Klik op de grafieken voor **meer categorieën**

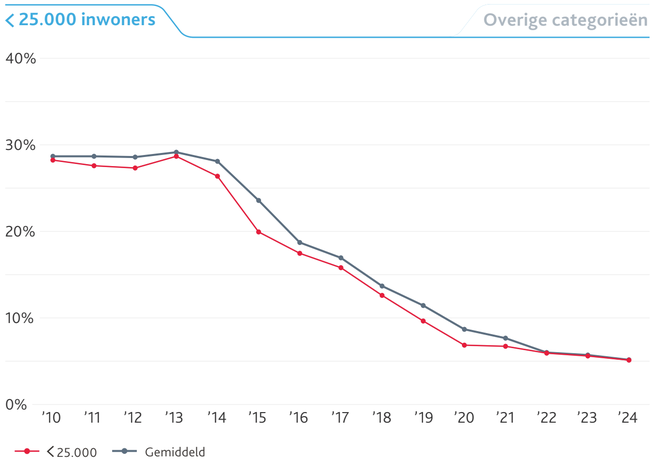
voor 2026 al maatregelen hebben getroffen om het tekort te beperken, zoals ombuigingen, het verhogen van inkomsten of financieel-technische maatregelen. Voor 2027 geldt dat 15 gemeenten deze maatregelen continueren of zelfs intensiveren.

Vooral in 2028 ontstaat een duidelijke dip doordat incidentele rijksmiddelen wegvallen. Tegelijkertijd laten de realisaties zien dat begrotingen structureel te somber zijn: investeringen worden minder snel uitgevoerd dan gepland, projecten schuiven door en uitgaven blijven achter door beperkte uitvoeringscapaciteit. Daardoor vallen de resultaten jaar op jaar hoger uit dan begroot. Deze categorie lijkt daarmee financieel stabieler dan de meerjarenramingen suggereren, maar blijft kwetsbaar zodra investeringsopgaven daadwerkelijk tot uitvoering komen en eerder uitgestelde lasten alsnog moeten worden gedragen.

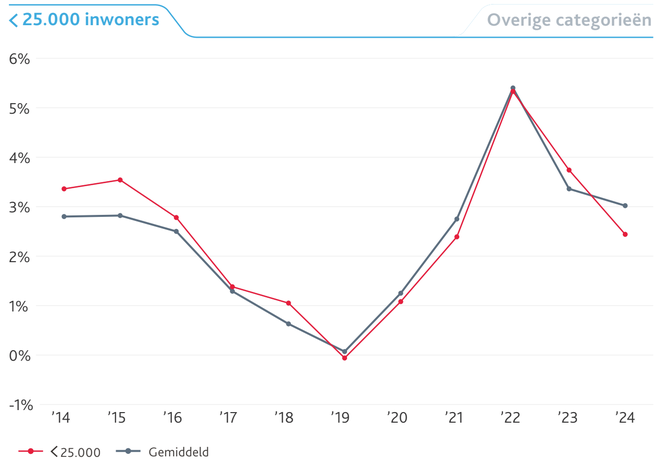
Solvabiliteit

De solvabiliteit voor gemeenten tot 25.000 inwoners is licht gestegen van 40,3% in 2023 naar 40,5% in 2024. Uitschieters zijn de gemeenten Zeewolde en Staphorst. Die hebben beide een solvabiliteit van maar liefst 81%. De laagste solvabiliteit vinden we in de gemeente Hattem met 11%. De solvabiliteit is in de afgelopen jaren vooral gestegen als gevolg van overschotten die het eigen vermogen hebben vergroot. Verder valt op dat de solvabiliteit van deze allerkleinste gemeenten flink hoger ligt dan die van de allergrootste: 40,5% versus 36,7%.

▶ **Grondexploitatie (Grex) Nederlandse gemeenten, gemiddeld en naar grootteclassificatie** (2010–2024)

▶ **Structurele exploitatieruimte Nederlandse gemeenten, gemiddeld en naar grootteclassificatie** (2014–2024)

Nettoschuldquote

De nettoschuldquote daalde met 1,0%: van 27,7% in 2023 naar 26,7% in 2024. Gemeente Renswoude heeft met 142% de hoogste nettoschuldquote, Blaricum met – 87,1% – de laagste. Opvallend is verder dat de kleinste gemeenten een nettoschuldquote van 59,9% begroten voor 2026. Dat is aanzienlijk meer dan de 26,7% in 2024. Kennelijk verwachten deze gemeenten in dat jaar meer te investeren dan er eigen middelen zijn. Uit het verleden blijkt dat dit deels kan voortkomen uit planningsoptimisme. Ook voor 2024 werd een aanzienlijk hogere nettoschuldquote verwacht dan de uiteindelijke 26,7%.

‘De kleinste gemeenten hebben – net als in voorgaande jaren – de hoogste belastingcapaciteit van alle gemeentecategorieën’

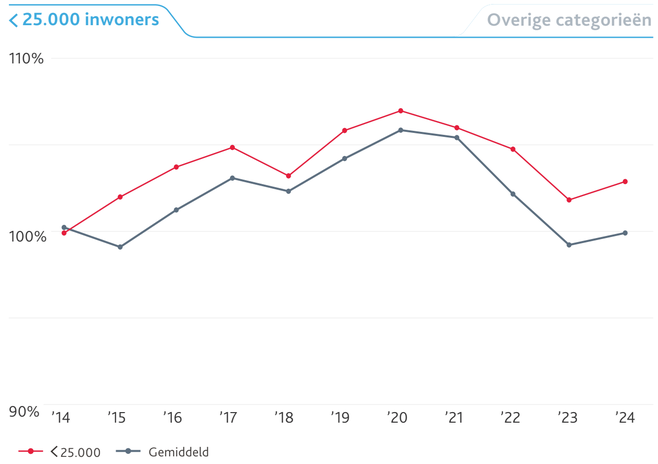
Grondexploitatie (Grex)
Bij gemeenten tot 25.000 inwoners bedraagt de grondexploitatieratio 5,1%, dat is nipt onder het gemiddelde van 5,2% en dat is aan de lage kant. Van alle 112 kleinste gemeenten bevinden zich er drie in de categorie ‘meest risicovol’. Dat zijn Nuenen (81,0%), Zeewolde (44,0%) en Urk (65%). Een Grex-ratio van 10% of hoger wordt beschouwd als ‘kwetsbaar’. Voor 2026 verwachten de kleinste gemeenten overigens slechts een beperkt hogere Grex-ratio, namelijk 5,2%. Grote bouwplannen lijken daarmee voorlopig nog uit te blijven. Een lage grondexploitatieratio levert weinig financiële risico’s op, maar het laat ook zien dat deze gemeenten beperkt investeren in grondexploitaties, terwijl Nederland midden in een wooncrisis verkeert. Het lukt gemeenten kennelijk niet om de benodigde capaciteit te organiseren om bouwopgaven te realiseren. Daarnaast vormen ook de wet- en regelgeving op het gebied van stikstof en milieu een obstakel, wat de voortgang verder kan belemmeren.

Structurele exploitatieruimte
De structurele exploitatieruimte van gemeenten daalt in deze categorie het sterkst: van 3,8% in 2023 naar 2,4% in 2024. Dat wil zeggen dat de resultaten van gemeenten in 2024 achterbleven bij die van 2023. Waar deze kleinste gemeenten vorig jaar nog de hoogste structurele exploitatieruimte toonden van alle grootteccategorieën, laten ze nu juist de laagste zien. Bijna een kwart – 26 van de 112 gemeenten – kent bovendien een negatieve structurele exploitatieruimte. Dat is een hoger aandeel dan in welke andere categorie dan ook. Deze ontwikkeling lijkt vooral het gevolg van een combinatie van factoren: lagere rijksbijdragen, stijgende lasten en lagere incidentele baten, terwijl de investeringsdruk onverminderd hoog blijft. Overigens is een structurele exploitatieruimte van 2,4% nog altijd aan de hoge kant. Een percentage van rond 1% is doorgaans al voldoende, aangezien gemeenten hun middelen ook willen inzetten ten behoeve van de gemeenschap. Volgens de begroting daalt deze ratio nog verder. Voor 2026 wordt een structurele exploitatieruimte verwacht van 1,1%.

Belastingcapaciteit
De belastingcapaciteit van gemeenten in deze categorie is in 2024 weer met een procentpunt gestegen: van 101,9% naar 102,9%. Daarmee hebben de kleinste gemeenten – net als in voorgaande jaren – de hoogste belastingcapaciteit van alle gemeentecategorieën. Dat betekent dat zij minder ruimte hebben om belastingen te verhogen of uit te breiden dan grotere gemeenten. Uitschieter is Blaricum met een belastingcapaciteit van maar liefst 215,5%, gevolgd door de gemeente Bloemendaal met 200,0%.

! Klik op de grafiek voor **meer categorieën**

▶ **Belastingcapaciteit Nederlandse gemeenten, gemiddeld en naar grootteccategorie** (2014–2024)

FINANCIËLE BENCHMARK NEDERLANDSE GEMEENTEN VAN BDO

! Terug naar compacte **begrotings-analyse**

Ranking 1 - 25 | Groottecategorie <25.000

Ranking	Gestegen/gedaald/gelijk gebleven*	Gemeente	Inwonersaantallen	Provincie	Begrotingsanalyse: Som van begrotingssaldi 2025 t/m 2029	Begrotingsanalyse: Eigen vermogen 2024	Begrotingsanalyse: Balanstotaal 2024	Begrotingsanalyse: Eigen vermogen gecorrigeerd voor begrotingssaldi 2025 t/m 2029	Opbouw cijfer: Rapportcijfer 2024	Opbouw cijfer: Solvabiliteitsratio	Opbouw cijfer: Nettoschuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	Opbouw cijfer: Grondexploitatie	Opbouw cijfer: Structurele exploitatieruimte	Opbouw cijfer: Belastingcapaciteit	Opbouw cijfer: Correctie solvabiliteit op basis van begrotingsanalyse
1	=	Staphorst	17.968	Overijssel	-12.453.848	53.436.806	65.838.334	40.982.958	10	40	30	15	10	5	-
2	▲	Noord-Beveland	8.046	Zeeland	-353.000	44.850.036	64.312.340	44.497.036	10	40	30	15	10	5	-
3	=	Putten	24.953	Gelderland	-2.689.000	85.922.000	124.421.000	83.233.000	10	40	30	15	10	5	-
4	▲	Elburg	23.903	Gelderland	-11.942.330	69.801.000	99.079.000	57.858.670	10	40	30	15	10	5	-
5	▲	Laarbeek	23.324	Noord-Brabant	-12.737.000	60.874.000	93.762.000	48.137.000	10	40	30	15	10	5	-
6	▲	Eersel	20.389	Noord-Brabant	-3.022.080	75.877.033	120.035.151	72.854.953	10	40	30	15	10	5	-
7	▲	Borsele	23.125	Zeeland	-4.883.670	70.604.508	112.482.760	65.720.838	10	40	30	15	10	5	-
8	▼	Someren	20.200	Noord-Brabant	-10.071.000	57.638.000	91.864.000	47.567.000	10	40	30	15	10	5	-
9	▲	Nederweert	17.512	Limburg	1.434.322	36.772.750	72.560.826	38.207.072	10	40	30	15	10	5	-
10	=	Gennep	17.785	Limburg	6.699.335	47.470.100	94.516.000	54.169.435	10	39	30	15	10	5	1
11	▲	Koggenland	23.821	Noord-Holland	-11.670.000	60.490.000	98.320.000	48.820.000	10	40	30	15	10	5	-1
12	▲	De Wolden	24.672	Drenthe	-4.368.000	53.087.000	96.795.000	48.719.000	10	40	30	15	10	5	-1
13	▼	Valkenburg aan de Geul	16.464	Limburg	-1.545.000	80.563.000	106.432.000	79.018.000	10	40	30	15	10	3	-
14	▲	Sluis	23.094	Zeeland	1.406.000	97.487.430	182.284.673	98.893.430	10	40	30	15	10	3	-
15	▲	Woensdrecht	22.194	Noord-Brabant	4.000.269	37.858.454	73.683.466	41.858.723	10	40	30	15	10	3	-
16	▼	Goirle	24.468	Noord-Brabant	4.727.000	43.125.000	88.789.000	47.852.000	10	38	30	15	10	3	2
17	▲	Pekela	12.459	Groningen	-3.251.701	34.105.675	61.631.726	30.853.974	10	40	30	15	10	3	-1
18	▲	Blaricum	12.947	Noord-Holland	-511.662	61.675.634	75.250.349	61.163.972	10	40	30	15	10	1	-
19	▼	Hillegom	22.786	Zuid-Holland	255.000	68.682.000	98.415.000	68.937.000	10	40	30	15	10	1	-
20	▼	Doesburg	11.125	Gelderland	-2.761.120	29.293.302	45.790.630	26.532.182	10	40	30	15	10	1	-
21	▼	Opmeer	12.491	Noord-Holland	10.529.379	60.576.000	94.168.000	71.105.379	10	40	30	15	10	1	-
22	▲	Woudenberg	14.760	Utrecht	4.512.324	24.304.000	42.907.000	28.816.324	10	40	30	15	10	1	-
23	▲	Zoeterwoude	10.141	Zuid-Holland	1.664.000	27.539.000	52.776.000	29.203.000	10	40	30	15	10	1	-
24	▲	Reusel-De Mierden	13.653	Noord-Brabant	-477.000	35.131.697	64.166.781	34.654.697	10	40	30	10	10	5	-
25	▼	Bergeijk	19.263	Noord-Brabant	-2.902.000	42.257.000	89.915.000	39.355.000	9	37	30	15	10	5	-2

* Om een juiste onderlinge vergelijking mogelijk te maken, zijn de cijfers voor de publicatiejaren 2024 en 2025 herrekend volgens de verfijnde systematiek die vanaf 2026 van kracht is.

FINANCIËLE BENCHMARK NEDERLANDSE GEMEENTEN VAN BDO

! Terug naar compacte **begrotings-analyse**

Ranking 26 - 50 | Groottecategorie <25.000

Ranking	Gestegen/gedaald/ gelijk gebleven	Gemeente	Inwonersaantallen	Provincie	Begrotingsanalyse: Som van begrotingssaldi 2025 t/m 2029	Begrotingsanalyse: Eigen vermogen 2024	Begrotingsanalyse: Balanstotaal 2024	Begrotingsanalyse: Eigen vermogen gecorrigeerd voor begrotingssaldi 2025 t/m 2029	Opbouw cijfer: Rapportcijfer 2024	Opbouw cijfer: Solvabiliteitsratio	Opbouw cijfer: Nettoschuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	Opbouw cijfer: Grondexploitatie	Opbouw cijfer: Structurele exploitatieruimte	Opbouw cijfer: Belastingcapaciteit	Opbouw cijfer: Correctie solvabiliteit op basis van begrotingsanalyse
26	▼	Ommen	19.249	Overijssel	507.000	33.635.000	77.350.000	34.142.000	9	34	30	15	10	5	1
27	▲	Boekel	11.465	Noord-Brabant	-35.000	22.428.000	45.757.000	22.393.000	9	38	30	15	10	1	-
28	▼	Beesel	13.524	Limburg	-3.868.000	22.758.000	43.693.000	18.890.000	9	40	30	15	10	5	-6
29	▼	Zwartewaterland	23.507	Overijssel	-1.547.000	52.795.000	119.581.000	51.248.000	9	35	30	15	10	5	-1
30	▲	Drechterland	20.476	Noord-Holland	-5.374.000	36.116.000	67.807.000	30.742.000	9	40	30	15	10	3	-5
31	▼	Zandvoort	17.374	Noord-Holland	-2.405.000	49.262.000	104.523.000	46.857.000	9	37	30	15	10	3	-2
32	▼	Reimerswaal	23.335	Zeeland	-2.682.000	72.043.288	120.141.689	69.361.288	9	40	30	15	3	5	-
33	▲	Mook en Middelaar	8.102	Limburg	8.000	9.761.000	22.112.000	9.769.000	9	35	30	15	10	3	-
34	▼	Maasgouw	24.502	Limburg	-4.109.083	62.405.056	141.318.056	58.295.973	9	35	30	15	10	5	-2
35	▼	Harlingen	16.210	Friesland	-1.732.296	43.906.000	102.099.000	42.173.704	9	34	30	15	10	5	-2
36	▼	Bloemendaal	23.592	Noord-Holland	-10.106.000	49.754.803	87.771.548	39.648.803	9	40	30	15	10	1	-5
37	▲	Veere	21.945	Zeeland	-5.403.000	71.057.000	167.298.000	65.654.000	9	33	30	15	10	5	-2
38	▼	Rucphen	23.995	Noord-Brabant	-13.109.816	56.786.254	116.068.977	43.676.438	9	38	30	15	10	5	-9
39	▼	Westerveld	19.983	Drenthe	-4.624.000	29.331.000	66.626.000	24.707.000	9	35	30	15	10	5	-5
40	▲	Asten	17.385	Noord-Brabant	-4.489.000	33.634.000	77.725.000	29.145.000	9	34	30	15	10	5	-5
41	▲	Kapelle	13.012	Zeeland	-2.083.000	38.002.000	95.888.000	35.919.000	9	31	30	15	10	5	-2
42	▲	Steenbergen	24.567	Noord-Brabant	-472.000	33.741.000	89.685.000	33.269.000	9	30	30	15	10	5	-1
43	▼	Rozendaal	1.836	Gelderland	-2.334.977	9.695.347	13.049.026	7.360.370	9	40	30	15	3	1	-
44	▲	Baarle-Nassau	7.205	Noord-Brabant	-2.826.000	13.071.212	28.764.075	10.245.212	9	35	30	15	10	5	-7
45	▲	Oldebroek	24.417	Gelderland	-1.621.000	38.651.000	101.500.000	37.030.000	9	30	30	15	10	5	-2
46	▲	Ouder-Amstel	14.532	Noord-Holland	-1.282.000	23.661.000	58.856.000	22.379.000	9	31	30	15	10	3	-2
47	▲	Hardinxveld-Giessendam	19.123	Zuid-Holland	3.044.584	31.942.000	77.563.000	34.986.584	9	32	30	10	10	1	3
48	▲	Stein	24.653	Limburg	2.845.000	40.707.000	119.647.000	43.552.000	9	27	30	15	10	3	2
49	▲	Dantumadiel	19.137	Friesland	7.049.000	20.601.236	76.668.949	27.650.236	9	21	30	15	10	3	7
50	▲	Zeewolde	24.291	Flevoland	-10.019.000	127.601.000	158.212.000	117.582.000	9	40	30	5	10	1	-

FINANCIËLE BENCHMARK NEDERLANDSE GEMEENTEN VAN BDO

! Terug naar compacte **begrotings-analyse**

Ranking 51 - 75 | Grootte categorie <25.000

Ranking	Gestegen/gedaald/gelijk gebleven	Gemeente	Inwonersaantallen	Provincie	Begrotingsanalyse: Som van begrotingssaldi 2025 t/m 2029	Begrotingsanalyse: Eigen vermogen 2024	Begrotingsanalyse: Balanstotaal 2024	Begrotingsanalyse: Eigen vermogen gecorrigeerd voor begrotingssaldi 2025 t/m 2029	Opbouw cijfer: Rapportcijfer 2024	Opbouw cijfer: Solvabiliteitsratio	Opbouw cijfer: Nettoschuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	Opbouw cijfer: Grondexploitatie	Opbouw cijfer: Structurele exploitatieruimte	Opbouw cijfer: Belastingcapaciteit	Opbouw cijfer: Correctie solvabiliteit op basis van begrotingsanalyse
51	▼	Texel	13.846	Noord-Holland	-3.122.649	48.749.000	137.518.000	45.626.351	9	27	30	15	10	5	-2
52	▼	Zundert	22.809	Noord-Brabant	95.000	30.217.000	78.938.000	30.312.000	9	30	30	15	10	1	-
53	▲	Lopik	14.800	Utrecht	-2.722.000	17.907.000	40.979.000	15.185.000	9	35	30	15	10	1	-5
54	▲	Voerendaal	12.583	Limburg	-2.485.000	26.323.732	66.208.553	23.838.732	8	31	30	15	10	1	-3
55	▲	Stede Broec	22.253	Noord-Holland	-1.223.000	31.348.000	88.244.000	30.125.000	8	28	30	15	10	1	-2
56	▲	Meerssen	18.460	Limburg	164.000	53.584.000	158.915.000	53.748.000	8	27	30	15	10	1	-
57	▲	Olst-Wijhe	19.003	Overijssel	-709.000	19.029.000	59.074.000	18.320.000	8	25	30	15	10	3	-1
58	▼	Bunschoten	22.684	Utrecht	2.616.000	32.045.000	93.104.000	34.661.000	8	27	30	15	3	5	2
59	▼	Loon op Zand	24.151	Noord-Brabant	3.543.000	25.514.000	79.313.000	29.057.000	8	24	30	15	3	5	5
60	▼	Terschelling	4.923	Friesland	-2.276.000	13.268.000	38.700.000	10.992.000	8	27	30	15	10	5	-5
61	▲	Bergen (L.)	13.062	Limburg	996.000	18.229.000	71.349.000	19.225.000	8	20	30	15	10	5	2
62	▲	Simpelveld	10.270	Limburg	-1.521.164	13.637.275	41.402.016	12.116.111	8	26	30	15	10	3	-3
63	▲	Heiloo	24.341	Noord-Holland	-2.077.000	32.121.000	103.279.000	30.044.000	8	24	30	15	10	3	-2
64	▼	Roerdalen	20.836	Limburg	-5.038.000	32.314.000	77.295.000	27.276.000	8	33	30	15	3	5	-5
65	▼	Tubbergen	21.507	Overijssel	-11.325.000	28.775.000	67.867.000	17.450.000	8	33	30	15	10	5	-13
66	▲	Cranendonck	21.665	Noord-Brabant	-7.540.000	28.394.000	79.360.000	20.854.000	8	28	30	15	10	5	-8
67	▲	Haaksbergen	24.225	Overijssel	203.000	25.157.000	82.216.000	25.360.000	8	24	30	15	10	1	-
68	▼	Oirschot	19.536	Noord-Brabant	-5.354.000	35.444.000	88.642.000	30.090.000	8	31	30	15	3	5	-5
69	▼	Son en Breugel	18.131	Noord-Brabant	-4.725.000	35.905.000	91.229.000	31.180.000	8	31	30	15	3	5	-4
70	▲	Duiven	24.942	Gelderland	-7.734.000	41.216.000	102.389.000	33.482.000	8	31	30	15	3	5	-5
71	▲	Druten	19.748	Gelderland	-5.842.240	26.746.541	87.066.088	20.904.301	8	24	30	15	10	5	-5
72	▼	Bunnik	16.279	Utrecht	-4.965.500	29.734.000	64.840.000	24.768.500	8	36	30	15	3	1	-6
73	▲	Alphen-Chaam	10.539	Noord-Brabant	654.000	10.081.000	36.748.000	10.735.000	8	21	30	15	10	1	2
74	▼	Nuenen	24.290	Noord-Brabant	-2.360.000	58.826.000	145.730.000	56.466.000	8	32	30	5	10	3	-2
75	▲	Wormerland	16.421	Noord-Holland	-5.685.807	26.311.635	72.408.411	20.625.828	8	29	30	15	10	1	-7

FINANCIËLE BENCHMARK NEDERLANDSE GEMEENTEN VAN BDO

! Terug naar compacte **begrotings-analyse**

Ranking 76 - 100 | Grootteca tegorie <25.000

Ranking	Gestegen/gedaald/gelijk gebleven	Gemeente	Inwonersaantallen	Provincie	Begrotingsanalyse: Som van begrotingssaldi 2025 t/m 2029	Begrotingsanalyse: Eigen vermogen 2024	Begrotingsanalyse: Balanstotaal 2024	Begrotingsanalyse: Eigen vermogen gecorrigeerd voor begrotingssaldi 2025 t/m 2029	Rapportcijfer 2024	Opbouw cijfer: Solvabiliteitsratio	Opbouw cijfer: Nettoschuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	Opbouw cijfer: Grondexploitatie	Opbouw cijfer: Structurele exploitatieruimte	Opbouw cijfer: Belastingcapaciteit	Opbouw cijfer: Correctie solvabiliteit op basis van begrotingsanalyse
76	▼	West Maas en Waal	20.594	Gelderland	-2.789.000	21.098.304	72.807.153	18.309.304	8	23	30	15	10	3	-3
77	▲	Enkhuizen	18.847	Noord-Holland	2.075.000	18.579.000	84.226.000	20.654.000	8	17	30	15	10	3	2
78	▼	Heerde	19.305	Gelderland	-2.457.515	31.044.124	110.576.886	28.586.609	8	22	30	15	10	1	-2
79	▲	Borne	24.741	Overijssel	-1.264.000	43.945.000	132.090.000	42.681.000	8	26	30	10	10	1	-1
80	▼	Beek	16.251	Limburg	-13.926.000	32.692.000	82.114.000	18.766.000	8	31	30	15	10	3	-13
81	▲	Waalre	17.898	Noord-Brabant	2.102.992	13.483.924	68.787.064	15.586.916	8	16	30	15	10	3	2
82	▲	Oudewater	10.355	Utrecht	946.000	12.256.000	56.238.000	13.202.000	7	17	30	15	10	1	1
83	▼	Alblasserdam	20.242	Zuid-Holland	-304.000	27.899.000	94.364.000	27.595.000	7	24	30	15	3	3	-1
84	▲	Waterland	17.556	Noord-Holland	-2.798.000	25.284.000	76.687.000	22.486.000	7	26	30	15	3	3	-3
85	▼	Heumen	16.861	Gelderland	31.784	18.639.147	75.432.155	18.670.931	7	20	30	10	10	3	-
86	▼	Brummen	21.394	Gelderland	32.000	22.708.000	86.506.000	22.740.000	7	20	30	15	6	1	-
87	▲	Rhenen	20.392	Utrecht	-3.221.000	30.655.000	102.626.000	27.434.000	7	24	30	15	3	3	-2
88	▼	Bladel	21.006	Noord-Brabant	396.000	45.215.000	155.131.000	45.611.000	7	23	26	15	3	5	-
89	▼	Scherpenzeel	10.539	Gelderland	440.522	14.182.000	45.907.000	14.622.522	7	24	30	10	3	3	1
90	▼	Uitgeest	13.427	Noord-Holland	-2.573.000	13.026.000	53.877.000	10.453.000	7	19	30	15	10	1	-4
91	▼	Geertruidenberg	21.944	Noord-Brabant	-4.471.000	28.233.000	95.811.000	23.762.000	7	23	30	15	3	3	-3
92	▼	Hilvarenbeek	16.149	Noord-Brabant	-2.455.000	15.711.529	63.500.690	13.256.529	7	20	30	15	3	5	-3
93	▼	Vaals	10.007	Limburg	1.974.010	9.924.074	45.303.126	11.898.084	7	17	30	15	3	1	3
94	▲	Wijdemeren	24.670	Noord-Holland	1.253.000	18.924.000	96.696.000	20.177.000	7	16	30	15	6	1	1
95	▲	Laren	11.474	Noord-Holland	-878.895	13.663.410	53.765.130	12.784.515	7	20	30	15	3	1	-1
96	▲	Oostzaan	9.733	Noord-Holland	-2.965.502	10.463.433	50.562.175	7.497.931	7	16	30	15	10	1	-4
97	▼	Schiermonnikoog	971	Friesland	-761.174	4.266.099	20.196.817	3.504.925	7	31	30	15	6	3	-18
98	▼	Heeze-Leende	17.075	Noord-Brabant	-7.449.000	15.875.000	61.366.000	8.426.000	7	20	30	15	10	1	-9
99	▼	Gulpen-Wittem	14.017	Limburg	-177.841	10.200.789	73.580.325	10.022.948	7	11	30	15	10	1	-
100	▼	Losser	23.469	Overijssel	-8.480.000	30.372.000	98.644.000	21.892.000	7	24	30	15	3	1	-7

FINANCIËLE BENCHMARK NEDERLANDSE GEMEENTEN VAN BDO

! Klik hier voor **uitgebreide begrotings-analyse**

Ranking 101 - 112 | Grootteccategorie <25.000

Ranking	Gestegen/gedaald/ gelijk gebleven	Gemeente	Inwonersaantallen	Provincie	Begrotingsanalyse				Opbouw cijfer						
					Som van begrotingssaldi 2025 t/m 2029	Eigen vermogen 2024	Balanstotaal 2024	Eigen vermogen gecorrigeerd voor begrotingssaldi 2025 t/m 2029	Rapportcijfer 2024	Solvabiliteitsratio	Nettoschuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	Grondexploitatie	Structurele exploitatieruimte	Belastingcapaciteit	Correctie solvabiliteit op basis van begrotingsanalyse
101	▲	Landsmeer	11.745	Noord-Holland	-878.000	5.323.000	35.502.000	4.445.000	7	12	30	15	10	1	-2
102	▲	Wijk bij Duurstede	23.831	Utrecht	2.428.000	12.999.000	80.917.000	15.427.000	7	13	30	15	3	3	2
103	▲	Westervoort	15.205	Gelderland	1.206.000	9.251.000	54.441.000	10.457.000	7	13	30	15	3	3	2
104	▼	Lisse	23.582	Zuid-Holland	-5.560.000	30.159.000	121.613.000	24.599.000	6	20	30	15	3	1	-4
105	▲	Hattem	12.745	Gelderland	2.384.000	7.027.288	61.273.837	9.411.288	6	9	30	15	6	1	3
106	▼	Montfoort	13.772	Utrecht	-1.251.855	9.823.574	51.581.447	8.571.719	6	18	30	15	3	1	-5
107	▼	Ameland	3.800	Friesland	-17.564.788	28.767.571	100.892.338	11.202.783	6	23	23	15	10	5	-14
108	▲	Vlieland	1.217	Friesland	-18.427	7.332.400	40.921.100	7.313.973	5	14	10	15	10	5	-
109	▲	Midden-Delfland	19.423	Zuid-Holland	-1.070.603	67.316.329	195.525.550	66.245.726	5	27	1	15	10	1	-
110	▼	Eemnes	9.927	Utrecht	-3.052.059	12.607.700	72.106.220	9.555.641	5	13	17	15	3	1	-3
111	▼	Renswoude	5.782	Utrecht	-4.125.289	21.354.337	62.541.841	17.229.048	5	25	1	15	3	5	-3
112	▼	Urk	22.173	Flevoland	-8.157.000	42.216.000	169.388.000	34.059.000	4	20	13	5	3	3	-4

Peter Heijkoop
burgemeester Leiden

‘We sparen niet, we investeren’

Leiden blijkt financieel veerkrachtig, zelfs in roerige jaren. Maar de schuldquote is het hoogst van alle gemeenten. In dit vraaggesprek vertelt burgemeester Peter Heijkoop hoe de stad bewust veel investeert en tegelijkertijd bescheiden raamt.

Leiden rapporteerde eind 2024 de hoogste nettoschuldquote van alle gemeenten: 108%. Hoe komt dat?

‘Dat heeft vooral te maken met actieve investeringsjaren. Al jaren geleden heeft deze stad ervoor gekozen om honderden miljoenen te lenen zodat we kunnen investeren in de openbare ruimte en infrastructuur. We willen gewoon een fijne stad zijn voor onze inwoners. Leiden groeit fors en dat vraagt nu eenmaal om stevige investeringen in woningbouw, mobiliteit, klimaatadaptatie en culturele voorzieningen. We willen die groei dus bewust faciliteren, ook al zet dat onze schuldpositie onder druk. We vinden een hoge schuldquote op zich overigens niet problematisch zolang we daarmee Leiden sterker maken. Liever een hogere schuld – Leiden staat al jaren rood – en meer voorzieningen voor onze bewoners, dan andersom. We sparen niet, maar investeren.’

‘De kosten van jeugdzorg namen af mede dankzij preventie en vroegsignalering’

In hoeverre heeft Leiden last gehad van het ravijnjaar en het risico op structurele tekorten?

‘We hebben relatief weinig hinder ondervonden van het ravijnjaar. De impact bleef beperkt, omdat onze financiële basis op orde is en we tijdig kunnen bijsturen. We hebben een gezonde exploitatie en ramen al jaren behoedzaam, ook ten aanzien van incidentele meevallers. Daarom hebben we nooit het gevoel gehad dat we in een acuut financieel gat zouden vallen, al hebben we door terugvallende inkomsten in het verleden wel degelijk keuzes moeten maken.’

Hoe bepaalt uw gemeente welke plannen en ambities voorrang krijgen en welke kunnen wachten?

‘Dat doen we aan de hand van thema’s die belangrijk voor ons zijn. Netcongestie is zo’n thema. Maar ook woningbouw is een topprioriteit. De huizenprijzen zijn hoog en er is weinig tot geen ruimte om bij te bouwen. Daarnaast staan vergroeningsprojecten hoog op ons lijstje. Tegelijkertijd moeten we vooraf scherper prioriteren. Er lopen zoveel projecten tegelijk dat de voortgang en het draagvlak in de wijken soms onder druk kunnen komen te staan.’

Is jeugdzorg op dit moment de grootste financiële zorg voor Leiden?

‘Ja. Daar hebben we net als andere gemeenten zorgen over. Maar we hebben die kosten redelijk onder controle. We varen vooral op onze eigen ramingen en weten goed hoe deze zorg zich ontwikkelt. Daarnaast investeren we in preventie en vroegsignalering en hebben we een taskforce die zich hierop focust. Mede daardoor namen de kosten van de jeugdzorg bij ons in de afgelopen periode niet toe, maar juist af.’

U bent nu ruim een jaar burgemeester. Welk inhoudelijk thema ervaart u als het meest complex?

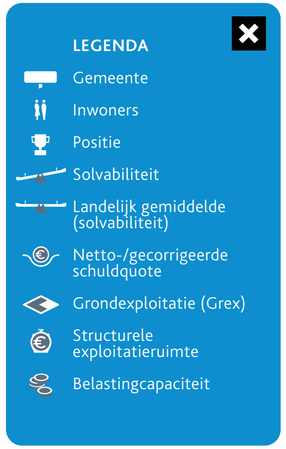
‘Het gebrek aan ruimte in en rond onze stad. We kunnen weinig tot geen kanten op. We puzzelen met schaarste en moeten iedere keer elke vierkante meter omdraaien. Leggen we hier sportvelden aan, parkeerplaatsen, of wordt het toch meer groen? Onze stad barst uit z’n jasje. Dat vind ik het meest complex maar ook het meest interessant.’

Welke financiële randvoorwaarden moeten in 2030 zijn gerealiseerd zodat Leiden duurzaam en toekomstbestendig bestuurd wordt?

‘De voorspelbaarheid van het gemeentefonds is en blijft een belangrijke. Stabiliteit en betrouwbaarheid van de financiering is eenvoudigweg nodig om goed te kunnen blijven opereren. Maar we hebben vooral voldoende ruimte en autonomie nodig om onze taken goed te kunnen uitvoeren. Den Haag heeft nogal eens de neiging om te willen ingrijpen en bijsturen. Dat werkt niet. Tot slot is politieke stabiliteit een belangrijke voorwaarde. Of het stadsbestuur nu links of rechts georiënteerd is, we denken in lange lijnen en geven projecten de tijd.’

Tot slot. Welk advies zou u willen meegeven aan het nieuwe kabinet?

‘Kort gezegd: omarm het recente gezaghebbende rapport van Peter Wennink. Het nieuwe kabinet moet zorgen voor een gezonde economische agenda. Kijk scherp waar de economische kracht zit. Neem alleen al ons Bio Science Park. Dat is qua omvang vergelijkbaar met Brainport Eindhoven. Dus maak werk van innovatie en stimuleer de nationale topsectoren en de kenniseconomie. Dat is mijn advies. En ik heb goede hoop dat het nieuwe kabinet hier beter in slaagt dan het vorige.’

AANLEIDING, AANPAK EN VERANTWOORDING VAN HET ONDERZOEK

Toelichting kengetallen

Solvabiliteit is een belangrijke graadmeter voor de financiële gezondheid van gemeenten en wordt berekend op basis van het eigen vermogen ten opzichte van de totale bezittingen van de gemeente. Hoe hoger de solvabiliteit, des te groter de buffer die gemeenten hebben om tegenvallers op te vangen. Een solvabiliteit lager dan 20% wordt beschouwd als meest risicovol.

De **nettoschuldquote** geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de totale baten. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een laag percentage is veelal gunstig. Omdat bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal worden terugbetaald, wordt dit kengetal zowel berekend inclusief (gecorrigeerd) als exclusief de doorgeleende gelden. Een hogere schuldquote hoeft overigens niet per definitie een slecht teken te zijn. Een gemeente is immers een 'bestedingshuishouding'. Het hoofddoel is niet om zo veel mogelijk eigen vermogen dan wel middelen aan te houden en daar rendementen uit te halen, maar veel meer om de inkomsten optimaal in te zetten ten behoeve van betere voorzieningen voor de burgers en andere maatschappelijke baten.

Het kengetal **structurele exploitatieruimte** helpt mee om te beoordelen welke ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen. Het woord 'structureel' moeten we echter nuanceren, omdat incidentele overschotten positieve invloed kunnen hebben op de structurele exploitatieruimte.

De **grondexploitatieratio** geeft aan hoe groot de boekwaarde van de grondexploitaties is ten opzichte van de baten. Als de investeringen in de grondexploitaties hoger zijn dan de ontvangen kavelverkopen, loopt de boekwaarde op. Een grondexploitatie van 10% of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar.

De **belastingcapaciteit** geeft aan hoe de mogelijkheid van een gemeente om belastingen te heffen zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. De belangrijkste belastingen die gemeenten heffen zijn de onroerendezaakbelasting op huizen en bedrijfspanden, en de riool- en afvalstoffenheffing. Als dit kengetal laag is, betekent het dat een gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven.

Begrotingen tellen ook mee
De vijf financiële kengetallen op basis van de jaarcijfers 2024 vormen de basis voor de analyses. Maar ze zijn een momentopname op basis van de laatst vastgestelde jaarcijfers en weerspiegelen daarmee – in een roerige tijd als de huidige – vastgestelde documenten en corrigeren niet voor het al dan niet doorgevoerd hebben van taakstellingen of ombuigingen.

Reflectie uit het veld
Cijfers vertellen zoals gezegd nooit het hele verhaal. Wij plaatsen de cijfers in dit rapport dan ook in de context van de ontwikkelingen die wij waarnemen in de sector. Daarnaast

'We kijken ook naar de financiële toekomst van gemeenten in de vorm van de saldi van de begrotingen 2025 tot en met 2029'

middelen daadwerkelijk te besteden. Elke gemeente heeft daarbij een eigen verhaal. Strategie, beleid en uitvoering van gemeenten beoordelen wij in deze ranking dan ook niet. We beoordelen slechts de financiële gezondheid op basis van de vastgestelde jaarrekening 2024 en de primitieve begrotingen 2025-2029. Wij passen geen correcties toe op de

hebben wij vertegenwoordigers van gemeenten, het Rijk en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) uitgenodigd om hun visie te delen tijdens een rondetafeldiscussie. We vroegen hen hoe en waarom zij hun financiële beleid vormen en wat hun ervaringen en adviezen zijn die zij met andere gemeenten willen delen. De inzichten uit de **rondetafeldiscussie**, die in november plaatsvond, bieden een waardevolle aanvulling op de cijfers door een directe blik vanuit de sector zelf.

Zo is de ranking samengesteld

BDO heeft de financiële situatie van Nederlandse gemeenten in beeld gebracht, met elkaar vergeleken en een financiële ranking gemaakt op basis van de jaarcijfers over 2024 en de primitieve begrotingen 2025 en 2025-2029. In dit hoofdstuk leggen we uit hoe en met welke rekenmethode deze lijst tot stand is gekomen.

We hebben voor het samenstellen van de ranking gebruikgemaakt van de vaste financiële kengetallen uit de jaarstukken van gemeenten. Gemeenten zijn verplicht om in hun jaarstukken en begroting met dezelfde kengetallen te werken: de nettoschuldquote, de nettoschuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen, de solvabiliteitsratio, de grondexploitatie, de structurele exploitatieruimte en de belastingcapaciteit. Daarbij zijn de solvabiliteitsratio, de nettoschuldquote en het financieel meerjarenperspectief het meest bepalend voor de financiële gezondheid van gemeenten. Deze uniforme rapportage heeft als doel om de gemeentelijke financiële positie inzichtelijker te maken en de vergelijkbaarheid tussen gemeenten te vergroten. Bovendien hanteren ook provincies bij het financieel toezicht op gemeenten een meer uniforme signaleringsmethode: het in 2018 opgestelde Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader 2020 (GTK 2020). Dit raamwerk wijst aan elk kengetal een signaleringswaarde toe: ‘minst risicovol’, ‘neutraal’ en ‘meest risicovol’.

Signaleringswaarden
In het GTK 2020 zijn de signaleringswaarden ‘minst risicovol’, ‘neutraal’ en ‘meest risicovol’ toegekend aan de vijf kengetallen: solvabiliteit, netto-/gecorrigeerde schuldquote, grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit. Deze signaleringswaarden vormen de grondslag voor de rapportcijfers.

Glijdende schaal solvabiliteit en nettoschuldquote
BDO beoordeelt de financiële positie van gemeenten in de basis op dezelfde wijze als in voorgaande jaren. Gemeenten worden nog steeds beoordeeld op signaleringswaarden van het GTK, waaraan een puntensysteem is gekoppeld. Op basis van reacties en feedback uit het werkveld is de methode voor de benchmark 2026 verfijnd, zodat deze nog beter aansluit bij de praktijk en een scherper beeld geeft van de financiële positie van gemeenten ten opzichte van elkaar. Deze aanscherping is doorgevoerd op de twee kengetallen die het zwaarst meewegen in het totaalcijfer: de solvabiliteitsratio en de nettoschuldquote. Waar eerdere vaste punten per risicocategorie werden toegekend (bijvoorbeeld 40, 27 of 1 punt voor respectievelijk ‘minst risicovol’, ‘neutraal’ of ‘meest risicovol’ bij de solvabiliteitsratio), is nu een glijdende schaal toegepast. Hierdoor ontstaat een nauwkeuriger afspiegeling van de werkelijke ratio’s. Per saldo heeft deze verfijning geen effect op het gemiddelde rapportcijfer van alle gemeenten.

‘Vanaf dit jaar verwerken we het effect van de meerjarige begroting in de solvabiliteitsratio’

Effect meerjarige begroting verwerkt in aangepaste solvabiliteitsratio
Daarnaast verwerken we vanaf dit jaar het effect van de meerjarige begroting in de solvabiliteitsratio in plaats van dit als volledige aftrekpost van het eindcijfer te laten gelden. Dit houdt in dat we het eigen vermogen dat blijkt uit de jaarrekening 2024 met het meerjarig begrote resultaat (voor mutaties reserves) corrigeren en de solvabiliteitsratio opnieuw berekenen. Gemeenten die over de periode 2025-2029 opgeteld een tekort ramen (vóór bestemming), zullen namelijk naar verwachting een beroep moeten doen op hun eigen vermogen. Zo blijven we rekening houden met het toekomstperspectief, maar is de impact op de financiële positie zorgvuldiger berekend en gerelateerd aan de ratio’s waarop het cijfer is gebaseerd. Dit doet meer recht aan de situatie van gemeenten, zeker wanneer bijvoorbeeld bewust via reserves is gespaard voor projecten. Deze precisering verklaart de helft van het verschil in het rapportcijfer: van 6,8* vorig jaar naar 8,4 dit jaar. Voor de overige kengetallen blijven de systematiek en de berekeningswijze ongewijzigd.

Puntenwaardering
Om op basis van de scores op al deze verschillende punten één totaalrating per gemeente te kunnen berekenen, heeft BDO de signaleringswaarden van Nederlandse gemeenten beoordeeld, gewogen en daaraan vervolgens punten aan toegekend. Daarbij wordt één keer rekening gehouden met de nettoschuldquote: de nettoschuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen. Ook met deze wegingsmethode kan een gemeente de maximale 100 punten (rapportcijfer 10) behalen wanneer zij op alle kengetallen scoort in de categorie ‘minst risicovol’. Gemeenten die op alle kengetallen in de categorie ‘meest risicovol’ scoren, krijgen – rekening houdend met de glijdende schaal voor solvabiliteit en nettoschuldquote – een score tussen de 10 en 25 punten (rapportcijfer 1 tot 2,5).

Nuanceringen
De kengetallen die aan de basis liggen van ons benchmarkonderzoek verdienen wel enige nuancering. Zo kan het voorkomen dat een gemeente gronden exploiteert via een andere entiteit, waardoor deze buiten de jaarrekening blijven en dus ook geen impact hebben op de Grex- (grondexploitatie)-ratio. Ook speelt een rol dat gemeenten op basis van de verslaggevingsregels tot 2017 niet verplicht waren om investeringen in activa met maatschappelijk nut te activeren. Daardoor kunnen we gemeenten niet in alle gevallen volledig vergelijken.

Verder zijn gemeenten volgens de verslaggevingsregels niet verplicht om alle voorzieningen in de jaarrekening op te nemen. Zo staan voorzieningen voor personele verplichtingen vaak slechts beperkt op de balans en onderhoudsvoorzieningen soms helemaal niet. Voorzieningen buiten de jaarrekening worden niet meegewogen. Daarnaast wijken de begrote kengetallen in de praktijk soms sterk af van de realisatie.

Beperkingen
We baseren ons op begrotingssaldi en daaraan zijn beperkingen verbonden: begrotingen hebben een onzeker karakter en kunnen afwijken van de realiteit. Tegelijkertijd steken gemeenten veel tijd en expertise in hun begroting, houden provincies hier toezicht op en is de begroting richtinggevend voor college en raad. Voor gemeenten is de begroting dan ook het belangrijkste sturingsinstrument.

Het is belangrijk om de Financiële benchmark Nederlandse gemeenten met deze nuanceringen in gedachten te lezen. Desondanks biedt de ranking een goed beeld van hoe gemeenten er financieel voor staan – zowel individueel als in vergelijking met elkaar – en geeft de ontwikkeling van de rapportcijfers een waardevolle indicatie van wat er financieel speelt binnen de sector.

* In het onderzoek van vorig jaar vermeldden wij een gemiddeld rapportcijfer van 6,8. Door een verfijning van de rekensystematiek komt dit cijfer herrekend uit op een 7,6.

Kengetallen en waarderingscijfers zoals in het GTK 2020

Waarderingscijfer	Minst risicovol (%)	Neutraal (%)	Meest risicovol (%)
Nettoschuldquote	<90	90-130	>130
Nettoschuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90	90-130	>130
Solvabiliteitsratio	>50	20-50	<20
Grondexploitatie	<20	20-35	>35
Structurele exploitatieruimte (begroting)	>0	0	<0
Belastingcapaciteit	<95	95-105	>105

De BDO-rekenmethode: signaleringswaarden en puntenverdeling

Waarderingscijfer	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Nettoschuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen*	30	1 - 29	1
Solvabiliteitsratio*	40	16 - 39	0 - 15
Grondexploitatie	15	10	5
Structurele exploitatieruimte (begroting)	10	6	3
Belastingcapaciteit	5	3	1
	100	37 - 87	10 - 25

* Bij deze ratio wordt een glijdende schaal gehanteerd.

Glijdende schaal Solvabiliteit

> 50	40,0	**50**	39,2	**40**	31,4	**30**	23,5	**20**	15,7	**10**	7,8	**0**	-
		49	38,4	**39**	30,6	**29**	22,7	**19**	14,9	**9**	7,1	**< 0**	-
		48	37,6	**38**	29,8	**28**	22,0	**18**	14,1	**8**	6,3		
		47	36,9	**37**	29,0	**27**	21,2	**17**	13,3	**7**	5,5		
		46	36,1	**36**	28,2	**26**	20,4	**16**	12,5	**6**	4,7		
		45	35,3	**35**	27,5	**25**	19,6	**15**	11,8	**5**	3,9		
		44	34,5	**34**	26,7	**24**	18,8	**14**	11,0	**4**	3,1		
		43	33,7	**33**	25,9	**23**	18,0	**13**	10,2	**3**	2,4		
		42	32,9	**32**	25,1	**22**	17,3	**12**	9,4	**2**	1,6		
		41	32,2	**31**	24,3	**21**	16,5	**11**	8,6	**1**	0,8		

Glijdende schaal Nettoschuldquote

>130	1,0	**130**	1,0	**120**	8,3	**110**	15,5	**100**	22,8	**90**	29,5
		129	1,7	**119**	9,0	**109**	16,2	**99**	23,5	**< 90**	30,0
		128	2,5	**118**	9,7	**108**	17,0	**98**	24,2		
		127	3,2	**117**	10,4	**107**	17,7	**97**	24,9		
		126	3,9	**116**	11,2	**106**	18,4	**96**	25,7		
		125	4,6	**115**	11,9	**105**	19,1	**95**	26,4		
		124	5,4	**114**	12,6	**104**	19,9	**94**	27,1		
		123	6,1	**113**	13,3	**103**	20,6	**93**	27,8		
		122	6,8	**112**	14,1	**102**	21,3	**92**	28,6		
		121	7,5	**111**	14,8	**101**	22,0	**91**	29,3		

BRANCHEGROEP OVERHEID

De adviseurs van BDO willen een bijdrage leveren aan een goed functionerende overheid en zien gemeenten als de regionale regisseur van de toekomst. Met de taken uit het sociaal domein, de energietransitie, de woningmarkt van het Rijk naar gemeenten, de energietransitie, de woningmarkt en uiteraard de financiële uitdagingen die dit alles met zich meebrengt, zijn een doelmatige en doeltreffende bedrijfsvoering bij gemeenten belangrijker dan ooit. Daar kunnen we u bij helpen.

Meer informatie
Voor meer informatie naar aanleiding van dit onderzoeksrapport of over de Branchegroep Overheid van BDO, kunt u contact opnemen met een van onze specialisten.

Telefoon: 088 - 236 48 06
E-mail: overheid@bdo.nl
Internet: bdo.nl/overheid

DE ONDERZOEKERS/CONTACTPERSONEN

C.M. (Marc) Steehouwer RA MSc
Partner BDO Audit & Assurance
voorzitter branchegroep Overheid
T 06 – 46 10 55 43
E marc.steehouwer@bdo.nl

E.R. (Esther) Kuik-van Wijk RA MSc
Partner BDO Audit & Assurance
T 06 – 13 55 81 69
E esther.kuik@bdo.nl

M.E. (Marco) Pot
Partner BDO Advisory
T 06 – 11 00 31 51
E marco.pot@bdo.nl

B. (Beryl) Dekker RA MSc
Manager BDO Audit & Assurance
T 06 – 23 07 55 37
E beryl.dekker@bdo.nl

B. (Ben) Maes MSc
Manager BDO Advisory
T: 06 21 35 51 84
E: ben.maes@bdo.nl

MT BRANCHEGROEP OVERHEID

C.M. (Marc) Steehouwer RA MSc
Partner BDO Audit & Assurance
voorzitter branchegroep Overheid
T 06 – 46 10 55 43
E marc.steehouwer@bdo.nl

Mr. E.H.C. (Erik) Bakx
Partner BDO Tax & Legal
T 06 – 30 40 46 60
E erik.bakx@bdo.nl

M.E. (Marco) Pot
Partner BDO Advisory
T 06 – 11 00 31 51
E marco.pot@bdo.nl

Drs. D.O. (Dennis) Meeuwissen RA
Partner BDO Audit & Assurance
T 06 - 52 61 50 67
E dennis.meeuwissen@bdo.nl

D.D. (Daniëlle) Valk RE MSc
Senior Manager Technology
Risk Assurance
T 06 – 53 22 64 26
E danielle.valk@bdo.nl

COLOFON

Tekst Irene Schoemakers

Concept & realisatie Monte Media

Vormgeving Ivo van IJzendoorn

Infographic Ivo van IJzendoorn, Dimitry de Bruin

Fotografie ANP Photo, Friso Keuris

Met dank aan de **gemeente Amsterdam** voor de fotografie.

NB. De coverfoto dient uitsluitend ter illustratie en heeft geen relatie met de inhoud van dit rapport.

Een ǝɹɐpuɐ kijk op waarde

01/2026 – PS2601

BDO is een op naam van Stichting BDO te Amsterdam geregistreerd merk.

In deze publicatie wordt **BDO** gebruikt ter aanduiding van de organisatie die onder de merknaam ‘BDO’ actief is op het gebied van de professionele dienstverlening (accountancy, belastingadvies en advisory).

BDO Accountants & Adviseurs is een op naam van BDO Holding B.V. te Eindhoven geregistreerde handelsnaam en wordt gebruikt ter aanduiding van een aantal met elkaar in een groep verbonden rechtspersonen, die ieder afzonderlijk onder de merknaam ‘BDO’ actief zijn op een bepaald terrein van de professionele dienstverlening (accountancy, belastingadvies en advisory).

BDO Holding B.V. is lid van BDO International Ltd, een rechtspersoon naar Engels recht met beperkte aansprakelijkheid, en maakt deel uit van het wereldwijde netwerk van juridisch zelfstandige organisaties die onder de naam ‘BDO’ optreden.

BDO is de merknaam die wordt gebruikt ter aanduiding van het BDO-netwerk en van elk van de BDO Member Firms.